

Af miljøministeren:

Til § 4

Paragraffen affattes således:

»§ 4. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Ændringsforslaget skyldes, at Folketinget ikke kan nå at færdigbehandle lovforslaget til ikrafttræden 1. marts 1987.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

Forslaget er som bekendt en direkte følge af det beslutningsforslag om fredning af Tøndermarsken, som Socialdemokratiet fremsatte for et års tid siden, og da forslaget hensigt er at sikre den fornødne tid til at gennemføre en fredningslovgivning, skal jeg her ved anden behandling meddele, at Socialdemokratiet selvsagt stemmer for forslaget.

Men vi vil gerne benytte lejligheden til at bede ministeren give tilsagn om, at det endelige fredningsforslag kan blive fremsat ved Folketingets åbning og ikke som sagt i bemærkningerne engang hen i november. Baggrunden for dette er, at vi ønsker det endelige fredningsforslag færdigbehandlet så betids, at det ikke bliver nødvendigt at bruge den mulighed, som ligger i dette lovforslag, for at forlænge det midlertidige forbud. Det er selvsagt et hensyn til de ejendomme, der er berørt af denne sag; de har krav på, at der ikke går et år yderligere. Vores ønske om at få det gjort færdigt hænger også sammen med, at vi er lidt betænkelige ved de muligheder for dispensationer og erstatninger, som er indeholdt i det foreliggende lovforslag, som jeg sagde allerede ved første behandling, så hvis ministeren kunne give et tilsagn om, at det kommende lovforslag kan ligge på Folketingets bord den 1. oktober, ville det være fint.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg vil gerne takke for en meget hurtig og velvillig behandling i udvalget, men trods denne hurtighed kan vi ikke nå at blive færdige med det, sådan at loven kan træde i kraft den 1. marts som påregnet. Det er derfor, jeg har stillet et ændringsforslag om, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende. Med denne ændring af ikrafttrædelsesbestemmelsen kan loven alligevel nå at træde i kraft så hurtigt, at vi inden den 17. marts kan få forlænget forbudet, der ellers ville udløbe denne dato.

I anledning af det spørgsmål, der blev stillet af fru Dorte Bennedsen, kan jeg oplyse, at jeg har givet besked om, at udkastet til lovforslaget skal være hos mig senest den 15. august, sådan at vi kan få det fremsat så tidligt som muligt, og jeg stiler efter, at det foreligger ved folketingsårets begyndelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1-3, ændringsforslaget om en ny affattelse af § 4 og § 4 i den nye affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget, (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 173:

Forslag til lov om fremme af overskudsdeling.

Af arbejdsministeren (Henning Dyremose).
(Fremsat 21/1 87).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 8-16 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 174:

Forslag til lov om ændring af lov om ferie. (Kontant overskudsdeling).

Af arbejdsministeren (Henning Dyremose). (Fremsat 21/1 87).

9) Første behandling af lovforslag nr. L 175:

Forslag til lov om ændring af lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer. (Kontant overskudsdeling).

Af arbejdsministeren (Henning Dyremose). (Fremsat 21/1 87).

10) Første behandling af lovforslag nr. L 179:

Forslag til lov om ændring af selskabsskateloven, ligningsloven og lov om særlig indkomstskat m.v. (Medarbejderaktier m.v.).

Af ministeren for skatter og afgifter (Foi-ghel).

(Fremsat 21/1 87).

11) Første behandling af lovforslag nr. L 181:

Forslag til lov om ændring af lov om banker og sparekasser m.v.

Af industriministeren (Nils Wilhjem).

(Fremsat 21/1 87).

12) Første behandling af lovforslag nr. L 180:

Forslag til lov om ændring af lov om aktieselskaber, lov om anpartsselskaber, lov om forsikringsvirksomhed og lov om banker og sparekasser m.v. (Ændring af grænsen for medarbejderrepræsentation).

Af industriministeren (Nils Wilhjem).

(Fremsat 21/1 87).

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 126:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af virksomhedsdemokrati og samfundsstyring af kapitalen.

Af Ole Henriksen (SF) m.fl.

(Fremsat 30/1 87).

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 127:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af virksomhedsråd i alle offentligt ejede virksomheder.

Af Ole Henriksen (SF) m.fl.

(Fremsat 30/1 87).

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 136:

Forslag til folketingsbeslutning om medejendomsret og medbestemmelse. (Indførelse af overskudsdeling).

Af Svend Auken (S) m.fl.

(Fremsat 11/2 87).

16) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 138:

Forslag til folketingsbeslutning om obligatorisk overskudsdeling, medeje og medbestemmelse.

Af Estrup (RV) m.fl.

(Fremsat 13/2 87).

Forslagene sattes til forhandling.

Formanden:

Jeg skal efter ønske fastsætte en taletid på 20 minutter for ordførerne i første omgang.

*Forhandling***Arbejdsministeren (Henning Dyremose):**

Folketingets interesse for overskudsdeling har aldrig været så stor som nu. Efter at regeringen den 23. januar fremsatte sit bud på, hvordan vi mener at OD fremmes bedst, har tre andre partier genfremsat deres OD-medbestemmelses- og medejeforslag.

De Radikales forslag og Socialdemokratiets forslag kender vi fra folketingsbehandlingen sidste år. Socialdemokratiet har pudset deres bemærkninger til lovkitsen lidt af efter tidens debat og med skyldig hensyntagen til partiets nye guru i virksomhedsdemokrati, en amerikansk professor. Indpakningen er ny – indholdet er det samme.

SF har også støvet sit gamle forslag fra 1980 lidt af, men der er udpræget tale om genbrug af gamle ideer.

Nu har specielt Socialdemokratiet jo gjort meget ud af at fortælle offentligheden, hvor enige de tre partier var i princippet om at indføre obligatorisk overskudsdeling. Med de tre partiers forslag her i dag er uenigheden igen klart markeret, og det skal partierne bestemt ikke have utak for. Til gengæld har fællesberetningen fra PØ-udvalget den 19. juni 1986 nok mistet sin betydning, hvis den nogen sinde har haft en.

Regeringen har med sine lovforslag klart meldt, at vi ønsker at fremme overskudsdeling. Vi ønsker, at lønmodtagerne får medindflydelse og medansvar i virksomhederne,

[Arbejdsministeren]

og vi ønsker det i form af aktier til den enkelte lønmodtager. Vi ønsker at udbrede ejendomsretten i virksomhederne på individuelt grundlag, og vi er modstandere af tvungne fondsdannelser, hvad enten det er på virksomhederne eller i de foreslåede amtsfonde. Derimod synes vi, det er udmærket, hvis lønmodtagerne vælger at forvalte deres stemmeret i fællesskab.

Jeg vil gerne indledningsvis se lidt på ordet »overskudsdeling«, som måske er det ord, der har skabt størst forvirring i OD-debatten. Ordet »overskudsdeling« er positivt ladet i forhold til lønmodtagerne. At f.eks. en lov skulle pålægge en virksomhed at dele sit overskud med lønmodtagerne, giver disse en forventning om, at de får noget. Hvad er det, vi får? spørger lønmodtagerne. Ja, efter regeringsforslaget er der mange muligheder for, at lønmodtagerne får noget. De kan få aktier eller obligationer, der er bundet i 7 år, og derefter kan den enkelte lønmodtager selv disponere over sin ejendom. Både aktierne og obligationerne vil kunne resultere i, at der bliver udbetalt udbytte allerede det første år. Med aktierne vil der typisk følge stemmeret og dermed reel medbestemmelse her og nu. Regeringen lægger heller ikke hindringer i vejen for OD-ordninger med kontant udbetaling. Det helt centrale for os er, at vi tror på, at en indsats skal belønnes, og det gør man typisk over for lønmodtagerne ved at give dem noget, der ligger ud over den aftalte løn.

Efter Det Radikale Venstres forslag får hver lønmodtager sin andel ved pensionering eller efter en længere bindingsperiode, fremgår det af pkt. 5 i beslutningsforslag nr. B 138. Det er faktisk meget nær ved regeringens forslag og ganske langt fra Socialdemokratiets. Vi er enige med Det Radikale Venstre om den individuelle ejendomsret, men der er lidt forskel på vore formuleringer vedrørende bindingsperiodens længde.

Men hvad får lønmodtagerne så efter Socialdemokratiets forslag? Ingenting – simpelt hen ingenting. Måske er jeg lidt for hård i min kritik – måske får den enkelte et minimalt afkast af fondskapitalen engang langt hen i 1990'erne, vel at mærke samme lille beløb til alle. Hvad kan det mon blive til? Kan det snige sig op til 5 kr. pr. lønmodtager pr. år fra engang midt i 1990'erne? Mere kan det vist ikke blive til.

SFs forslag er sådan set meget mere renhæjertet end Socialdemokratiets. Ifølge det får lønmodtagerne slet ingenting, for SFs forslag handler nemlig ikke om at dele noget overskud, men om at indføre samfundsstyring af kapitalen efter socialistisk model.

Det er naturligvis uacceptabelt for lønmodtagerne, at overskudsdeling i den socialistiske model er noget, den enkelte lønmodtager slet ikke får. Det er noget, som organisationsvalgte fondsbestyrere får ret til at skalte og valte med. Det er den rene og skære kollektivism.

Hvem skal så betale for den kollektivism? Det skal virksomhederne. I den socialdemokratiske model skal de aflevere 10 pct. af det regnskabsmæssige overskud til medarbejdernes fonde eller til 14 amtsfonde – »som udgangspunkt«, står der, så det bliver sikkert til mere. Denne udgiftsforhøjelse for virksomhederne er tilsyneladende ikke fradragsberettiget for dem, og så ser det heller ikke ud til, at lønmodtagerne skal betale skat af OD-andelen. Det sidste mener jeg sådan set er meget rimeligt, for når de aldrig nogen sinde får en krone udbetalt, skal de selvfølgelig heller ikke betale skat.

Mens vi er i skattegaden, mon det så er gået op for vælgerne, hvem det er, der skal finansiere de offentligt ansattes bidrag til Socialdemokraternes amtsfonde? Det skal de offentligt ansatte selv sammen med resten af landets skatteydere; oven i den skat, de betaler nu, skal der lægges et bidrag fra staten på ca. 1½ mia. kr. om året – ja, måske er det nærmere 2 mia. kr. om året, og det beløb går lige ind i de 14 LO-styrede amtsfonde. Men hvad med fondene? Skal de beskattes eller være skattefri? Det er endnu et af de mange ubesvarede spørgsmål i det socialdemokratiske forslag.

Ejendomsret og medindflydelse går ofte hånd i hånd. Det er vi sådan set enige om, både Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og regeringen, og regeringsforslagene indeholder en række nye regler om medindflydelse. I forslag til lov om fremme af overskudsdeling bliver fremhævet bestemmelsen om, at arbejdsgiver- og lønmodtagersiden aftaler overskudsdeling. Dette element har været temmelig upåagtet i debatten, men ikke desto mindre er det en nyskabelse i OD-sammenhæng, hvor det ikke er almindeligt, at lønmodtagersiden bliver inddraget i beslut-

[Arbejdsministeren]

ningerne om udlodning af overskuddet. I regeringens forslag gøres en egentlig aftale til en betingelse for, at statspræmien udløses.

På tilsvarende måde foreslår vi en ændring i ferieloven, der i realiteten betyder, at lønmodtagere i virksomheder, der ønsker at lave kontante overskudsdelingsordninger, bliver kaldt til forhandlingsbordet, før ordningerne gennemføres.

Vi foreslår endvidere grænsen for medarbejderrepræsentation i selskabsbestyrelser sat ned fra 50 til 35 ansatte. Gennemførelsen af dette forslag indebærer, at yderligere ca. 1.100 virksomheder får glæde af medarbejderrepræsentanter i selskabsbestyrelserne.

Endelig er det hovedhjørnestenen i hele regeringens OD-pakke at opmuntre til udlodning eller udstedelse af medarbejderaktier, der giver medindflydelse og medansvar på individuelt grundlag.

Der er altså masser af medindflydelse i regeringens forslag. Men hvordan skal virksomhedsdemokratiet eller medbestemmelsen og medansvaret virke efter det socialdemokratiske forslag? Jo, der skal oprettes selv-ejende virksomhedsfonde på alle større virksomheder, hvis vel at mærke lønmodtagerne kan blive enige med ledelsen om det. Ønsker ledelsen ikke den virksomhedsfond, som altså er basis for lønmodtagernes medindflydelse i selve virksomheden, går de 10 pct. af det regnskabsmæssige overskud ind i amtsfonden, og så kan lønmodtagerne skyde en hvid pind efter medbestemmelsen i virksomheden. Med andre ord er det efter det socialdemokratiske forslag frivilligt for virksomheden, om der skal være medeje og medbestemmelse på arbejdspladsen. Det står direkte i bemærkningerne til forslaget, hvor det hedder:

»Overskudsandele, som på grund af uenighed om placeringen ikke kan blive stående i større virksomheder, indbetales til amtsfonden.«

Når Socialdemokratiet vedvarende holder fast ved det, er det nok, fordi Socialdemokratiet dybest set godt ved, at samarbejdet ikke kan tvinges frem. Samarbejde beror på, at der er vilje til samarbejde, og denne realistiske erkendelse er jeg faktisk meget enig med Socialdemokratiet i.

Men det er samtidig det, der afslører hulheden i den socialdemokratiske lyrik og i det socialdemokratiske forslag, for med den erkendelse ved Socialdemokraterne også selv,

at resultatet af tvangsoverskudsdeling vil blive, at langt de fleste midler bliver placeret i amtsfondene. Dermed får de intet at gøre med den enkelte lønmodtagers engagement i og samhørighed med sin egen virksomhed. Det bliver et spørgsmål om at få opbygget store fondskapitaler.

Hvor tror dog Socialdemokratiet dynamikken i dansk erhvervsliv bliver af, hvis denne model nogen sinde skulle blive til virkelighed? Og jeg spørger igen: hvor er lønmodtagernes medbestemmelse i virksomhederne, når bidragene er afleveret til amtsfondene? Vi kan ikke se svaret i det socialdemokratiske forslag, for der er ikke noget svar.

Lønmodtagernes medbestemmelse på arbejdspladsen er derfor efter det socialdemokratiske forslag et temmelig usikkert foretagende. Der står i bemærkningerne, at lønmodtagernes overskudsandele optages i virksomhedsfonden i form af aktier. Vilklærene herfor skal fremgå af aftalen mellem ejerne og de ansatte. Det må betyde, at hvis virksomheden f.eks. ikke vil give aktier med fuld stemmeret, men ønsker at udstede aktier med begrænset stemmeret, så må medarbejderne give sig, og hvis ikke de vil give sig og nøjes med den begrænsede stemmeret, går pengene ind i amtsfondene, der slet ikke giver nogen som helst medbestemmelse på den enkelte virksomhed. Der er nemlig ikke mere medbestemmelse i den socialdemokratiske model, end virksomhederne ønsker.

Det har Socialdemokratiet hævdet at der heller ikke er efter regeringens forslag, og det er rigtigt, men fordi vort forslag er båret af frivillighedens princip, taler sandsynligheden for, at langt flere vil vælge at dele stemmeretten i den situation frem for i en tvangssituation. Vi ved nemlig, at virksomhederne er interesseret i medarbejderne, deres uddannelse, deres pleje og deres trivsel, og vi har ikke Socialdemokratiets mistroiske og gammel-dags tankegang, der går ud på, at arbejdsgiverne ønsker at uddybe kløfterne mellem arbejdsgivere og lønmodtagere. Der er fælles, ikke modstridende interesser, og medarbejderne vil få større og større medindflydelse – det viser udviklingen. Vi mener blot ikke, at tvang fremmer den udvikling. Vi siger ja til incitamenter, og vi siger nej til tvang.

Sammenlignet med det socialdemokratiske forslag er der anderledes revolution i SFs forslag. Her går man direkte til angreb på

[Arbejdsministeren]

både kapitalen og ledelsesretten: ud med den private ejendomsret, ind med den kollektive ejendomsret og ind med den kollektive styring via virksomhedsråd! I SFs forslag er der ingen smålig skelen til, hvordan erhvervslivet vil befinde sig efter indførelsen af SFs utopia. Det er helt konsekvent, at man i demokratiets navn foreslår en folkeafstemning. Jeg tror, at det ved samme lejlighed vil være nødvendigt med en grundlovsændring, men lad nu den diskussion ligge, SFs forslag har alligevel ikke en jordisk chance for at blive vedtaget af dette folketing.

Det Radikale Venstres forslag er nok det, der kommer tættest på regeringens med det helt klart forbehold, at vi jo ikke ønsker OD gennemført ved tvang. Medindflydelsen i det radikale forslag går direkte på medansvar og medbestemmelse i kraft af individuel ejendomsret. Den tanke synes regeringen godt om. Det er det tvangsmæssige element i det radikale forslag, vi ikke bryder os om. Men vi ser også andre problemer i forslaget.

Forslaget er en skitse, en række principper, og det giver sig heller ikke ud for at være en fuldgyldig OD-model. Det er måske derfor forståeligt, at der ikke i bemærkningerne er gjort rede for de vanskeligheder, der vil være forbundet med kursfastsættelsen af lønmodtagermidlerne, der skal placeres som ansvarlig kapital i virksomheden. Det er et punkt, der vil give meget store vanskeligheder, hvilket bl.a. er beskrevet i rapporten fra det udvalg om lønmodtagernes medejendomsret, som under Bent Rold Andersens ledelse blev nedsat af den daværende regering i 1977.

Hvis man får en aktie efter regeringsforslagene, giver den typisk medbestemmelse og medansvar på generalforsamling, og man bevarer stemmeretten, så længe man ejer aktierne. Det synes vi faktisk harmonerer ganske godt med de radikale principper om den individuelle ejendomsret, den individuelle medindflydelse og medansvar i form af aktier.

I debatten om regeringens forslag har det været nævnt, at de var udtryk for en Godfatherholdning, altså et tilbud, man ikke kunne afslå. Det udtryk vil jeg gerne vedkende mig. Det skal være sådan, at langt de fleste virksomheder skal synes, at de ikke kan lade være med at indføre OD. Hvis nogle så synes, at forskellen til en tvungen ordning bli-

ver svær at få øje på i praksis, er det fuldstændig rigtigt, men den principielle forskel bliver tilbage, og derved undgår man alle de selvskabte plager, som de tvungne ordninger lægger op til.

Lad mig derefter vende mig til debatten om, hvem der skal være omfattet af forslagene. Regeringen er enig i betragtningen om, at de offentligt ansatte på linje med samfundets øvrige borgere, herunder også ansatte i virksomheder, der ikke giver overskud, er med til at få hjulene til at snurre. Vi er i det moderne samfund afhængige af, at alle sektorer fungerer. Produktionen er en sammensat og sårbar størrelse, der kan lammes, blot et enkelt hjul standser. Derfor er det rigtigt at inddrage de offentligt ansatte og også at inddrage ansatte i ikke-overskudsgivende virksomheder i overvejelserne.

Vi må erkende, at vi har et problem, ligesom de Radikale har et problem med, hvordan det skal gøres for så vidt angår de offentligt ansatte og de ansatte i ikke-overskudsgivende virksomheder.

Socialdemokraterne derimod hævder, at de har løst problemet i deres forslag. Der er de offentligt ansatte med, og det er de, ved at staten udreder deres overskudsandele, der beregnes som et gennemsnit af overskudsandelene i den private sektor. Det betyder, at Socialdemokratiet vil finansiere de offentligt ansattes medvirken ved at lade skatteborgerne, herunder de offentligt ansatte selv, betale deres overskudsdeling med skatteforhøjelser. Om medbestemmelsen for de offentligt ansatte siger forslaget, at man vil styrke deres ret til og mulighed for medbestemmelse på egen arbejdsplads. Det skal altså være belønningen for skattestigningerne.

Vi siger, at ændrede samarbejdsregler i den offentlige sektor ikke behøver at blive kædet sammen med OD-drøftelserne. I regeringens moderniseringsprogram er det et vigtigt mål, at den enkelte sikres indflydelse på egen arbejdssituation som f.eks. adgang til at træffe afgørelser gennem delegation til de forskellige organisatoriske niveauer. Det giver større indflydelse på egen arbejdssituation, og det er udviklende og spændende for den enkelte. Det arbejde er allerede i gang, og det er ikke en proces, man med held kan gennemføre ved at skrive nye regelsæt om samarbejde, der derefter tvangsmæssigt gennemføres ved lov. Det kræver, som det siges

[Arbejdsministeren]

i det radikale forslag, et kontrolleret udviklingsarbejde, før man griber til at lave regler om samarbejde.

Det udviklingsarbejde har vi vilje til at gennemføre. Vi er i gang med det. Det behøver ikke at afvente beslutninger om OD i det private erhvervsliv; det kan simpelt hen gennemføres her og nu.

Så hvis man skal være venlig – og vi er jo venlige i regeringen – må man karakterisere Socialdemokratiets forslag vedrørende de offentligt ansatte som et stort og rent blålys – simpelt hen et blålys. De offentligt ansattes organisationer kan få lov til at vælge et antal repræsentanter til amtsfondene; det er det hele. Den enkelte offentligt ansatte vil – bortset fra det stigende skattetryk – overhovedet ikke mærke til det, hvis det socialdemokratiske forslag bliver gennemført. Det er at have de offentlige med i sine forslag; de har ingen som helst direkte personlig glæde af det.

Regeringen har to hovedmål med sin plan: vi ønsker at styrke alle ansattes tilknytning til deres arbejdsplads gennem overskudsdeling dér, hvor det kan lade sig gøre, og vi ønsker at sprede den individuelle ejendomsret til de flest mulige lønmodtagere. Så langt er vi enige med de Radikale, hvis forslag bygger på samme ideer. For de offentligt ansatte og ansatte i virksomheder, der ikke giver overskud, kan man ikke skabe overskudsdeling i gængs forstand. Det er vi også enige med de Radikale om. Men man kunne måske finde nogle ikke-tvangsmæssige løsninger, der gjorde det attraktivt for disse lønmodtagere at interessere sig for aktive investeringer i dansk erhvervsliv. Regeringen er meget åben over for en forhandling om dette spørgsmål.

Min konklusion er altså for det første, at SFs forslag har en sådan karakter, at end ikke Socialdemokraterne vil røre forslaget med en ildtang – i hvert fald ikke på denne side af et valg. Hvad Socialdemokratiet lader sig lokke til bagefter, kan ingen vide, for det vil Socialdemokraterne jo ikke udtale sig om, før valget er overstået.

For det andet, at lyrikken og indholdet i Socialdemokratiets forslag ikke hænger sammen, og at det socialdemokratiske forslag også af den grund er uigennemførligt.

For det tredje, at de Radikales forslag bortset fra tvangselementet ligger tæt på principperne i regeringsforslagene.

Derfor bliver konklusionen for det fjerde, at den farbare vej ud af mange års dødvande med hensyn til OD er en konstruktiv dialog med udgangspunkt i regeringens forslag.

Jeg inviterer hermed Folketinget til denne dialog, og jeg må på regeringens vegne afvise SFs og Socialdemokratiets forslag, ligesom regeringen må afvise de Radikales forslag i den foreliggende form, men med en bemærkning om, at vi er enige med de Radikale om en række af de principielle synspunkter, hvorfor der bør være et godt grundlag for den fremtidige dialog.

Svend Auken (S):

Jeg sad, da jeg hørte arbejdsministerens tale for et øjeblik siden, og undrede mig over den usædvanlig aggressive tone, arbejdsministeren betjente sig af her i dag. Er det nervøsiteten op til det kommende folketingsvalg? Er det arbejdsministerens almindelige tilbøjelighed for det, der vist i et sprog, han kender godt, kaldes »hard sale«, altså den stærke sælger?

Eller er det udtryk for den forståelige desperation, arbejdsministeren må være besjælet af, når man tænker på, at udfaldet af den debat, vi har her i dag, uvægerlig vil blive, at kun beskedne frynser af regeringens lovkompleks vil stå tilbage med udsigt til vedtagelse? Af de mange lovforslag og udviklede skattefiduser, regeringen har lagt frem som sit OD-forslag, ved vi på forhånd, at der kun vil være tilslutning til en beskeden forhøjelse af den skattefri bundgrænse i loven om særlig indkomstskat. Hele den øvrige bygning har ingen fremtid i dette Ting, og da arbejdsministeren jo er bygværkets bygmester, er han naturligvis ulykkelig over denne situation.

Arbejdsministeren havde imidlertid ret i én ting. Han sagde, at det er en afgørende forskel på regeringens forslag og Socialdemokratiets tanker, at i regeringens forslag er der løfter om masser af penge til folk, det er der ikke i Socialdemokratiets. Deri har han ret. Det er en forskel. Vi lover ikke i en situation med et underskud på betalingsbalancen på 34½ mia. kr. skattelettelser i milliardklassen til de højestlønnede funktionærer i dette land. Vi mener ikke, der er samfundsøkonomisk basis for det. Vi mener ikke, det bidrager til at løse vore økonomiske problemer.

[Svend Auken]

Vi mener, at det er falske løfter, for skulle man være så letsindig at følge arbejdsministeren og indføre nye skattefiduser, nye muligheder for skattetækning, yderligere gøre skattebyrden skæv, ved de fleste, at så vil det være nødvendigt at kradse de samme beløb ind fra andre grupper. Derfor har arbejdsministeren naturligvis ret, når han siger: vi lover, men Socialdemokratiet lover ikke.

Det er derimod ikke rigtigt, når arbejdsministeren siger, at lønmodtagerne ikke får noget ud af de socialdemokratiske tanker. Tværtimod ligger der i vort forslag en praktisk, realistisk mulighed for afgørende indflydelse på sin egen arbejdsituation, medejendomsret til sin egen virksomhed og på længere sigt, når vi har fået løst de samfundsøkonomiske problemer, når der er blevet en tilstrækkelig opsparring i virksomhederne, så også mulighed for, at lønmodtagerne kan få et kontant udbytte.

Se, det er et realistisk løfte. Det er et løfte med perspektiv i. Det er ikke et valgløfte om skattelettelser og skattefiduser for begrænsede grupper i den danske befolkning.

Det er en stor mundfuld, Folketinget skal fortære her i dag. Vi har seks forholdsvis komplicerede lovforslag fra regeringen, og vi har fire omfattende beslutningsforslag fra flertalspartierne i denne sag, nemlig Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre. De tre flertalspartiers forslag er indbyrdes forskellige; men de er fælles i deres sigte. De ønsker at give arbejdere og funktionærer en reel medejendomsret og medbestemmelse gennem en fælles forvaltet lønmodtagerkapital i virksomhederne. Regeringens forslag er som bekendt blottet for dette perspektiv.

Faren ved de mange forslag er imidlertid, at det alene bliver en diskussion om detaljer og ikke om de overordnede principper og målsætninger, og det er egentlig en skam, for jeg synes for en gangs skyld, at vi har demonstreret i konkrete forslag, hvad henholdsvis den konservative fløj og den progressive fløj i Folketinget tænker om et vigtigt samfundsansliggende.

Set i historiens lys er holdningen til demokratiet et af de afgørende skel mellem det politiske højre og det politiske venstre. Karakteristisk er det, at det politiske højre altid har modsat sig demokratiske reformer, som det politiske venstre har stillet krav om.

I forrige århundrede gjaldt kampen det politiske demokrati. Både det liberale og det socialistiske venstre fremførte den revolutionære tanke, at magten skulle overføres fra kongen og hans rådgivere til de folkevalgte organer, og at disse skulle udgå af valg, hvortil i princippet alle voksne havde lige adgang, og hvor hver stemme talte lige meget. For datidens konservative var det naturligvis en absurd tanke, at den ulærde skurekone skulle have lige så stor stemmemagt som den kyndige professor. Hvilede alt sundt styre ikke på de styrendes indsigt, og hvordan kunne man sikre den i et allemandsvælde? Et fornuftigt styre, sagde de konservative, var uforeneligt med et konsekvent gennemført politisk demokrati.

Glædeligvis vandt venstrekræfterne forfatningskampen, og i Danmark blev det politiske demokrati gennemført med systemskiftet i 1901 og kvindernes valgret i 1915. I dag er det accepteret af alle hertilands, selv de mest indædt reaktionære.

Dernæst kom kampen om det sociale demokrati, velfærdssamfundet, der i høj grad også blev et opgør mellem højre og venstre. Alle arbejderbevægelsens krav om social tryghed, lige adgang til et godt offentligt uddannelsessystem, almindeligt sundhedsvæsen, folkepension, miljø osv. har været kontroversielle for konservative partier og bevægelser. Velfærdssamfundet var en formynderstat, sagde man, der dræbte initiativ og virkelyst, og som med sine ligheds- og tryghedsidealere ville virke dræbende på den personlige frihed.

Heldigvis tyder alt på, at venstrekræfterne – det vil i denne forbindelse sige arbejderbevægelsen og de mere fremskridtsvenlige borgerlige – vandt denne kamp i Danmark. Selv den nuværende konservative regering har modstræbende måttet erkende, at velfærdssamfundet i Danmark er kommet for at blive, også selv om det koster et højt skattetryk. I andre lande er det desværre ikke lykkedes venstre at vinde denne kamp om det sociale demokrati.

Lad mig bare nævne som eksempel, at i et stort demokratisk, kapitalistisk land som USA er det højrekræfterne, der har fået overtaget, med det resultat, at utrygheden er vokset og de sociale skel er blevet uddybet i dette samfund med det ganske urovækkende resultat, at også borgerdeltagelsen og vitalite-

[Svend Auken]

ten i det amerikanske demokrati er blevet afgørende svækket. Ved nationale valg som f.eks. det vigtige senatsvalg i november sidste år var stemmedeltagelsen omkring 30 pct. Ved kommunale valg i de store byer er valgdeltagelsen ofte under 20 pct., og kun ved præsidentvalgene ligger borgernes deltagelse i valgene omkring 50 pct.

Jeg tager dette som udtryk for, at fordi man aldrig har fået det sociale demokrati i Amerika, er der stadig større grupper, der føler sig socialt sat uden for det amerikanske samfund.

Det politiske og det sociale demokrati hører sammen. Kampen for det økonomiske demokrati ligger i naturlig forlængelse af det politiske og det sociale demokrati. Også den er et opgør mellem det politiske højre og det politiske venstre. Højre ønsker at bevare det mere eller mindre oplyste enevælde i produktionen, arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet, mens venstrekræfterne ikke ønsker at lade demokratiet standse ved fabriksporten.

Vi til venstre vil have en reform af ejendomsretten, der kan sikre de ansatte en reel indflydelse på deres egen situation. Dette ønsker vi af demokratiske grunde, men vi tror samtidig, at det økonomiske demokrati vil hjælpe med at løse to af dansk økonomis hovedskavanker: den manglende opsparing og den manglende konkurrenceevne.

Vi har netop fået offentliggjort betalingsbalancetal, der til trods for ekstremt gunstige vilkår for dansk økonomi viser et underskud på 34,5 mia. kr. i 1986. Vi har netop i OECDs »Economic Outlook« fået at vide, at vores internationale konkurrenceevne siden 1982 er blevet svækket med 18 pct., og det er, før resultatet af forårets overenskomstforhandlinger osv. er indgået i beregningerne. Vi kan derfor regne med, at vi kommer over 20 pct.s svækkelse af vores konkurrenceevne, når den næste rapport bliver offentliggjort.

Der er derfor i Danmark i allerhøjeste grad brug for nytænkning. Vi har før i Danmark bevist, hvordan en ejendomsretsreform kan være et vigtigt led i at klare et grundlæggende samfundsmæssigt problem. Det skete for 100 år siden, hvor en ejendomsretsreform førte til en folkelig vækkelse og samtidig til en styrkelse af dansk produktion. Vi har også grund til at henvise til, at velfærdssamfundet i de nordiske lande er beviset på, at det er

muligt at forene social retfærdighed med økonomisk effektivitet.

Den 19. juni i fjor afgav et flertal her i Folketinget: Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre, en fælles erklæring om kravene til og principperne for en kommende OD/ØD-reform. Ifølge fælleserklæringen skal en OD-ordning være obligatorisk for virksomheder over en vis størrelse, ændre ejendomsretten for at bryde kapitalkoncentrationen og engagere lønmodtagerne i virksomheden, føre til reel medbestemmelse for de ansatte, indebære fælles forvaltning af lønmodtagerkapitalen af de ansatte i den enkelte virksomhed og øge virksomhedernes opsparing. Det er vigtigt at holde fast i disse fem fællesprincipper i den videre diskussion.

Vi har forsøgt i vort forslag om medejendomsret og medbestemmelse at leve op til disse principper. Vores forslag går i al sin enkelhed ud på, at virksomhedernes overskud skal deles med de ansatte, at pengene skal blive stående i virksomhederne som en virksomhedsfond, administreret af de ansatte i fællesskab og med fuld, ligeberettiget indflydelse i forhold til virksomhedens oprindelige ejere, vel at mærke i de situationer, hvor ejere og ansatte kan blive enige om det. Kun hvor der er uenighed om vilkårene for at lade pengene blive stående i virksomheden, går de videre til en fond, oprettet i hvert amt og styret af de lokale lønmodtagere.

I ordningen deltager også de offentligt ansatte med et gennemsnitligt beløb svarende til det for den private sektor. I øvrigt en idé, jeg med tilfredshed har noteret at de Radikale har medtaget i deres forslag.

Socialdemokratiet har bevæget sig langt for at fjerne politiske blokeringer i denne diskussion. Bl.a. er der ikke i vores forslag nogen landsdækkende fællesfond for lønmodtagerne. Vi har i dag mange fællesfonde for lønmodtagerne på landsplan, og i takt med, at stadig flere lønmodtagere får en pensionsordning, vil denne tendens naturligvis fortsætte. Jeg skal i den forbindelse henvise til vort eget forslag om arbejdsmarkedspension for alle lønmodtagere.

Det, vi har gjort til det centrale i OD-debatten, er den decentrale virksomhedsopsparing og den lokale lønmodtagerindflydelse. For os er hovedsagen en styrkelse af virk-

[Svend Auken]

somhederne og et gennembrud for tankerne om økonomisk demokrati.

Det siger sig selv, at vi er parat til at handle med de Radikale og SF ud fra de fælles principper. Jeg vil gerne nævne de spørgsmål, jeg mener bør indgå i en sådan forhandling: spørgsmålet om individuel kontra kollektiv ejendomsret, spørgsmålet om automatisk indplacering. Hvis det er en bedre ordning at bruge automatisk indplacering end vores konstruktioner, er vi parat til at diskutere det. Vi er parat til at diskutere vilkårene for udbetaling af pengene på et tidspunkt, hvor det økonomisk er forsvarligt at lade dem komme til udbetaling. Vi er villige til at diskutere det lokale demokrati omkring amtsfondene osv. Vi er også parat til at diskutere det besværlige, men vigtige problem for os, nemlig spørgsmålet om de offentligt ansatte.

Vi kan se positive tanker i både det radikale forslag og SFs forslag. Det er klart, at vi har kritiske punkter. Vi finder stadig, at det radikale medejersforlag er for svagt, ikke tilstrækkelig stærkt i sit perspektiv. Vi mener ikke, at det giver et tilstrækkelig stort bidrag til stigende opsparing, og medbestemmelsen kommer desværre kun til at omfatte en mindre del af lønmodtagerne, men på lange strækninger kan dette forslag naturligvis indgå i forhandlingerne.

Vi mener også, at der er mange gode ideer i SFs forslag, både når det drejer sig om øget medbestemmelse for de offentligt ansatte og når det drejer sig om SFs forslag vedrørende det økonomiske demokrati, selv om vi dog har den indvending mod SFs tanker, at det virker lidt ejendommeligt, at man siger, at betingelsen for at gennemføre en demokratisering af ejendomsretten er, at der forinden er gennemført et fuldstændigt virksomhedsdemokrati.

Altså først når arbejdsgiveren har overladt al magten til de ansatte ifølge en lov, så vil SF være med til at demokratisere ejendomsretten. Jeg havde nær sagt som god marxist, men jeg ved ikke, hvor mange gode marxister der er tilbage, må man dog sige, at her vender de tingene på hovedet. Det er vel først og fremmest ændring af ejendomsretten, der giver den afgørende mulighed for at ændre på indflydelsen og ledelsen.

Efter at have sagt disse venlige bemærkninger vil jeg gerne sige, at der desværre ikke

er megen inspiration og trøst at hente i regeringens seks lovforslag. Lovpakken giver ikke lønmodtagerne ret til overskudsdeling, medejendomsret eller medindflydelse. Tværtimod forringer tre af lovforslagene lønmodtagernes retsstilling. Det gælder ferielovsændringen, funktionærlovsændringen samt forslaget om anbringelse af pensionsmidler i egen virksomhed.

Endelig kommer det store flertal af lønmodtagerne, det vil sige de offentligt ansatte og de privat ansatte på ikkeoverskudsgivende virksomheder, via skattebilletten til at betale et milliardbeløb til de skattebegunstigede ordninger. Min partifælle hr. Lykketoft vil senere i debatten fremføre vore meget store indvendinger mod de skattebegunstigede ordninger, som indfører nye og dyre former for skattetækning. Jeg skal indskrænke mig til to principielle betragtninger.

Skatteforslaget, ikke mindst forslaget om ændring af lov om særlig indkomstskat, men der er andre, opfatter vi som en direkte krænkelse af sigtet med og balancen i skattereformen, og vi vil som deltagere i dette forlig, som vi loyalt har overholdt og respekteret, stemple en eventuel vedtagelse af disse forslag som et direkte brud på aftalen om skattereformen, hvis overholdelse vi tillægger stor betydning. Vi advarer regeringspartierne imod at bryde skattereformen. Vi synes, at nu var vi endelig på vej til at fjerne skattefiduser i dette land. Så skal vi ikke indføre nye.

Alle beregninger viser, at der er enorme muligheder for skattetækning i regeringens forslag, og at disse enorme muligheder forbedres, jo højere éns indtægt er. Arrangementer, der er så gunstige, skal nok blive udnyttet. Skattetækningen vil florere alle de steder, hvor arbejdsgivere og lønmodtagere kan aftale sig frem til det. Det vil blive meget dyrt, og det vil virke skævt.

Arbejdsministeren sagde for et øjeblik siden, at han syntes, at der var noget mærkeligt ved Socialdemokratiets og, forstod jeg, andre partiers forslag om overskudsdeling ved, at det var virksomhederne, der skulle betale. Vi siger: hvem ellers skal betale? Det, det drejer sig om, er at skabe så god en indtjening i virksomhederne som muligt og så dele den retfærdigt. Det er en næsten komisk omvej at gå at sige: fordi vi ikke kan opnå

[Svend Auken]

dette mål, må vi lade det betale via skattebilletten.

Desværre er der ikke meget, der tyder på, at medarbejderaktierne vil give reel medindflydelse i de frivillige ordninger. I de 138 virksomheder, hvis medarbejderaktieordninger i dag er kendt, ejer lønmodtagerne kun 1,7 pct. af aktiekapitalen, og praktisk talt overalt er det B-aktier, der ikke giver fuld stemmeret i forhold til A-aktier. Det ses da også, at lønmodtagerne ikke føler noget særligt for disse aktier. De afhænder dem så hurtigt, de kan komme af med dem, for at score en gevinst.

Det er et dyrt, et perspektivløst forslag, regeringen har lagt frem.

Der er dog ét forslag i regeringens buket, som arbejdsministeren desværre ikke gjorde nogen reklame for før, Socialdemokratiet godt kan støtte. Det er forslaget om at lempe reglerne om, hvor mange lønmodtagere der skal til på en enkelt virksomhed for at få valgt lønmodtagerrepræsentanter ind i bestyrelsen. Det forslag kan vi støtte. Det ser vi gerne behandlet isoleret og hurtigt gennemført herinde.

I samme forbindelse vil vi gerne undersøge, om der er hold i de mange påstande om, at de egentlige møder i bestyrelserne foregår uden medarbejderrepræsentanternes tilstedeværelse. Vi ønsker også at drøfte bestyrelsesmedlemmernes retsstilling, og vi vil også gerne have forklaring på, hvis det er muligt, hvorfor der kun sker bestyrelsesvalg på halvdelen af de virksomheder, hvor det er muligt.

Jeg skal sammenfatte mit indtryk af debatten. At dømme efter partiernes hidtidige udtalelser om regeringens skatte-OD-pakke vil der ikke være flertal for regeringens forslag bortset fra det, jeg netop har nævnt, og en mindre forhøjelse af det afgiftsfrie beløb i lov om særlig indkomstskat. Jeg har endda forstået på Det Radikale Venstre, at det er kun, hvis det kan ske uden at krænke skatte-reformens principper.

Der vil efter debatten i dag stadig være et flertal imod såkaldte frivillige OD-ordninger, der kun er frivillige for arbejdsgiverne, som ikke giver de ansatte del i overskuddet, som udelukker de offentligt ansatte, som hverken giver medejendomsret eller medbestemmelse, men som indfører nye og kostbare skatte-tækningsordninger, som er uretfærdige og uden samfundsøkonomisk dækning.

Der er fortsat flertal for principklæringen fra juni 1986. Kun på dens grund kan der skabes resultater. Flertallet må nu, hvor regeringens forslag klart har vist, at der ikke findes noget brugbart alternativ til en obligatorisk overskudsdelingsordning, sætte sig sammen og forhandle et forslag, der kan være klart til gennemførelse efter et valg.

Både af hensyn til en videreudvikling af folkestyret og af hensyn til dansk økonomi er det nødvendigt med nytænkning, er det nødvendigt med en ejendomsretsreform.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Jeg vil gerne sige hr. Svend Auken tak for den historiske gennemgang fra 1901, som blev serveret set igennem hr. Svend Aukens briller. Jeg synes, den var interessant.

Jeg forstod på hr. Svend Auken, at debatten i de 15 år, hvor hr. Svend Auken har været fortaler for Socialdemokratiets OD-forslag, nu skulle fortsætte i en diskussionsklub.

Kunne det ikke være interessant, hr. Svend Auken, at se resultater, som virkelig kunne få folkelig opbakning, frivillighedsprincippet, altså hvor den enkelte selv valgte, i stedet for fortsat at køre en linje, hvor det er den tvungne, styrende, den repræsentationsmæssige linje, der skal gennemføres, med amtsfonde, som ingen i virkeligheden får nogen som helst indflydelse på? Her tænker jeg ikke bare på dem, der bliver sat ind i fondene, men også på det apparat, som skal styre og koordinere arbejdet.

Hvor har hr. Svend Auken den folkelige opbakning efter 15 års diskussion om Socialdemokratiets OD-forslag? Jeg forstår, at den leder hr. Svend Auken fortsat efter, også efter denne debat, ved at bede om at få en diskussionsklub om Socialdemokratiets forslag.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Der manglede et element i min redegørelse for kampen om demokratiet, som hr. Bo Kristensen giver mig anledning til at komme med her i denne omgang.

Det er den omstændighed, som selvfølgelig er et paradoks i vores historie, at mange demokratiske reformer ofte har været ført frem af politiske kræfter og politiske partier,

[Svend Auken]

uden at der, før reformerne blev gennemført, var den store folkelige opbakning. Det gælder en række af de store politisk-demokratiske reformer. Først da de var gennemført, kom den folkelige tilslutning. Først da demokratiets klæder var der, voksede man inden i dem. Det tror jeg også gælder diskussionen om ØD.

Når hr. Bo Kristensen siger: hvorfor foretrækker vi ikke frivillige ordninger, hvor den enkelte selv kan bestemme, så tror jeg, at han glemte at fortælle, at ved det frivillighedsbegreb, som f.eks. regeringens forslag bygger på, er den enkelte, der selv kan bestemme, arbejdsgiveren. Det er ikke lønmodtageren.

Hvis lønmodtageren er ansat på en A.P. Møller-virksomhed, der giver et kæmpeoverskud, og han siger: nu har jeg givet den en ekstra skalle; skal jeg så ikke have andel i overskuddet? – så kan han ikke selv bestemme, at han skal have nogen andel, eller hvor den skal placeres osv. Der er den enkelte, der har en frivillig mulighed for at sige ja eller nej, A.P. Møller selv.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Jeg forstår, at denne debat går efter tesen om, at det bedste forsvar er et angreb.

Det, jeg spurgte om, var: hvad gør man over for de tvungne ordninger, hvor man opretter et bureaukrati, og hvor amtsorganisationerne, som skal bygges op, skal fungere med et demokrati, som skal være, hr. Svend Auken brugte udtrykket »lokale lønmodtagere«? Hvad er det for organisationer? Hvor bredt skal det være? Hvilket bureaukrati ønsker hr. Svend Auken at bygge op, således at det overskud, som jeg forstod på hr. Svend Auken skulle ligge langt ude i fremtiden, fordi det ikke rigtig kunne styres, kan være til rådighed? Hvornår kan vi få at vide, hvor stor andel der i virkeligheden går til bureaukrati, og få den diskussion, som hr. Svend Auken ønsker sig?

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er nu ikke så indviklet, som hr. Bo Kristensen vil gøre det til. Jeg vil tage en parallel lovgivning, hvor resultaterne meget vel kan sammenlignes med det, vi tror ville

blive resultatet af vort forslag, hvis det blev gennemført.

Det er arbejdsmiljøloven. Jeg er ked af at bruge det eksempel, for her stemte de Konservative jo imod og var stolte af det. Men arbejdsmiljøloven var en forpligtelse for virksomhederne. Det var ikke frivilligt, om man ville have et godt arbejdsmiljø eller ej. Det var en pligt for virksomhederne. I henhold til den lov skulle der på hver virksomhed oprettes en sikkerhedsorganisation, hvor de ansatte på den enkelte arbejdsplads sammen med virksomhedens ledelse selv løste arbejdspladsens miljømæssige problemer.

Det er den konstruktion, vi forestiller os med vort OD-forslag.

Collet (KF):

Regeringens OD-forslag giver rigtig mange socialdemokratiske vælgere kontante penge på lommen. Og dog går Socialdemokratiet imod. Regeringens forslag kan give den enkelte medarbejder 6.000 kr. skattefrit om året. Socialdemokratiet ønsker i stedet disse penge placeret i en fagforeningsfond. Regeringens forslag tillader, at medarbejderne og ledelsen frit kan tilrettelægge overskudsdelingen, så den passer i deres virksomhed. Socialdemokratiets forslag er en firkantet tvangsordning, der trækkes ned over hovedet på medarbejdere og virksomhed, så ledelsen bliver frataget ledelsen og den enkelte medarbejder aldrig selv får en rød øre af overskuddet – aldrig.

I snart 14 år har Socialdemokratiet markedsført sine forslag om ØD. Forslagene savner totalt folkelig tiltrækningskraft. Det viser alle opinionsundersøgelser. På trods af, at der er brugt millioner og kæmpemæssige anstrengelser for at sælge ØD, virker forslaget i dag lige så tamt og dødfødt som for 14 år siden. Borgerne ønsker ganske enkelt ikke det socialdemokratiske forslag gennemført. Borgerne er nemlig imod tvang og imod fonde.

Et af de vigtigste formål med den lovgivning, vi behandler her, er at skabe den størst mulige trivsel, harmoni og motivation på den enkelte virksomhed, kort sagt at styrke båndene og samhørigheden mellem medarbejderne og deres virksomhed. Det er klart, at dette mål ikke kan nås ved Socialdemokratiets firkantede tvangsordninger, som sætter skel

[Collet]

mellem virksomheden og medarbejderne. Langt den bedste løsning er regeringens frivillige ordninger, som kan tilpasses den enkelte virksomheds ejerforhold, størrelse, struktur og særlige forhold.

Hvad gavner egentlig samarbejdet mellem virksomheden og medarbejderne mest? Hvad skaber den bedste ånd i virksomheden? At medarbejderne som efter regeringens forslag får deres personlige del af overskuddet til rådighed i form af kontanter eller som i de socialdemokratiske forslag, at medarbejderens overskudsdel udbetales til en fond, hvorfra medarbejderne aldrig nogen sinde modtager kontanter? Svaret på dette spørgsmål er klart: både virksomheder og medarbejdere vil, spurgt enkeltvis, foretrække regeringens forslag frem for Socialdemokratiets.

Et af de mest interessante elementer i Socialdemokratiets forslag er partiets behandling af de offentligt ansatte. De offentligt ansatte skal deltage i OD ved, at det offentlige indbetaler store bidrag til fagforeningsfonde. Men hvorfra får det offentlige pengene til indbetaling til fondene? Ja, der er kun én vej: at forhøje skatterne. Disse forhøjede skatter skal de offentligt ansatte være med til at betale, og det på trods af, at de aldrig ser en øre. Her er Socialdemokraterne blevet for frække. Tænk, at man vil lade de offentligt ansatte betale for, at fagforeningernes fonde kan vokse sig særlig store. Det er ufatteligt og ude af trit med dansk tankegang og tradition.

Og så til spørgsmålet om harmonien mellem regeringens forslag og skattereformen. Vi hørte her fra hr. Svend Auken side, at han fandt, at de forslag, regeringen har fremsat, er i strid med skattereformen. Hvis ikke min hukommelse bedrager mig, så husker jeg et referat fra Information for nogle dage siden, hvor hr. Svend Auken udtalte, at regeringens lovforslag ikke var i strid med skattereformens bogstav, men måske nok med dens ånd. Nu bebudede hr. Svend Auken, at hr. Lykketoft senere ville komme med et indlæg om dette emne, så vi imødeser et åndfuldt indlæg fra hr. Lykketoft.

Socialdemokratiets OD-forslag er bygget på to fundament: tvang og fonde.

Først lidt om tvangen. På grund af tvangen er oppositionsforslagene i varierende omfang på kollisionskurs med grundlovens § 73. Skulle tvangsordninger blive vedtaget her

i Folketinget, er det lysende klart, at en sådan lovgivning vil blive afprøvet af domstolene i relation til grundlovens § 73, hvorefter, som vi ved, ejendomsretten er ukrænkelig og ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almenvellet kræver det, og i øvrigt kun ifølge lov og imod fuld erstatning.

Muligvis er Socialdemokratiet blevet påvirket af, at socialdemokraterne i Sverige har kunnet gennemføre fondene med et ringe flertal i den svenske Riksdag. At dette har kunnet lade sig gøre så let i Sverige, skyldes imidlertid, at der ikke findes nogen svensk grundlovsbestemmelse, der som den danske grundlovs § 73 effektivt hindrer ekspropriation af erhvervslivet helt eller delvis. Her skilles Danmarks veje definitivt fra den svenske retsstilling.

Lad os dernæst se på, hvordan fondene kan komme til at virke. Da det svenske socialdemokrati indførte fondene i Sverige sammen med kommunisterne, sagde man, det var dels for at skaffe risikovillig kapital til erhvervslivet, dels for at få startet nye virksomheder og dels for at få gang i den teknologiske udvikling. Disse synspunkter fremføres også i dag af det danske Socialdemokrati.

Men hvordan er det gået i Sverige, efter at fondene har fungeret i nogle år? Som altovervejende hovedregel tør de svenske fonde ikke løbe nogen risiko ved at investere i ny-startede virksomheder. De svenske fonde investerer i stedet stærkt i store børsnoterede koncerner, ikke i nye arbejdspladser. Og frem for alt driver de svenske fonde ganske almindelig kapitalspekulation gennem køb og salg af værdipapirer, hvorved de i øvrigt har pådraget sig meget betydelige tab.

De svenske fonde har ganske enkelt ikke haft nogen dynamisk eller fornyende effekt i svensk erhvervsliv. De har ganske enkelt været passive kapitalister. Sådan kunne det også gå herhjemme, hvis vi nogen sinde fik den slags fonde her.

I øvrigt kunne Socialdemokratiet godt have været mere omhyggelig med sit forslag. Her kunne de lære noget af SF. Selv om indholdet i SFs forslag er totalt uspiseligt, er forslaget præcist og ordentligt udformet, så Folketinget kan se, hvad SF mener. Socialdemokratiets forslag er præget af upræcise formuleringer og sjuskede udeladelser.

Nogle eksempler: man kan ikke se, om fondene skal betale indkomstskat. Det er da

[Collet]

ellers et fundamentalt problem. Skal de det? Socialdemokratiet har heller ikke ulejligen sig med at oplyse Folketinget om, hvorledes den mest grundlæggende af alle størrelser, nemlig overskuddet, skal beregnes. Og man kan heller ikke se, om udbetalt overskudsandel kan fratrækkes i virksomhedens skattepligtige indkomst. Skal den kunne det?

Kort sagt udmærker Socialdemokratiets forslag sig hverken gennem form eller indhold. Det Konservative Folkeparti vil arbejde imod forslaget og dets ideer med alle midler.

Og så til SFs forslag. SFs forslag er den rene, ræverøde vare. I modsætning til Socialdemokratiet lægger SF ikke skjul på, hvad partiet vil. SF ønsker statsovertagelse af erhvervslivet, og beslutningsforslaget er udformet, så dette mål kan nås. I SFs forslag florerer fondene, der er virksomhedsfonde, der er amtsfonde, og der er også en statsfond, og SF opererer med et helt specielt overskudsbegreb, der puster overskuddet kunstigt op. På denne måde vil alle danske virksomheder uanset størrelse i løbet af få år blive overtaget af fondene. Det gælder lige fra A.P. Møller til den mindste muremester og den lille købmand på hjørnet.

SFs forslag har i øvrigt ikke noget egentligt med overskudsdeling at gøre, for hovedformålet med SFs forslag er overhovedet ikke overskudsdeling. Hovedformålet er at fordele erhvervsvirksomhedernes aktiver mellem de tre typer fonde. Så i stedet for overskudsdeling kunne SFs forslag måske kaldes »virksomhedsfordeling« eller, om man vil, »virksomhedsslagting«.

Der er mange luftige fantasier i SFs forslag, og der er en grundlæggende mangel på økonomisk indsigt. Jeg har fra bemærkningerne fisket følgende godbid. Her siger SF, at samfundsmæssige behov står i modsætning til virksomhedens driftsrentabilitet. Driftsrentabilitet er som bekendt lig med overskud. Har virksomhederne intet overskud, er der for det første intet at fordele, og for det andet bliver et land uden virksomheder med overskud et fattigt land.

SF har også fremsat et forslag om at afskaffe de normale ledelsesformer i stat, amt og kommune. I stedet for hvert offentligt kontor eller institution, som nu har en overordnet ledelse og funktionsledelser på forskellige niveauer, skal der etableres kollektiv

ledelse overalt. Der skal oprettes et stort antal komiteer og overkomiteer, og i disse komiteer skal det så diskuteres, hvorledes der skal ledes, og så skal beslutningerne vel så træffes ved afstemning. Sikken en forvirring der bliver på alle offentlige kontorer, og mon man overhovedet får tid til at betjene borgerne for alle de møder, der må afholdes i komiteerne?

Fik SF magt, som det har agt, så blev det Danmark, vi kender i dag, totalt lavet om. Skulle vi i verden lede efter et land, som SFs Danmark ville komme til at ligne, så var det nærmeste vel nok formand Maos Kina. Danmark ville simpelt hen blive lavet om til en stor kinesisk folkekommune. De systemer, som SF foreslår, udrydder totalt privat erhvervsvirksomhed, og de nedbryder vor velfungerende, serviceorienterede offentlige sektor. Alle tidligere eksperimenter med sådanne systemer har spillet fallit. Socialisering af erhvervslivet har alle steder, hvor det er prøvet, givet dårlige produktionsresultater og fattigdom med tab af velfærd og social tryghed til følge. Mens Kina og landene i Østeuropa og Afrika er hastigt på vej væk fra disse systemer, så ønsker SF dem indført i Danmark. Det er utroligt.

Så til det radikale forslag. Det har været nævnt, at dette forslag indeholder dobbelt tvang. For det første indeholder forslaget tvang med hensyn til overskudsdelingen, og for det andet indebærer det en tvangsplacering af ejerkapital i virksomheden. Som tidligere nævnt kan Det Konservative Folkeparti ikke under nogen omstændigheder gå ind for tvang. Et sympatisk element ved det radikale forslag er dog, at det sigter på den enkelte medarbejder og udtrykkeligt tager afstand fra fondsdannelser under enhver form.

Og så til regeringens forslag. Regeringens forslag imødekommer bedst de interesser, som der er hos den enkelte medarbejder og i den enkelte virksomhed. Medarbejderen ønsker kontante penge, ikke penge i en fond, og virksomheden ønsker mulighed for individuel tilrettelæggelse af ordningerne, ikke tvang. Begge disse hensyn tilgodeses i regeringens lovforslag. Regeringsforslagene vil i øvrigt få en lang række gode og rigtige virkninger. De vil bidrage til, at der knyttes tættere bånd imellem medarbejderne og deres virksomhed, og når medarbejderen får udbetalt sin kontante del af overskuddet, vil han

[Collet]

kunne se resultatet af, at han har gjort en ekstra indsats. Forslagene giver i øvrigt mulighed for nogen fleksibilitet i løndannelsen fra virksomhed til virksomhed, og regeringsforslagene tillader den enkelte virksomhed og dens medarbejdere at skræddersy en løsning, som passer særlig godt netop dér.

Samtidig vil der også skabes motivation til produktivitetsfremme: større flid og omhu giver større produktivitet og dermed større overskudsdel. En større produktivitet er det, vi i øjeblikket har særlig brug for. Forslagene kan også bidrage til større mobilitet af arbejdskraften, så den søger derhen, hvor der er mest brug for den. Kort sagt vil regeringsforslagene bidrage i overordentlig grad til at gavne den enkelte medarbejder og til at forbedre samarbejdet på den enkelte virksomhed og give øget produktivitet og større virksomhedsoverskud og dermed direkte forøge det økonomiske grundlag, der danner basis for landets velfærd.

Afslutningsvis vil jeg endnu en gang slå fast, at Det Konservative Folkeparti ubetinget vender sig mod tvangsforanstaltninger. Til gengæld har det i mange år været vor holdning, at ejendomsretten skal udbredes til de flest mulige. Regeringsforslagene falder i naturlig forlængelse af dette synspunkt.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Da jeg sad og lyttede til arbejdsministerens indlæg, tænkte jeg, at det blev måske svært i løbet af debatten at overgå arbejdsministeren i fladpandet antisocialdemokratisk agitation, men det lykkedes jo for hr. Collet, og det var flot.

Må jeg så sige til hr. Collet, at det er jo lidt besynderligt at høre en regeringspartirepræsentant sige, at der skulle være et problem i det socialdemokratiske forslag med skatteyderfinansiering. Regeringens OD-forslag er stort set ikke andet end forslag om at lade skatteyderne betale til nogle særlig gunstigt stillede lønmodtagere, særlig højtlojndede lønmodtagere, der kan få en ordning, en skattefidus. Der bliver tale om skatteyderfinansiering. Der løber penge ud af statskassen.

Og så, fordi det nu er valgår, synes jo både arbejdsministeren og hr. Collet, at man skal betone, at der sandelig også bliver man-

ge flere kontante penge på lommen, end der er i det socialdemokratiske forslag. Det er jo også interessant.

Nu ved jeg ikke, om økonomiministeren stadig væk ryger cigarer ude bag gardinerne, for så kunne vi måske få ham frem og få ham til at udtale sig om, hvor meget ekstra forbrugsudvidelse regeringen mener der er plads til i de kommende år ud over den overenskomst, der er aftalt. Lad os høre lidt om det. Det kunne være vanvittig interessant for befolkningen at få det belyst, og især ville det være interessant, hvis økonomiministeren kunne give et par bemærkninger om det.

Måtte jeg så i øvrigt sige om den skatteyderfinansierede del, der er i det socialdemokratiske forslag, den meget mindre del, at det er jo penge, der vil blive brugt til en offensiv erhvervsudvikling, penge, som det offentlige under alle omstændigheder er nødt til at investere, hvis vi skal klare de rasende konkurrenceevneproblemer, som er blevet udvidet i denne regerings tid.

(Kort bemærkning).

Collet (KF):

Hr. Lykketoft sagde bla., at jeg havde gjort mig skyldig i kraftig antisocialdemokratisk agitation. Nej, det kan altså ikke være rigtigt. Jeg kan godt sige, at i Det Konservative Folkeparti sætter vi meget, meget stor pris på Socialdemokraterne – virkelig – men vi kan ikke fordrage deres forslag.

Med hensyn til spørgsmålet om skatteyderfinansiering synes jeg ikke, at jeg hørte – ikke klart i hvert fald – i hr. Lykketofts indlæg nogen tilkendegivelse med hensyn til det synspunkt, som jeg havde fremført om, at de offentligt ansatte igennem højere skatter skulle betale til amtsfondene uden at få en øre ud af det. Det er jo et faktum. Er det således, eller er det ikke? Det vil jeg godt lige have hr. Lykketofts besvarelse af. Jeg er ikke sikker på, jeg får en klar besvarelse, men trods alt vil jeg godt høre, hvad hr. Lykketoft har at sige til det.

Så siger hr. Lykketoft, at grunden til, at man skal indføre overskudsdeling på den måde, Socialdemokratiet foreslår, er, at det offentlige må gå ind i en offensiv erhvervsudvikling.

Alle de steder, hvor det offentlige begynder at tage sig af erhvervslivet, viser det sig

[Collet]

at være meget ofte mindre effektivt, som mange socialdemokratiske lovforslag og beslutningsforslag i denne samling viser, nemlig hvor man skal gå ind i direkte offentlig produktion. Det kan nok ikke være det, hr. Lykketoft mener. Vi tror, at den bedste metode til at få gang i erhvervsudviklingen er at lade pengene blive i virksomhederne.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Nu skal hr. Collet høre efter. Jeg sagde ikke, at det var nogen kraftig antisocialdemokratisk agitation. Jeg sagde heller ikke, det var nogen kraftfuld eller virkningsfuld antisocialdemokratisk agitation. Jeg sagde, det var en fladpandet antisocialdemokratisk agitation, der var tale om, og det vil jeg gerne gentage.

Så synes jeg måske lige, det skal have den bemærkning med på vejen, at der jo ikke er så store principforskelle på det, industriministeren på det sidste har sagt om nødvendigheden af et større offentligt engagement i erhvervsudviklingen, og det, Socialdemokratiet har sagt. Der er, bevarer, forskelle i vurderingen, men det er først og fremmest forskelle i vurderingen af omfanget af den indsats, der er nødvendig for at rydde op efter den her regering.

Endelig skulle jeg måske lige gøre en lille bemærkning for at få det problem ryddet af vejen, hr. Collet og også arbejdsministeren har med, om disse regionale fonde skal være skattepligtige eller ej. Det er nu ikke så rasende stort. Med den gældende aktieavancebeskatning er der ikke så forfærdelig store problemer i, om man har skattefrihed eller ej for disse fonde. Dette skyldes, at de jo fortrinsvis skal investere netop i ansvarlig kapital ude i virksomhederne for at lette erhvervsudviklingen. Derfor vil der under ingen omstændigheder blive nogen særlig kraftig beskatning af afkastet.

(Kort bemærkning).

Collet (KF):

Jeg konstaterer, at de tre oplysninger, jeg har efterlyst fra Socialdemokratiet, kan jeg ikke få. For det første: er det ikke rigtigt, som jeg konstaterer, at de offentligt ansatte gennem højere skatter vil skulle bidrage til

fondene uden at få udbetalt en øre kontant? Det har jeg ikke fået svar på.

For det andet har jeg ikke fået svar på, om fondene skal være skattepligtige. Der har hr. Lykketoft talt udenom.

For det tredje har jeg ikke fået noget svar på, om der skal være fradragsberettigelse for de penge, som tages ud af virksomhederne til den tvungne overskudsdeling.

Ingen af de tre spørgsmål har jeg fået svar på.

Tørnæs (V):

Det er vel et spørgsmål, om antisocialisme og »antisocialdemokrat« i dagens debat i virkeligheden ikke føres stærkest af Socialdemokraterne selv.

Overskudsdelingsordninger og spredningen af den individuelle ejendomsret til virksomhederne er de emner, som har præget den sidste tids debat overordentlig meget. Det er heller ikke uden grund. Ikke mindst fra erhvervslivets side er der overordentligt stor interesse for, hvordan sådanne ordninger kan iværksættes.

Vi har med tilfredshed kunnet notere os, at en lang række virksomheder allerede har etableret en eller anden form for overskudsdeling. Vi vil imidlertid gerne medvirke til, at endnu flere føler sig motiveret til at indgå aftaler om overskudsdeling, til at lave regler herom, således at der i endnu højere grad for såvel virksomhedsledere som medarbejdere er tilskyndelse til at gennemføre OD-ordninger, hvorved medarbejdernes gode indsats belønnes, således at der skabes en endnu tydeligere sammenhæng mellem medarbejdernes engagement og indsats og deres økonomiske udbytte.

Det er imidlertid overordentlig vigtigt, at de ordninger, der indføres, passer til den enkelte virksomhed, at det er ordninger, der er med til at knytte medarbejdere og virksomhedsledere tættere sammen og ikke tvungne ordninger, der bliver trukket ned over hovedet på begge parter, som uundgåeligt vil medvirke til at fjerne medarbejdere og virksomheder fra hinanden.

Det er derfor aldeles afgørende, at den form for OD-ordning, der bliver indført, er noget, som aftales mellem medarbejdere og virksomhedsledelse på den enkelte virksomhed og samtidig indeholder en umiddelbar

[Tørnæs]

og direkte ejendomsret til overskudsandelen for den enkelte medarbejder. Den række af lovforslag, som regeringen fremsætter, vil uden tvivl give kraftig tilskyndelse til at styrke lønmodtagernes tilhørsforhold til deres arbejdsplads, også ved, at lønmodtagerne, som bliver medejere, vil blive medbestemmende og medansvarlige for de beslutninger, der træffes. Ingen tvivl om, at det vil være medvirkende til at give den enkelte medarbejder større tilfredshed, større arbejdsglæde, hvilket selvfølgelig til syvende og sidst også medvirker til øget produktion.

Regeringens forslag er tilrettelagt således, at der vil være en bred vifte af muligheder for de virksomheder, der ønsker at indføre overskudsdelingsordninger. Et af de vigtigste elementer i reformen er uden tvivl muligheden for virksomheder og medarbejdere til at aftale aktieudlodningsordninger på indtil 6.000 kr. pr. lønmodtager, og under den forudsætning, at aktierne bindes i 7 år, vil afhændelse være skattefri for lønmodtageren. Det vil uden tvivl betyde, at mange virksomheder på aktieselskabsform vil benytte lejligheden til at udstede medarbejderaktier og dermed give medarbejderne andel i overskuddet, men også og samtidig, at medarbejderne får en større indflydelse på virksomhedens drift. På samme måde vil der være mulighed for at udlodde medarbejderobligationer i virksomheder, hvor noget sådant vil være hensigtsmæssigt.

I forbindelse med aftalte OD-ordninger vil beløbene, der bindes i aktier, obligationer eller i anden form i virksomhederne i 7 år, være skattepligtige for lønmodtagerne, men lønmodtagerne vil som delvis kompensation få en præmie på 25 pct. af op til 3.000 kr. Altså er der her også tale om en ganske fordelagtig ordning. Derudover kan en virksomhed give sine ansatte et aktietsagn, som kan udnyttes inden for 5 år, den såkaldte optionsmodel.

Endelig åbnes der mulighed for at investere pensionsmidler i egen virksomhed, idet det bliver muligt at placere indtil 50 pct. af en kapitalpension i medarbejderens egen virksomhed. Vi har fra Venstres side aldrig rigtig kunnet forstå, at det skulle være særlig risikofyldt at anbringe pensionsmidler i egen virksomhed frem for i en anden.

Med OD-reformen fjernes der også en del hindringer i forbindelse med overskudsde-

ling. Der indføres mulighed for sambeskatning af moder- og datterselskab, selv om der udstedes medarbejderaktier, og der fritages for at betale feriegodtgørelse af overskudsandele, hvor ordningen er forhandlet med de ansatte.

Men hele lovkomplekset kan kun bruges under forudsætning af, at der i den pågældende virksomhed har været tale om overskud. Det er således klart, at ansatte i styrelser, i organisationer eller i den offentlige sektor, der ikke er indrettet til at skulle kunne give overskud, ikke umiddelbart kan omfattes af de her nævnte ordninger. Det er derfor vores klare hensigt, at der nu må optages drøftelser om, hvordan hele denne store kategori af ansatte også kan få mulighed for mere fordelagtigt at investere i erhvervslivet og deltage i tilførslen af risikovillig kapital til at sikre arbejdspladser i den private sektor.

Men også andre partier har jo fremsat forslag til OD-ordninger. Man kan sige, at der er en meget, meget stor grad af sammenfald mellem det forslag, som Socialdemokratiet har fremsat, og det, som SF har fremsat. Nå ja, man kan måske sige, at SF siger det lidt tydeligere, at man siger det lidt mere direkte. Men vi har jo også her i dag hørt, at Socialdemokratiets ordfører, hr. Svend Auken, har bekendt sig som en god marxist, så det er måske i den sammenhæng ikke så unaturligt, at der er et tæt tilhørsforhold mellem de to partier, oven i købet så tæt, at de to partier i deres egen fantasi forestiller sig at udgøre et regeringsalternativ.

Både Socialdemokratiet og SF går ud fra, at ordningerne skal være tvungne, at det skal være noget, som man påfører virksomhederne, helt uanset om det er ønsket af virksomhedsledelsen og medarbejderne. Man må altså her notere sig, at man fra begge partiers side fratager medarbejderne retten til at kunne sige nej til en OD-ordning.

Helt karakteristisk er det også, at der i begge forslag tales om etablering af fonde, at overskudsdelingen i virkeligheden skal betyde, at der oprettes virksomhedsfonde, amtsfonde, der ledes af valgte repræsentanter, og altså ikke på nogen måde et individuelt ejendomsforhold for lønmodtageren.

Det er, som om Socialdemokratiet og SF i langt større udstrækning koncentrerer sig om, hvordan man kan centralisere, i dette tilfælde først og fremmest ved fondsdannel-

[Tørnæs]

ser, frem for, hvordan man kan sprede og udbrede ejendomsretten.

Fondene skal efter SF-forslaget kunne opkøbe virksomheder, skal kunne overtage virksomheder, hvis, som det hedder i forslaget, ejeren ikke har investeret tilstrækkeligt. Det er den skinbarlige socialisering, det er den skinbarlige samfundsstyring. Ingen tvivl om, at gennemførelse af det socialdemokratiske forslag og SF-forslaget vil være direkte skadeligt, vil være direkte ødelæggende for erhvervslivet.

Vi må således på det skarpeste tage afstand fra de tanker og ideer, der ligger til grund for Socialdemokratiets og SFs forslag.

Det forslag, som Det Radikale Venstre har fremsat til overskudsdeling og medeje og medbestemmelse, forudsætter også en obligatorisk ordning, ganske vist som en ramme for virksomheder med mere end 50 ansatte. Men sådanne tanker kan vi selvsagt ikke gå ind for.

Men vi finder ellers, at der er virkelig mange lighedspunkter mellem det radikale forslag og regeringsforslagene. For det første, at det skal udformes som en fleksibel ordning for den enkelte virksomhed, altså at der kan være helt forskellige ordninger fra virksomhed til virksomhed alt efter, hvad der måtte passe bedst.

I det radikale forslag fastslås det også, at det er medarbejderkapitalen, der danner grundlag for indflydelsen for de ansatte på deres egen arbejdsplads, således at medarbejderkapitalen indgår som ansvarlig og risikovillig kapital i virksomheden, og således at overskudsdelingen indebærer såvel pligter som ansvar for de ansatte.

Vi er også helt enige med de Radikale i, at det er den enkelte medarbejder selv, der skal disponere over sin andel i bindingsperioden, og vi er altså også enige med de Radikale i, at der ikke skal ske nogen opbygning af fondsdannelser. Vi er også enige i, at der intet er i vejen for, at offentligt ansatte kan blive medejere af privat virksomhed, men at det ikke er ligegyldigt, på hvilken måde det sker.

Efter radikal opfattelse er centrale fonde den dårligst tænkelige udvej. Centrale fonde udhuler medarbejdernes indflydelse på den enkelte virksomhed. Også det synspunkt deler vi.

Det er vores opfattelse, at det langt fra skulle være umuligt at tilnærme flere af de synspunkter, der er fremført i regeringens forslag, til mange af de tanker, der er i Det Radikale Venstres forslag. I den foreliggende form kan vi imidlertid ikke gå ind for det radikale forslag, men vi ser frem til et godt og konstruktivt udvalgsarbejde.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Selv om VS ikke går ind for overskudsdeling – det skal jeg komme ind på senere – så kan jeg ikke nære mig for at sige noget nu.

Det startede med arbejdsministeren. Hr. Collet fulgte trop, og så kom hr. Tørnæs. Alle talte de med væmmelse i stemmen om tvungne ordninger, om tvang, om ordninger, som blev trukket ned over hovedet på begge parter, og med stor, stor patos talte de om frivillighed med ti streger under ordet frivillig, skønt Socialdemokratiet nu har påpeget, jeg ved ikke hvor mange gange, at frivillighed gælder kun den ene side, nemlig for arbejdsgiverne.

Jeg vil godt spørge: hvad er det for et fuldkommen ejendommeligt demokratibegreb? Det er der ikke blevet svaret på. Og hvad udemokratisk ville der egentlig være i, at produktionsmidlerne ikke var privatejede, men fællesskabsejede? Den lovgivning, vi vedtager herinde, gælder den som regel ikke for alle? Hr. Svend Auken var inde på arbejdsmiljølovgivningen. Vi har en ferielov. Det er en lovgivning, der gælder for alle.

Jeg kan ikke se de borgerliges holdninger som andet end en fuldkommen vild og efter vores mening totalt forfejlet angst for, at lønmodtagerne via Socialdemokratiets forslag og de Radikales skulle snutte magten fra virksomhedsejerne og forrykke magten i samfundet. Det mener vi ikke der er nogen fare for. Det skal jeg komme ind på senere. Det eneste forslag, der kunne gøre det, var SFs forslag.

Men hvad er det for en måde at have et demokratibegreb på? Det kunne jeg godt tænke mig at få noget mere at vide om.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

[Tørnæs]

Jeg tror såmænd ikke, at fru Elisabeth Bruun Olesen skal være så forbavset over, at vi ser forskelligt på tingene. Det tror jeg ikke hun skal være meget forbavset over, for vi vil nok et forskelligt samfund. Vi har ikke lagt skjul på, at demokrati for os også betyder at hævde den private ejendomsret, at den er ukrænkelig. Vi mener også i forbindelse med det, vi snakker om her, at retten til at lede og fordele arbejdet heller ikke skal anfægtes. Vi er vel klar over, at fru Elisabeth Bruun Olesen og andre socialister ønsker et andet samfund, har en anden opfattelse af, hvad demokratiet er. Derfor er det ikke så mærkeligt, at vi tager så stærkt afstand fra de forslag, der fra socialistisk side er fremme her i dag.

Ole Henriksen (SF):

Man kan nok sige, at de borgerlige ordførere her har bidraget med stor underholdningsværdi om principper og om holdninger. Det forbavser mig selvfølgelig ikke, at man prøver at fremmane et eller andet socialistisk spøgelse i de forslag, der er fremsat, men hvis de borgerlige partier kunne læse indenad, ville de se, at f.eks. SFs forslag intet har med socialisme at gøre overhovedet.

Det kan næppe undre nogen, at jeg starter med at afvise den lovpakke, som regeringen her har fremlagt, og som under ét bærer navnet »frivillig overskudsdeling«, et navn, der måske efter nærmere gennemlæsning af forslagene burde indbringes for forbrugerombudsmanden som falsk varebetegnelse. I hvert fald er der ikke tale om frivillighed, al den stund det ene og alene er arbejdsgiveren, der får tillagt frivillighed. Kun hvis han ønsker at dele ud af overskuddet, bliver der tale om overskudsdeling. Lønmodtageren kan altså ikke gøre nogen fordringer på frivillighed. Det er i hvert fald falsk varebetegnelse.

Selve princippet om, at lønmodtageren skal have del i en virksomheds overskud, kan SF faktisk godt tilslutte sig, men den form, som regeringen foreslår, er uacceptabel. For det første er det en begrænset del af virksomhederne, der kan deltage i ordningen, nemlig dem, der giver overskud. De øvrige virksomheder inklusive de offentlige er stort set overladt til at være tilskuere til, at en begrænset del af befolkningen tager sig en tur omkring guldkalven. I tilgift får de endda lov til at finansiere ordningen, de, der er tilskuere, i

kraft af en række skattebegunstigelser til de andre.

Der tages med andre ord ikke det ringeste hensyn til, at alle erhvervsaktive i samfundet er med til at frembringe et overskud. Det gælder lige fra postbude og togførere til generaldirektører. Desværre for dem ender dette overskud som en slags økonomisk fødekæde i nogle få virksomheder, og de kan så dele ud af rovet, hvis de altså kan blive enige med arbejdsgiveren om det – hvis arbejdsgiveren vil. Det mener vi bestemt er en ganske usolidarisk ordning, og det kan vi selvfølgelig ikke medvirke til.

For det andet har regeringsforslagene ikke det sigte, at medarbejderne i en virksomhed skal have større indflydelse. Ikke noget med demokrati, når de først er trådt ind ad fabriksporten. Det erkendes da også åbent, at man vil sikre den private ejendomsret til produktionsmidlerne, men samtidig prøver man at foregøgle lønmodtagerne, at når der bliver en såkaldt spredning af ejendomsretten, har de også fået demokrati og medindflydelse på deres arbejdsplads. Det er ikke bare falsk varebetegnelse, det er også løgn, for det er klart, at den ordning, som er foreslået her, ikke medfører større demokrati.

Man kan se på årtiers bestræbelser i den retning, som er foregået i USA. Det er ikke blevet til nogen form for spredning eller indflydelse, når man har delt ud af aktier i nogle virksomheder. Det er helt klart, at der er tale om skindemokrati. Den form for demokrati kan vi ikke spise. Det vil selvfølgelig også udvikle sig sådan herhjemme, hvis regeringen kommer igennem med sine forslag. Det er et forsøg på at fremme egoismen blandt lønmodtagerne og få dem til at tænke i de samme baner som storkapitalen, få dem til som det første, når de læser morgenavisen i S-toget, at slå op på børskurserne. Det er den vej, man vil med lønmodtagerne. Sådan vil man manipulere med dem.

For det tredje vil jeg gerne sige generelt om begrebet overskudsdeling – og det er altså også henvendt til Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre, som i sidste øjeblik har genfremsat deres OD-forslag – at det efter vores grundlæggende opfattelse ikke lader sig gøre at lave en model, der kun bygger på overskudsdeling, og samtidig sikre samtlige lønmodtagere demokrati på deres arbejdspladser, dvs. at få del i ledelsesretten og i

[Ole Henriksen]

beslutningsprocesserne, at få del i ejendomsretten. Det skævdeler den samfundskage, som er til rådighed, og det fremmer gruppegoisme mellem de lønmodtagere, der tilfældigvis arbejder på en overskudsgivende virksomhed, og så dem, der ikke er så heldige at arbejde på en sådan virksomhed.

Op så bliver det hele ikke bedre af, at man som i regeringsforslagene ledsager det hele med en række skattefiduser, der efter arbejdsministerens eget udsagn på et tidspunkt vil koste statskassen en lille milliard kroner om året.

Det er påstået, at disse skatteforslag er et brud på det skatteforlig, som regeringen og Socialdemokratiet har indgået. Det vil jeg overlade til parterne selv at diskutere. SF har hverken lod eller del i dette forlig. Men fastholder Socialdemokratiet, at der er tale om et brud, må det også indebære, at man føler sig frigjort fra forliget på andre leder, og det kan vi kun hilse med glæde i SF, for det åbner nye perspektiver, ikke mindst efter et kommende valg. Om det vil vores skatteordfører, hr. Thoft, sige noget senere på dagen.

Et særligt kapitel i OD-forslagene er de offentligt ansatte. De får i bemærkningerne mange pæne ord med på vejen, men så er alt også sagt. Der er ingen konkrete forslag om, hvordan de skal inddrages. Arbejdsministeren har ved fremsættelsen af regeringens forslag indbudt alle partier til drøftelser og overvejelser, og det lyder da udmærket.

SF har nu fremsat et konkret forslag, som prøver at fokusere netop på den offentlige sektor, og her drejer det sig ikke om, at man skal gøre indhug i nogens ejendomsret eller erobre nogle virksomheder eller noget i den retning. Det handler simpelt hen bare om, at man skal have direkte demokratisk indflydelse på sine virksomheder.

Det Radikale Venstre siger også om de offentligt ansatte, at reglerne om samarbejdsudvalgene må revideres, de ansatte må have mulighed for at træffe væsentlige afgørelser, samarbejdsaftalens ord om, at alle medarbejdere engageres i det daglige samarbejde, må realiseres. Jamen det synes vi er en god formulering, og vi ser også frem til, at de radikale vil være positive over for SFs forslag om de offentligt ansatte.

Man kunne så spørge Det Radikale Venstre, hvilke overvejelser de egentlig gør sig, for det, jeg her har nævnt, kan jo ikke være

nok. Man har haft mange år at tænke sig om i, siden Zahle fremsatte forslag i 1927 om dette problem. Det Radikale Venstre må vel snart kunne komme med et oplæg om, hvordan man vil løse det.

For så vidt angår de offentligt ansattes økonomiske engagement i en OD-ordning har Det Radikale Venstre det bud, at man kan oprette investeringsforeninger, hvor de ansatte kan placere opsparingen i det private erhvervsliv. Det ligner en del af de tanker, regeringen har, men jeg kan ikke se andet, end at det kan man også gøre i dag. Enhver kreds af mennesker kan lave en investeringsforening, men hvis der bag de radikale tanker ligger, at det også skal være noget, der skal være skattebegünstiget, ligesom det, der er indeholdt i regeringens forslag, så er det ikke SF, man skal regne med.

Der er altså elementer i det radikale forslag, som har SFs sympati, og det gælder bl.a. det forhold, at ordningen skal være obligatorisk, og at de ansatte skal forvalte medarbejderkapitalen i virksomheden kollektivt. Vi har også en vis sympati for, at den enkeltes indbetalinger forbliver bundet i virksomheden i en periode. Det er også vores grundlæggende tanke, at de penge ikke skal ud, hverken til forbrug eller til andre formål. Hovedsigtet må være, at man sikrer investeringer i virksomhederne og får gode og velfungerende virksomheder, og det får man ikke ved at hive pengene ud igen.

SF bekræfter den fællesberetning af 19. juni sidste år, som de tre partier Socialdemokratiet, de Radikale og SF afgav, og hvor man fastslog enighed om nogle væsentlige principper. Måske havde det været mere interessant, om Tinget i stedet for at lave dette bunkebryllup havde fået en almindelig forespørgselsdebat og vi så havde foreslået en dagsorden, der fik fastslået beretningens fem principper. Så kunne regeringen arbejde ud fra den, og så kom man måske lidt bedre ind på sporet. Jeg er ikke enig i arbejdsministerens vurdering: at denne fællesberetning er overflødiggjort efter de forslag, som her er fremsat. Den fællesberetning holder, og så er den ikke længere, og den kunne måske også tale at komme ud for en almindelig forespørgselsdebat og som dagsordensforslag. Jeg synes, de Radikale kunne bidrage lidt ved at bekræfte, at det ville de godt være med til.

[Ole Henriksen]

Om det socialdemokratiske forslag, der også er en genfremstættelse, kan jeg ikke tilføje meget i forhold til, hvad jeg sagde sidst, vi behandlede forslaget, kun det, at man åbenbart heller ikke i Socialdemokratiet er kommet ret meget længere i sine overvejelser om, hvordan man konkret vil løse problemet med den offentlige sektor.

I bemærkningerne til forslaget står der, at det må ske igennem en ændring af de eksisterende samarbejdsudvalgsaftaler, og jeg vil spørge Socialdemokratiet, hvordan man egentlig forestiller sig at gøre det, for enhver, der kender til samarbejdsaftalerne inden for den offentlige sektor, kan se, at det forslag, som SF har fremsat om de offentlige virksomheder og demokratiindførelse dér, faktisk er et udgangspunkt i de eksisterende samarbejdsudvalgsaftaler. Der er altså ikke tale om nogen helt ud i den blå luft grebne forudsætninger, men jeg kan svare hr. Tørnæs, eller var det hr. Collet, der sagde, at så får vi alle disse komiteer og overkomiteer, og hvad vil man ikke sige til alle de møder, der nu skal holdes. Hvor mange samarbejdsråd holdes der i dag? Det er vel ikke flere, end der skal være, når der sidder en almindelig bestyrelse og en virksomhed skal styres. En bestyrelse holder jo ikke møde hver dag. Det gør direktionen. Derfor bliver det ikke noget, der er mere, end det allerede er i dag.

Jeg nævnte før de principielle indvendinger, som SF har imod overskudsdeling, og det gælder altså det socialdemokratiske forslag. Jeg skal derfor for god ordens skyld citere den mindretalsudtalelse, som SF afgav i en fælles beretning den 19. juni 1986, som nok siger præcis, hvad det er, SF vil, og som også understreger, at der er uoverensstemmelser mellem de tre partier. Der står:

»For mindretallet kan en reform om obligatorisk overskudsdeling kun være en mindre bestanddel af en større reform, som indeholder såvel økonomisk som ledelsesmæssigt demokrati.

Mindretallet ønsker igennem fælles fondsdannelser at opbygge et økonomisk demokrati, der kan være et alternativ til de eksisterende kapitalkoncentrationer. Bidraget til sådanne fondsdannelser bør efter mindretallets mening ske ved at inddrage en procentandel af værditilvæksten.«

I denne udtalelse ligger, at SF er indstillet på at drøfte en eller anden form, hvorunder

man kan inddrage en del af overskuddet i den private sektor. Men det skal understreges, at det for os kun kan blive et supplement til vores eget forslag om virksomhedsdemokrati, og det er ud fra denne forudsætning, at SF kunne være med i den fælles beretning, som sammen med Socialdemokratiet og de Radikale fastslog disse væsentlige principper.

Socialdemokratiet og de Radikale kan selvfølgelig betragte det som deres hovedkonstruktion, men for SF vil det altså blive et supplement til vores, men det er da også udmærket, så kan vi tage en snak om det, og så kan man jo sætte det på skinner på et eller andet tidspunkt.

Det er altså også væsentligt for os at slå fast, at de to forslag, SF har til behandling i dag, ikke har noget med overskudsdeling at gøre. Det er sagt flere gange i pressen, at nu kommer SF også med et overskudsdelingsforslag. I virkeligheden er ordet »overskud« slet ikke nævnt i lovforslagets tekst. Det er også blevet bemærket heroppefra, at det er en anden konstruktion, vi har. Vi mener stadig væk, at værditilvæksten er et meget bedre begreb at anvende, når man skal inddrage midler til lønmodtagerne. Så kan overskudsdeling selvfølgelig supplere i en vis forstand i nogle virksomheder.

Det andet forslag, SF har fremsat, om indførelse af demokrati på de offentlige arbejdspladser, er et forslag, vi selvfølgelig venter at få støtte til fra de partier, som har været med i fællesberetningen, fordi de har intentioner om også at gøre noget for den offentlige sektor. Vi kan få en diskussion om det, og så kan vi måske få en bedre fællesberetning efter det kommende udvalgsarbejde.

Må jeg tilføje, at det måske ikke er hele den pakke, som regeringen har serveret, vi vil afvise. Der er forslag om, at antallet af medarbejdere sænkes til 35 for at indføre medarbejderrepræsentationen, og det kan vi vistnok tilslutte os. Men det kunne være interessant at vide, om regeringen selv opfatter pakken som en helhed. Hænger den sammen, eller kan den skilles ad? Vil man nøjes med f.eks. at få flertal for dette forslag, eller vil man have det som én pakke?

Det er jo særlig genialt, at man ændrer ordet »arbejdstager« til »medarbejder«. Jeg ved ikke, hvad den dybere filosofi er, men det kan vi måske også få et svar på. Det gør

[Ole Henriksen]

i hvert fald, at forslaget bliver temmelig omfangsrigt, når man skal have alle disse betegnelser ændret.

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Hr. Ole Henriksen talte om, at regeringspartiernes ordføreres taler havde stor underholdningsværdi. Det synes jeg til gengæld ikke man kan sige om hr. Ole Henriksens tale og heller ikke om SFs skriftlige oplæg. Men i øvrigt var det, ligesom om jeg fornemmede, at SF måske en kort overgang næsten tog afstand fra socialismen. Det synes jeg var ganske interessant.

Det, der kalder mig herop, er hr. Ole Henriksens bemærkninger om, at regeringens forslag fremmer egoismen. Her er vi inde ved sagens kerne. Det viser i virkeligheden, hvad det er, vi diskuterer, når vi diskuterer OD. Vi diskuterer holdninger. For efter min opfattelse fremmer regeringens forslag den enkelte medarbejders motivation og engagement i hans egen virksomhed. Det er ikke nødvendigvis det samme som at fremme egoisme.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.55

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Forhandling

Estrup (RV):

Det er næsten for meget af det gode. 10 forslag om overskudsdeling, medeje, medbestemmelse, virksomhedsdemokrati med meget mere til behandling på én gang i denne sal. Alle partier, bortset fra fløjene, er repræsenteret som forslagsstillere. Om ikke andet kan man da i hvert fald med sindsro konstatere, at den politiske debat om overskudsdeling og demokratisering af danske arbejdspladser aldrig har været mere levende.

Det er en politisk frodighed, som vi naturligvis hilser velkommen i Det Radikale Venstre, men samtidig er der grund til at under-

strege, at Folketinget ikke i længden er noget velegnet forum for studiekredse, selv ikke om så væsentlige emner.

Hos Det Radikale Venstre har medeje og medbestemmelse været på dagsordenen længe, og jeg må sige længe nok. Vi behøver faktisk ikke flere studiekredse. Vi synes faktisk, tiden er inde nu, hvor et bredt flertal i Folketinget burde vise, at fælles mål som spredning af ejendomsretten, øget medbestemmelse og medansvar for de ansatte og større opsparing i egen arbejdsplads kan realiseres i praksis. Det er hele Folketingets ansvar at undgå den polarisering og det dødvande, som har karakteriseret ikke mindst den svenske politiske debat om dette emne.

Der er et stykke vej endnu, før vi kan nå til noget mere konstruktivt, og det vil nok kræve god vilje at give afkald på de politiske slagord. Det viser de foreliggende forslag med al ønskelig tydelighed, og det synes jeg også debatten her i dag har vist.

Jeg kan ikke lade være med at hæfte mig et øjeblik ved sondringen mellem frivillighed og tvang. Jeg synes, regeringen og arbejdsministeren i de forslag, der er lagt frem, egentlig har holdt en meget sober sprogbrug. Der er ikke gjort noget specielt forsøg på at forfalde til de mere unuancerede anvendelser af begreberne. Men jeg synes, arbejdsministeren alligevel i dag ikke rigtig kunne dy sig og var meget ude med, hvor uheldigt tvang var. Jeg synes ikke mindst, hr. Collet var langt ude på overdrevet. Til hr. Collets bemærkninger om dobbelttvang kan jeg kun sige, at hr. Collet i dag skulle læse en avis, der hedder Politiken, og se, hvad der kan siges om den side af sagen. Jeg tror, man må sige, at det forslag, som Det Radikale Venstre har på det punkt, som er blevet kaldt dobbelttvang, faktisk er en ordning, som Arbejdsgiverforeningen og industrien for en del år siden selv syntes var en god løsning.

Men i den videre debat skal der ikke herske tvivl om, at Det Radikale Venstre opmærksomt vil spejle efter åbninger for de tanker, som ligger i vores eget OD-forslag. Det er nu engang det, der ligger os mest på sinde, og for os er det bedøvende ligegyldigt, hvilken side af salen sådanne fremskridt kan gennemføres med. Det, der spiller en rolle, er, at der er tale om virkelige skridt i den rigtige retning.

[Estrup]

Det var ud fra den synsvinkel, vi i sommer deltog i den fælles flertalsberetning fra politisk-økonomisk udvalg med Socialdemokratiet og SF, hvor en række fælles principper for en kommende ordning blev markeret af de tre partier, men hvor det samtidig var klart, bl.a. via mindretalsudtalelser fra Socialistisk Folkeparti og fra Det Radikale Venstre, at der udestod en række uløste problemer. Men vi tog et skridt i den rigtige retning. Det er den samme betragtning, vi anlægger på regeringens forslag: kommer vi, målt med radikale idealer, et skridt videre?

Når jeg så vender mig til regeringens forslag, er mine indledende ord, at det ikke er godt nok. Det er vist det mest præcise, vi fra radikal side kan sige.

Arbejdsministeren har selv meget rammende på et møde i Industrirådet kaldt det for en modningsproces inden for regeringen. Det synes jeg også forslagene bærer præg af. Jeg synes måske ikke, at modningen er helt fuldbyrdet. Derfor har jeg lidt vanskeligt ved at finde, hvad det egentlig er, regeringen har barslet med. Overskriften er frivillig overskudsdeling; alligevel gælder det for en del af udspillet, at man forgæves leder efter mekanismer, som knytter an til virksomhedens overskud. Og frivilligheden er under alle omstændigheder af den type, som skal hjælpes godt på vej af skattebegunstigelser. Skattebegünstiget opsparring i aktier havde måske været mere dækkende for de tanker, regeringen på nuværende tidspunkt har gjort sig.

Den radikale folketingsgruppe har naturligvis omhyggeligt vurderet hvert enkelt af forslagene i regeringens OD-pakke.

Lakmusprøven er, om de fremmer tanken om overskudsdeling og medindflydelse. Vi ved, at der under alle omstændigheder laves frivillige OD-ordninger. De ordninger skal naturligvis være så gode som muligt. Derfor er vi også parate til at stemme for regelændringer, som nærmer sådanne ordninger til det radikale idealbillede af overskudsdeling, selv om regeringens udspil som helhed ligger langt fra radikale ønsker.

I den forbindelse vil jeg igen vende tilbage til hr. Collet, der synes, jeg sagde det meget rammende, måske selv for konservative øjne for rammende. Hr. Collet talte nemlig om kontante penge på lommen. Ja, for os er det i øvrigt ligegyldigt, om det er til socialdemokrater eller andre, men det er kontante penge

på lommen, og det er noget af det, der svækker regeringens udspil, at det så klart er markeret.

Men til trods for det er der faktisk to forslag, som trækker i den rigtige retning. Det gælder dels udvidelsen af den kreds af virksomheder, som har medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen – regeringen har foreslået at sænke grænsen fra 50 ansatte til 35, ligesom man allerede har gjort det for samarbejdsudvalg – dels tanken om at hæve den forældede grænse for, hvad medarbejderne som led i en overskudsdeling på virksomheden skattefrit kan modtage årligt i form af aktier i egen virksomhed.

Sidstnævnte er en ordning med radikale rødder. Den stammer helt tilbage fra vedtagelsen af Det Radikale Venstres forslag til lov om udbyttedeling. Ordningens skattefri bundgrænse var 200 kr. i 1958, og det er den fortsat. Når man tager i betragtning, at skattefriheden forudsætter binding i 5 år og altså rummer en betydelig kursrisiko, er det ikke mærkeligt, at ordningen aldrig har fået nogen stor udbredelse.

En væsentlig forhøjelse af bundgrænsen kombineret med en forlængelse af bindingsperioden til 7 år som foreslået af regeringen kan give ordningen nyt perspektiv. Blandingen af økonomisk incitament og medansvar for virksomhedens udvikling er anskuelsesundervisning i overskudsdeling, vel at mærke – og det vil jeg godt understrege – hvis der er knyttet medbestemmelse, dvs. stemmeret, til medarbejderaktierne.

Når jeg så vender mig til de andre forslag i regeringens pakke, bliver det, jeg har at sige, nok knap så positivt. Vi finder ikke, at forslaget om at fremme overskudsdeling gennem placering i værdipapirer, aktier eller andre ting, uden for virksomheden, uden for den arbejdsplads, som den pågældende selv er ansat på, rummer noget perspektiv. Det er en ekstra skattepræmie til investering i aktier, og det er der vel i og for sig ikke nogen speciel grund til, men det afgørende er, at det ikke øger medbestemmelsen.

Tilsvarende finder vi heller ikke, at der er noget perspektiv set i forhold til overskudsdeling og medeje i forslaget om aktievalg eller stock option, som det kaldes. Det har efter vores mening faktisk ikke noget som helst med OD at gøre. Det kan vel i øvrigt betyde, at man i helt urimelig grad opfordrer

[Estrup]

medarbejderne til at koncentrere sig om aktiespekulation og kurssvingninger.

Tilsvarende synes vi heller ikke, at det er nogen god idé, når regeringen foreslår, at feriegodtgørelsen for kontante overskudsdelingsordninger – som måske er overskudsdelingsordninger, måske ikke er overskudsdelingsordninger – skal fjernes.

Problemet er netop, at dette er et stridsemne på arbejdsmarkedet, at det er vanskeligt at sondre mellem bonusordninger, tantiemeordninger og overskudsdelingsordninger, og at man derfor ved at gennemføre dette lovforslag faktisk griber ind i en standende strid.

Så er der yderligere i den forbindelse det særlige argument, at der findes andre muligheder. Der er faktisk rig mulighed for at koncentrere sig om overskudsdelingsordninger, hvor der ikke er problemer med feriegodtgørelsen, og det er faktisk den type ordninger, vi synes er den rigtige. Derfor ser vi heller ikke af den grund nogen særlig interesse i at fremme regeringens forslag på dette område. Det vil føre videre i retning af konstant udlodning, hvilket ikke rummer de perspektiver, vi ønsker at fremme.

Det er klart, at i denne forbindelse må man også se forslaget om ændring af funktionærloven; de to forslag hænger tæt sammen.

Regeringens forslag har et hul om de offentligt ansatte. Jeg synes ikke, at arbejdsministeren havde ret, når han i den forbindelse blot kommenterede det radikale forslag på det område ved at sige: her har vi et fælles problem. Der er unægtelig en stor forskel fra regeringens udtalelser om, at man ikke på nuværende tidspunkt kan løse dette, og så til den skitse, vi har peget på. Vi påstår ikke, at det er den endelige skitse, eller at vi har løst alle problemerne. Men her er en klar skitse, som i øvrigt på mange punkter – specielt når man ser bort fra fondsdannelsen – minder om det, Socialdemokraterne også har foreslået.

Jeg skal ikke beskæftige mig mere med regeringens forslag i denne sammenhæng, blot sige, at hr. Niels Helveg Petersen senere vil sige noget om skattereformsiden og skattemålene.

Så kan jeg måske lige føje den bemærkning til, at det jo i øvrigt kan være meget rimeligt, som regeringen foreslår, at moderni-

sere lovgivningen om sparekasser og andelskasser, men det opfatter jeg mere som et led i den almindelige udjævning af forskellene mellem pengeinstitutterne end egentlig som noget nyt og mere principielt.

De andre forslag, som vi har på bordet, er jo en række beslutningsforslag, hvoraf vi har set specielt Socialdemokratiets beslutningsforslag før, og jeg skal derfor ikke føje mange kommentarer til. Vi har haft lejlighed til at diskutere forslaget tidligere. Jeg har klart set, at der er en bevægelse i den måde, som Socialdemokraterne formulerer sig på, men der er på den anden side heller ikke nogen grund til at skjule, at det store problem stadig væk er fondsdannelsen. Vi er ikke enige på det punkt. Vi synes ikke, at den socialdemokratiske model med amtsfonde er anvendelig. Vi synes, den meget nemt fører over i det, man kunne falde fondskapitalisme, og altså ikke fører til en spredning af ejendomsretten. Hvad enten man så mener, at overbygningen med et landsråd, eller hvad man nu vil kalde det, er en fuldstændig afvigelse fra den centrale fond eller stadig væk rummer elementer af den centrale fond, synes vi ikke, at det er en brugbar løsning. Der er alt for stor fare for, at medbestemmelsen, som vi synes skal ligge på den enkelte arbejdsplads, faktisk forsvinder op i den blå luft.

Jeg har mærket mig, og det synes jeg er positivt, at man i det socialdemokratiske beslutningsforslag skriver, at det afgørende er den fælles forvaltning, ikke om ejendomsretten er individuel eller kollektiv. Det synes jeg åbner for muligheder.

Dernæst om SFs forslag. Her skal jeg så føje til, at jeg måske synes, hr. Ole Henriksen var lovlig beskedent, da han påstod, at det ikke havde spor med socialisme at gøre. Jeg mener nok, at jeg kan finde enkelte socialistiske elementer i det, herunder nationalisering af bankvæsenet og forkøbsret til forskellige ting vedrørende de private virksomheder og sådan noget, men lad os nu ikke slås om det. Det afgørende er, at SFs forslag adskiller sig fra de andre ved i langt højere grad at have det, jeg vil kalde studiekredspræg. Det behøver ikke at være noget nedsættende, men det betyder måske mere, at SF taler lige ud af posen om, hvad partiet mener – det kan faktisk nærmest tværtimod være positivt – men det, som specielt kan undre én, er for-

[Estrup]

holdet til den beretning, som vi i fællesskab skrev i sommer.

SF skrev ganske rigtigt en mindretalsudtalelse i den sammenhæng og pegede på, at man ønskede en fondsdannelse, og at man også ønskede at få en værditilvækstordning til finansiering af fondsdannelsen, men det, som undrer én, er, at den beretning, som vi i fællesskab skrev, faktisk drejede sig om obligatorisk overskudsdeling. Jeg har svært ved at se, at SFs forslag, sådan som det nu er fremsat, faktisk kan rummes inden for beretningen, og derfor tror jeg, at der er grund til at overveje, hvordan vi kan få udlignet de forskellige, der er på dette område.

Jeg skal slutte af med at sige, at for os er det altså afgørende, at vi i det følgende kan komme nærmere til det radikale idealbillede. Vi finder, at ejendomsret, medbestemmelse og demokratisering på de ansattes egen arbejdsplads er det afgørende. Det opnår man hverken ved fondskapitalisme eller ved at give virksomhedsejerne vetoret over for nye ejere.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg skal gøre nogle ganske få bemærkninger om et emne, der har været draget ind i den offentlige debat og i debatten her i dag ved forskellige lejligheder: spørgsmålet om regeringens forslags forenelighed med skattereformen.

Formelt, strikte formelt, er der jo ikke noget problem. De forslag, regeringen fremsætter – og her beskæftiger jeg mig alene med det såkaldte 6.000 kr.s forslag – er ikke i strid med skattereformen, der ikke vedrører lovgivningen om særlig indkomstskat. Derom kan der ikke være nogen virkelig diskussion. Skattereformen vedrører ikke den lovgivning, så lidt som den vedrører ejendomsskatte-lovgivning, formuebeskatning og andre sager.

Men man kan vel sige, at en sådan formel betragtning ikke er det mest interessante. Det, vi skal beskæftige os med, er spørgsmålet om, på hvilken måde et sådant forslag berører indhold, hensigt, sigte, ånd i skattereformen, og det spørgsmål er det min opfattelse at man fortsat må interessere sig for i det videre arbejde.

Det er også klart, at når man gennemfører en forhøjelse af 200 kr.s grænsen til 6.000 kr., hvilket altså betyder, at medarbejdere

uden konsekvenser i skattemæssig henseende kan få udbetalt op til 6.000 kr. i medarbejderaktier om året, så berører det selvfølgelig skattesystemets måde at virke på, så berører det skattesystemet og dermed også den aftalte skattereform. Så er man nødt til at diskutere, hvilke virkninger det har i forhold til skattereformen, og det er vi derfor også indstillet på at man er nødt til at gøre, men jeg vil dog gerne sige, at en forhøjelse af 200 kroners grænsen ikke efter min opfattelse vil få skadelige konsekvenser for skattereformens virkning. I den henseende vil jeg godt pege på, at bestemmelsen om, at man ud over de 6.000 kr., altså ud over en eller anden grænse, kan udbetale medarbejderaktier, som der så kun skal svares en afgift af, måske nok i særlig grad kunne give anledning til betænkeligheder. Det er i hvert fald et spørgsmål, vi ønsker inddraget stærkt i de videre overvejelser.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg synes, det var to interessante indlæg, vi hørte her i dag. Jeg konstaterer i forlængelse af hr. Estrups indlæg, at vi er fælles i vort syn på regeringens forslag. Det er ikke godt nok, det duer ikke. Vi må sige næsten med citat fra gårdsdagens debat: om igen, hr. minister!

Derudover kan vi glæde os over den positive side: at vi fortsat er enige om, at vi tilstræber en obligatorisk ordning, hvor medejendomsret, medbestemmelse, øget opsparring er i højsædet. Vi er også enige om, at de offentligt ansatte – vi kan altid diskutere det, for det er ikke noget let problem at tackle – bør inddrages på lige fod med de privat ansatte. Vi har selv markeret, at den afgørende forskel ikke er individuel eller kollektiv ejendomsret, men derimod spørgsmålet, om det er en fælles eller en individuel administration af midlerne, og dér er vi enige om, at det er den fælles forvaltning, det drejer sig om.

Tilbage bliver selvfølgelig en knast, for vi er i øvrigt enige om alt det andet. Vi har sagt, at man skal tilskynde til medarbejderaktier i den enkelte virksomhed ved at sige til virksomheden: forhandl jer til rette om at placere midlerne, ellers går pengene videre til en amtslig fond! De Radikale siger: vi vil simpelt hen ikke acceptere en sådan forhand-

[Svend Auken]

ling, vi vil »tvinge« virksomheden til med det samme at give medarbejderne aktier. Det er faktisk det eneste afgørende skillepunkt. Jeg har allerede i dag om det sagt, at hvis det er spørgsmålet og det, der skal forene kræfterne i denne sag, spørgsmålet om automatisk indplacering, er Socialdemokratiet åbent for en sådan drøftelse.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg synes, det var positivt, at hr. Niels Helveg Petersen i sine bemærkninger om sammenhængen mellem skattereformen og regeringens såkaldte OD-forslag lagde vægten på det, der er det reelle: hvordan påvirker dette balancen, sigtet og ånden i skattereformen? Det er klart, at hvis vi definerer det, vi har prøvet at lave i skattereformen i fællesskab, så snævert, at vi siger, at bare man ikke retter nogen af de paragraffer, der nu har været omfattet af fælles lovgivning, antaster man ikke skattereformen, så kommer vi meget nemt ud i, at der i løbet af nogle år udvikler sig et helt andet system end det, vi gerne havde villet indføre. Så får vi ikke begrænset, men så får vi måske ved gennemførelsen af regeringens forslag her forøget spekulationsmulighederne, fiduserne, omgælsesmulighederne. Derfor er jeg godt tilfreds med at konstatere, at der altså er et flertal her i salen – og herunder de to partier uden for regeringen, som er med i skattereformen – der må sige, at dette anfægter balancen og ånden i skattereformen, og at det må man være meget varsom med at begive sig ud i. Jeg synes også, det er en vigtig betragtning, hr. Niels Helveg Petersen var inde på, om, at det ikke kun er et spørgsmål om, at regeringen vil en massiv forøgelse af 200 kroners grænsen for, hvad man kan udstede uden beskatning, men også et spørgsmål om, at kombinationen af en massiv forøgelse af den grænse og en meget lav afgiftssats derover vil inspirere til, at meget store beløb kan overføres fra at være kaldt løn, især hos højtlønnede funktionærer osv., til at blive kaldt overskudsandele, og dermed underminere skattesystemet.

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Jeg synes, det er en lykkelig ting, at både hr. Niels Helveg Petersen og hr. Lykketoft

giver sig til at diskutere spørgsmålet om, i hvilket omfang regeringens OD-plan berører skattereformen. Det er en understregning af, at de to partier, som regeringen har forhandlet med, har samme opfattelse som regeringen, nemlig at det er meget, meget vigtigt, at det forlig og det lovkompleks, som skattereformen udgør, ikke anfægtes, og at vi har opmærksomheden henvendt på det.

Jeg var også glad for hr. Niels Helveg Petersens bemærkninger, som meget klart fastslog, at spørgsmålet om lov om særlig indkomst ud fra et formelt synspunkt ikke på nogen måde har været inddraget i skattereforhandlingerne.

Jeg forstod i øvrigt hr. Niels Helveg Petersens bemærkninger på den måde, at disse OD-forslag på en eller anden måde har en skattemæssig side, som, når vi ser på vort skattesystem, måske kan give, måske ikke kan give, nogle problemer. Men det siger sig selv, at under det udvalgsarbejde, som bliver følgen af forhandlingen i dag, må alle disse ting meget omhyggeligt drøftes og vurderes netop også i lys af skattereformen, men i det hele taget af det skattesystem, vi har i dag. Det er regeringen i høj grad villig til.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Det er ikke altid, man når præcis det, man gerne ville nå i sin ordførertale, og en af de ting, jeg gerne ville have været dybere inde i, var denne debats perspektiv og de åbninger, som kunne ses. Det var klart i noget af det, som arbejdsministeren sagde, at der også var åbninger her. Specielt bemærkningerne om, at den fælles forvaltning ikke var noget, som regeringen stod fjernt over for, synes jeg også er værd at tage med i denne betragtning.

Når så hr. Svend Auken kommer ind på spørgsmålet om den automatiske genplacering, synes jeg også, det er en åbning, som jeg værdsætter, og som jeg tror vil gøre det videre arbejde lettere. Jeg synes på den anden side, at vi lige så godt kan tage om nælden, og den er stadig væk fondsdannelserne. Vi kan ikke skjule, at der her er forskelle mellem vore syn, og før vi får løst op for det, kommer vi nok ikke rigtig videre.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

[Svend Auken]

Jeg hørte ikke helt den samme imødekom-
mehed fra arbejdsministerens side som den
radikale ordfører. Jeg hørte, at regeringen
sagde, at man da syntes, det ville være ud-
mærket, hvis lønmodtagerne ville lave fælles-
forvaltning, men at det ikke var noget, man
ville tilskynde til, forpligte til eller lignende.
Så er der selvfølgelig igen et svælg mellem
den opfattelse, regeringen har, og så den fler-
talsudtalelse, vi afgav i fællesskab sidste som-
mer. Det er klart, at der stadig væk er af-
stand mellem det radikale forslag og vores
forslag, men jeg synes, man har lov til at si-
ge, også i lyset af den fælleserklæring, vi af-
gav, og som har stået sig i mellemtiden, at
den afstand er blevet formindsket og blevet
formindsket ganske betydeligt.

Til skatte- og afgiftsministeren vil jeg sige,
at jeg synes, det var en meget fin præcisering
af, at vi naturligvis ikke, uanset hvor ivrige
vi er for at fremme OD-ordninger gennem
skattebegunstigelser, må indskibe os i noget,
der med rimelighed kan betragtes som et
brud på den aftale, der er indgået om skatte-
reformen. Jeg er meget tilfreds med, at vi har
fået den udtalelse, og den opfatter jeg som
forpligtende for regeringen i det fortsatte for-
løb. Vi kan ikke leve med, at vi først indgår
en aftale og så anfægter sigtet og balancen i
aftalen senere hen ved anden lovgivning, og
så selv om den måske formelt kan siges at
ligge uden for aftalens rammer.

Bollmann (CD):

Regeringen og partierne bag regeringen
har nu fremsat forslag om, hvordan vi mener
en OD-ordning bør se ud. Det er de forslag,
vi her i dag drøfter sammen med forslag fra
andre partier om samme emnekreds.

Nu har denne debat været i gang i mange
år efterhånden. I sin tid, da det hed ØD, var
der tale om tvungen deltagelse og centrale
fonds. Der er sket ændringer visse steder si-
den, også i Socialdemokratiet, men desværre
ikke så meget på dette område. Nu hedder
det amtsfonde, og tvangen er der fortsat.

Jeg vil gerne understrege, at vi i CD har
stor sympati for en udbredelse af ejendoms-
retten. Vi tror faktisk på, at det, at en medar-
bejder også er medejer, gør, at den daglige
diskussion om virksomhedens ve og vel,
f.eks. i kantinen, vil få et helt andet og meget
mere engageret indhold. Vi tror også på, at

regeringens forslag faktisk giver de bedste
muligheder for, at medarbejderne føler, at
der kommer noget ud af en sådan ordning.

Jeg vil gerne ved indledningen sige, at en
af de væsentligste forudsætninger for CDs
tilslutning til pakken – og for at der ikke
skal være misforståelser, er det altså regerin-
gens forslag, jeg taler om – var, at der ikke
var grundlæggende principielle ændringer i
arbejdsgivernes ret til at lede og fordele ar-
bejdet. Det mener jeg heller der er i denne
pakke. Det er klart, at medeje giver indfly-
delse som aktionær, og det synes jeg er ud-
mærket. Der er også ændringer, hvad angår
antallet af ansatte, der berettiger til medar-
bejderrepræsentation i bestyrelser. Det giver
heller ikke problemer for CD, for vi ved, at
arbejdsmarkedets parter selv har peget på
nogle tilsvarende muligheder. Når vi ser på
den del af det, er der bestemmelser om afta-
ler, og det støtter vi selvfølgelig også.

Den væsentligste forskel mellem regerin-
gens og de øvrige forslag er selvfølgelig fri-
villighedsprincippet. Nu ved jeg godt, at man
kan sige, at CD selv for år tilbage havde
nogle forslag om obligatoriske ordninger.
Hertil kan jeg kun sige, at der jo er sket
mange ting siden både politisk og økono-
misk. Det er i hvert fald helt klart, at befolk-
ningen ikke er blevet mere positivt stemt
over for disse tvungne ordninger, uanset i
øvrigt hvor aktivt man har reklameret for det
fra Socialdemokratiets side.

Jeg synes, at vi som politiske partier har
lov til at tage bestik af, hvad der sker ude i
samfundet. Jeg er i hvert fald ikke enig med
hr. Svend Auken, der gav udtryk for, at det
er bedst, at vi herinde ved, hvad der er bedst
for befolkningen, og så kan det være, at man
på et eller andet tidspunkt kommer til at
kunne lide det.

Så har der været talt en del om skatterela-
tionerne, og det er klart, at synspunkterne
kan være forskellige. Jeg kan på CDs vegne
sige, at vi har svært ved at se, at der er brud
på aftalerne, og jeg vil da sige, at i det for-
slag, som Socialdemokratiet selv fremsætter,
er uoverensstemmelsen med forudsætningerne
i skattereformen vel ikke meget anderle-
des, når vi ser nærmere på det. Så jeg synes,
at den del af diskussionen kunne vi holde på
et minimum i hvert fald i dag. Vi kan under-
søge det under udvalgsbehandlingen.

[Bollmann]

Jeg synes, at kampagnen imod regeringens oplæg til en OD-ordning har været ført og fortsat føres med meget stor energi. Det er bemærkelsesværdigt, at denne kampagne for tiden køres betydelig mere aktivt end kampagnen for Socialdemokratiets eget forslag, men når man tænker nærmere over det, er det måske ikke så underligt alligevel, for tilslutningen blandt fagbevægelsens medlemmer og i befolkningen generelt har jo været svindende til obligatoriske og mere eller mindre centrale OD-arrangementer. Man kan i hvert fald konstatere, at det åbenbart er mere interessant for Socialdemokratiet at angribe forslag som regeringens oplæg, der kan være mere tillokkende.

Jeg mener, at det oplæg, der foreligger fra regeringens side, viser, at vi gerne vil drøfte overskudsdeling. Sammen med det radikale forslag, som altså også ligger her, skulle der vel også være en mulighed for at komme videre.

Jeg vil ikke bruge mange bemærkninger på SFs forslag. Jeg må klart afvise det, fordi det næsten på alle områder går stik imod, hvad vi i CD forestiller os.

Der er som nævnt flere gange og også i forslagene et særligt problem vedrørende de offentligt ansatte. Det samme problem gør sig gældende for ansatte i virksomheder, der ikke giver overskud. Vi er i CD enige i, at der bør findes løsninger, der også tilgodeser disse grupper. Vi er enige i, at disse medarbejderes arbejde er en meget væsentlig forudsætning for, at private virksomheder overhovedet kan fungere sådan, at der bliver tale om overskud og dermed noget at dele, men vi kan også se, at det er et problem, alle har haft. Jeg synes ikke, man kan sige, at nogen har en patentløsning på det. Det har vi heller ikke i regeringspartierne, men det må vi drøfte os frem til, og når vi så engang får gennemført en OD-ordning, må den meget store gruppe selvfølgelig tages med på en eller anden måde, og for CDs vedkommende må det gerne være på en sådan måde, at interessen for investering i erhvervslivet generelt fremmes også for offentligt ansatte.

Det radikale forslag ligger tættere på regeringens tanker end de øvrige forslag, bortset fra den obligatoriske del. I øvrigt har det været interessant at høre de forskellige ordførere fortolke beretningen fra juni. En ting kan man konstatere i den forbindelse: beret-

ningen har ikke kunnet danne grundlag for et fælles forslag. Når man hørte hr. Ole Henriksen, er det i hvert fald også klart, at der har været forskellige forudsætninger for den beretning, men jeg skal ikke trække debatten i langdrag. Vi finder alt i alt i CD, at regeringens samlede pakke til frivillig, individuel spredning af ejendomsretten absolut er det bedste bud på en OD-ordning, vi har her. Derfor kan vi selvfølgelig give fuld tilslutning, og det betyder så selvfølgelig, at vi må afvise de øvrige forslag.

Kofod-Svendsen (KRF):

Man kan virkelig sige, at vi i dag er stillet over for en mangfoldighed af forslag. Det er en stor buket, man skal være forberedt på, og nok så forskelligartede holdninger, når man skal holde en ordførelse.

Jeg lyttede med interesse til hr. Svend Auken's historiske redegørelse for samfundsudviklingen inden for de sidste 100 år. Jeg er da meget enig i nogle af de positive ting, hr. Svend Auken drog frem: at vi har fået parlamentarisme, at kvinderne har fået stemmeret, og at vi har fået opbygget velfærdssamfundet. Det er tre hjørnestene. Jeg er også enig i, at vi nu står over for den udfordring at få fremmet overskudsdeling. Det er ikke én side i Folketinget, som ønsker det, mens en anden side ikke ønsker det; det er et generelt ønske at få spredt ejendomsretten mest muligt og at få knyttet medarbejderne til virksomheden. Men spørgsmålet er hvordan. Vi oplever jo ofte, at man kan være enig om målsætningen, men uenig om den vej, man skal gå for at nå målet, og nogle gange er man også uenig om målsætningen.

Hr. Svend Auken er i Information for den 22. og 23. juni 1985 kommet med en bemærkning, som jeg synes er ganske væsentlig, og som jeg derfor vil citere. Han siger sådan:

»Den store skillelinje ser jeg i spørgsmålet om, hvorvidt det er et fælleseje for de ansatte på virksomheden eller det er en individuel formueret.«

Her mener jeg vi har fat i noget af det væsentlige. Skal det være den enkelte, der får del i ejendomsretten, eller skal det være en kollektiv ejendomsret, som på en eller anden måde styrker den etablerede fagbevægelse? Her står vi over for en ideologisk forskel.

[Kofod-Svendsen]

Men det fælles ønske om at fremme ejendomsretten består.

Her vil jeg gerne gøre rede for, hvorfor jeg mener, det er væsentligt at arbejde for øget medejendomsret.

Min første begrundelse er moralsk. Ud fra en retfærdighedsbetragtning bør de, som er med til at skabe værdierne, også have dem som personlig ejendom.

For det andet skaber den enkelte lønmodtagers formuedannelse forudsætninger for en højere grad af personlig frihed og en højere grad af selvrespekt.

For det tredje mener jeg, at en spredning af ejendomsretten hindrer kapitalkoncentrationer. Medejendomsret er efter min mening et middel til at give alle i samfundet en større frihedsgrad.

For det fjerde tror jeg, at medejendomsret fører til en højere grad af, skal vi sige identifikation eller samhørighed mellem erhvervsliv og ansatte. Jeg tror altså, at de ofte kunstige skel, som kan opbygges, vil blive nedrevet, når man ser, at der er en fælles interesse, som langt overstiger de skel, man kan opstille. Jeg tror, at denne identifikation, denne følelse af samhørighed, er væsentlig. Jeg tror også, det vil være med til at øge det samlede udbytte, at det er de mange, der kommer til at bestemte, hvordan virksomheden bliver ledet, hvordan udviklingen kommer til at gå. Det mener jeg der er nogle væsentlige begrundelser for.

Jeg tror, vi kan lære af det forrige århundrede. Da voksede nemlig andelsbevægelsen frem, som repræsenterede den tids spredning af ejendomsretten. I andelsvirksomhederne blev arbejdere og kapital knyttet sammen. Gennem medejendomsretten til produktionsvirksomhederne og gennem brugsforeningerne blev den enkelte landmand engageret i produktens vej fra stalden helt ud til forbrugerne. Det er i nogen grad den model, jeg mener vi må prøve at overføre til situationen i dag.

I dag har vi jo også haft en debat om frivillige kontra obligatoriske ordninger. For mig går hovedskellet mellem kollektivism og det individuelle. Når det gælder det frivillige og det obligatoriske, kan vi undertiden komme ud i noget ordkløveri, men der er nogle forskelle. Samtidig må vi være klar over, at der er forskellige former for tvang, og at der også er frivillige ordninger med en vis lovre-

guling. Det er for mig at se den sidste model, som bedst passer til den virksomhedsstruktur, vi har: frivillige ordninger, men kombineret med lovgivelinger.

Dansk erhvervsliv rummer en mangfoldighed af organisationsformer, ejerforhold og medarbejderrelationer. Hvad der på én virksomhed kan være rimeligt og naturligt, kan på en anden virksomhed give helt urimelige resultater. Derfor skal vi ikke sådan pladask trække noget ned over alle virksomheder, som simpelt hen ikke passer til de pågældende virksomheder, og som ikke fremmer det, vi vil fremme. Men lovgivning af forskellig type kan der være brug for, og om man så skal kalde sådan noget frivilligt eller obligatorisk, er mindre afgørende; vi må passe lidt på, at vi ikke kommer ud i en forkert diskussion. Det afgørende er, at ordningen er knyttet til den enkelte person, altså at vi afviser kollektivismen, og at vi på den måde gør ordningen frivillig. Men der kan være forskellige lovgivelinger, som er nødvendige for, at ordningerne virkelig kan blive kød og blod og ikke blot teoretiske betragtninger.

Efter disse bemærkninger vil jeg sige lidt om de enkelte forslag, og jeg vil begynde med SFs forslag.

Jeg har prøvet på at læse SFs forslag også i lyset af den historiske beretning – for det er den jo næsten blevet – af 19. juni 1986 afgivet af politisk-økonomisk udvalg, som jo ikke mindst hr. Svend Auken er vendt tilbage til. Jeg synes nok, at SFs forslag er et interessant fortolkningsbidrag til denne beretning. I et af punkterne hedder det, at man skal »øge virksomhedsopsparingen og tilførslen af risikovillig kapital for at fremme investeringer og teknologisk fornyelse i virksomhederne«.

Jeg har lidt vanskeligt ved at se, at SFs forslag om nationalisering og også nogle af de kritiske bemærkninger, som hr. Svend Auken kom med om SFs forslag, skulle kunne fremme f.eks. denne målsætning. Jeg mener, at SFs forslag er en demonstration af, hvor langt de tre partier, som afgav denne beretning, står fra hinanden.

SFs forslag er på ingen måde spiseligt for os. Vi mener, det vil fremme en samfundsmodel af tvang og ikke tilskynde til, at det gror frem naturligt.

Sammenlignet med SFs forslag er Socialdemokratiets da bedre, men Socialdemokratiets lider stadig væk af kollektivismetanken. I

[Kofod-Svendsen]

stedet for den ene fond har man nogle fondsdannelser, og det er sådan blødt lidt op, men det er stadig væk kollektivismetanken, der præger det socialdemokratiske forslag, og den er vi uenige i. Vi mener, at det ikke bliver den enkelte lønmodtager, der får en personlig ejendomsret, men den etablerede fagbevægelse, som får øget magten gennem det socialdemokratiske forslag, og det ønsker vi ikke.

Hvad det radikale forslag angår, mener jeg, det er væsentligt at se den principielle forskel, der er mellem på den ene side dette forslag og på den anden side SFs og Socialdemokratiets forslag. Det væsentlige ved det radikale forslag er, at medindflydelsen her går direkte på medansvar og medbestemmelse i kraft af individuel medejendomsret. Det er for mig at se nøgleord og vigtigere end andre ting, der er sagt om det radikale forslag. Her går en ideologisk skillelinje mellem de Radikales forslag og regeringens forslag på den ene side og Socialdemokratiets og SFs på den anden side. For mig er det væsentligt, at vi får trukket skillelinjerne op dér, hvor de egentlig går, og de går altså midt ned igennem den beretning, der blev afgivet den 19. juni, hvor det er mindretalsudtalelserne, der er de væsentlige, og specielt som den ene af disse mindretalsudtalelser er blevet fortolket i SFs forslag.

Jeg synes altså, at de Radikales forslag har fat i en virkelig vigtig pointe. Derfor mener jeg også, at det radikale forslag og regeringens vifte af forslag for at motivere til og fremme spredning af ejendomsretten kan danne basis for et grundigt udvalgsarbejde, som jeg tror kan udmøntes i konstruktive forslag, så vi nu får realiseret det, man har talt om år efter år.

Det havde været interessant, hvis hr. Svend Auken ud over sin historiske redegørelse også havde givet en historisk redegørelse om ØD-tanken i Danmark gennem de sidste 20 år. Det havde været et foredrag, hvor der ikke havde været ret mange højdepunkter, men hvor der havde været ganske mange fallitter. Men nu har vi brug for, at vi kommer ud af fallitterne og kommer i offensiven, og jeg mener, at regeringens og de Radikales udspil kan blive basis for offensiven.

Jeg vil slutte med at omtale de offentligt ansatte, som regeringen og Det Radikale Venstre er enige om naturligvis må med. Vi

må bestemt ikke sætte falske modsætninger op mellem den private og den offentlige sektor; begge sektorer er væsentlige for en dynamisk udvikling af et moderne samfund. Det er dog klart, at vi ikke kan lave ordninger for offentligt ansatte, som opbygningsmæssigt svarer til ordninger for en privat, overskudsgivende virksomhed. Men princippet, at offentligt ansatte og ansatte i private virksomheder, som ikke giver overskud, også må med i ordninger, som virkelig gør, at offentligt ansatte bliver engageret i det private erhvervsliv, er en altafgørende forudsætning for, at vi får en OD-model, som virkelig dækker hele samfundet og ikke det halve. Der er bestemt brug for nytænkning her, og jeg tror, at regeringspartierne og Det Radikale Venstre kan løse denne opgave i fællesskab på en sådan måde, at den bliver krumtappen for den helhedsløsning, som kan blive banebrydende for en igangsætning af den udvikling, som andre har prøvet på at sætte i gang, men som de har spillet fallit over for.

Ove Jensen (FP):

Reelt er der ingen forskel på forslagene fra regeringen og forslagene fra de andre partier. Når Folketinget først begynder at lovgive om overskudsdeling, er det kun et spørgsmål om meget kort tid, før den sidste rest af frivillighed er forsvundet, og derfor kan det for så vidt være fuldstændig ligegyldigt, om det bliver regeringens forslag, Socialdemokratiets forslag, SFs forslag eller det radikale forslag, der bliver vedtaget. Virkningen vil i løbet af ganske kort tid være nøjagtig den samme.

Derfor vil jeg gerne stille følgende spørgsmål til arbejdsministeren: hvis regeringen nu får vedtaget sine forslag om en overskudsdeling, hvilke af Socialdemokratiets mærkesager mangler den så at få gennemført?

I morges undlod regeringen jo at stemme imod et dagsordensforslag, der medfører panikagtige miljøinvesteringer i milliardklassen. Regeringen har også for længst vedtaget Socialdemokratiets mærkesager om realrenteafgiften og om forhøjelse af selskabsskatten med 25 pct. – for bare at nævne et par enkelte eksempler. Hvad mangler regeringen ærligt talt at få gennemført af Socialdemokratiets mærkesager, når nu man får overskudsdeling gennemført?

[Ove Jensen]

Man har endnu ikke fået lavet Norden til en atomvåbenfri zone – det mangler regeringen altså at føje Socialdemokratiet i – og mon ikke der er en enkelt ting mere? Det ved arbejdsministeren nok bedst.

Efter Fremskridtspartiets opfattelse skal Folketinget overhovedet ikke blande sig i, om vi skal have overskudsdeling eller ej, og det skal Folketinget ikke gøre, fordi der i dag intet som helst er i lovgivningen, der forhindrer en virksomhed i at lave en frivillig overskudsdeling med sine medarbejdere. Det er også en kendsgerning, at der på de virksomheder, hvor der er interesse for overskudsdeling, og hvor medarbejderne og virksomheden kan se en fordel ved det, allerede er indført overskudsdeling. Og når der ikke er lavet flere aftaler om overskudsdeling, skyldes det simpelt hen, at kun meget få medarbejdere overhovedet er interesserede i overskudsdeling. Langt den overvejende del af de danske lønmodtagere er totalt uinteresserede i overskudsdeling. Det, de er interesserede i, er, at der er mest muligt i lønningsposen.

Overskudsdeling er også, hvad enten den er frivillig eller tvungen, en udgift for virksomheden, og derfor vil den, alt andet lige, medføre, at virksomhederne ikke kan udbetale så stor en løn, som de ville kunne, hvis de ikke havde udbetalt et beløb i overskudsdeling. En virksomheds overskud kan nu engang kun bruges én gang.

Næsten uanset hvordan et forslag om overskudsdeling bliver udformet, vil det medføre stigende omkostninger, stigende skatter og dermed stigende priser, og derfor er alle de ti forslag, der her behandles, ikke alene overflødige, men direkte skadelige for både virksomheden og alle dens medarbejdere – og i øvrigt for hele befolkningen, fordi det hele ender med en total socialisering og deraf følgende lavere levestandard for hele befolkningen.

At det forholder sig sådan, er de fleste lønmodtagere også udmærket klar over, for uanset om man kalder det ØD eller OD, har der jo aldrig været et flertal for disse ordninger blandt lønmodtagerne.

Som jeg før har sagt, er der reelt ikke nogen forskel på disse forslag fra regeringen og forslagene fra de andre partier. Det er alle samfundsskadelige forslag, der har en meget lille tilslutning i befolkningen, også blandt lønmodtagerne, og det er ærligt talt sørgeligt,

hvis det nu også skal lykkes for firkløverregeringen at få gennemført overskudsdeling. Det ville givetvis aldrig være sket, hvis vi havde haft en socialdemokratisk regering, men der er jo ikke noget nyt i, at firkløverregeringen har gennemført mere af Socialdemokratiets politik, end Socialdemokraterne ville have haft mulighed for, hvis det var dem, der sad på ministertaburetterne.

En vedtagelse af regeringens forslag vil bl.a. medføre, at virksomhederne får stigende udgifter, og at der bliver givet nogle skattelettelser til en udvalgt gruppe af lønmodtagere, hvilket helt automatisk medfører skatteforhøjelse for andre grupper, idet regeringen jo ikke vil spare på de offentlige udgifter. Det er, hvad der vil ske på kort sigt. På lidt længere sigt vil såvel regeringens som de andre partiers forslag medføre en socialisering af det danske samfund. Det vil Fremskridtspartiet naturligvis ikke være med til, og derfor afviser vi alle forslagene.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

VS vil et socialistisk demokrati. Det er vel lidt ude af tidsånden at starte en debat med den pointering, men måske er det tidsånden, der er mærkelig. En socialistisk planøkonomi efter VS' hoved skal satse på produktion efter behov, styret i fællesskab af producenter og forbrugere ud fra princippet om miljø- og ressourcebevidsthed, med ligelig fordeling af såvel arbejde som goder under anvendelse af menneskelig, gennemskuelig teknologi og med et maksimum af selvorganisering, aktivitet og kulturel udfoldelse.

Disse visioner opfatter vi ikke som en fjern utopi, men som et omdrejningspunkt for politisk kamp og aktivitet i dag.

Hvilke midler fremmer og hvilke midler hæmmer så dette mål? Sidste gang vi diskuterede OD, gjorde Socialdemokratiet ved hr. Svend Auken et meget stort nummer ud af at konstatere, at VS var konservativt, fordi VS sagde nej til Socialdemokratiets nytænkning – eller skulle jeg hellere sige såkaldte nytænkning? – og spillede ligefrem ægteskabsmægler mellem VS og arbejdsministeren. Jeg ved ikke, om arbejdsministerens sidste udspil gør, at vi ikke skal høre det samme igen.

VS siger stadig væk nej. Vi mener nemlig, at alle hidtil kendte ØD- og OD-tanker hæv-

[Elisabeth Bruun Olesen]

mer det mål, jeg skitserede. Det socialdemokratiske forslag peger på et samfund, vi ikke ønsker – et samfund, hvor lønmodtagerne og lønmodtagerfonden overtager rollen som kapitalister, i stedet for et samfund, der bryder med selve den kapitalistiske logik og ikke kun med den private form. Kapitalmagt bliver ikke mere demokratisk af, at aktierne skifter ejer. De blinde markeds kræfter, modsætningen mellem løn og profit og ønsket om at få mere ud af arbejdskraften end konkurrenterne eksisterer stadig væk.

Dertil kommer, at vi faktisk tvivler på, om det virker, også ud fra Socialdemokratiets egne præmisser. Efter det socialdemokratiske forslag vil der gå endog meget lang tid, før de ansatte får væsentlig indflydelse i selskabernes bestyrelser, og de nuværende kapitalejere har mange muligheder for at modvirke det med sindrige selskabskonstruktioner og lignende.

For det tredje er ØD-forslaget fra Socialdemokratiet kædet sammen med en lønstyringspolitik fra statens side – en såkaldt social afbalanceret indkomstpolitik. I realiteterne verden er der tale om en regelret tvangsopsparing.

Vi mener altså ikke, at der er megen nytænkning i det socialdemokratiske forslag. Der er blot tale om et udbygget classesamarbejde med et ønske om at styrke lønmodtagerne i classesamarbejdet, og det hæmmer det mål, VS ønsker at nå.

Formålet med det socialdemokratiske, det radikale og SFs forslag er i øvrigt angiveligt at skabe større medbestemmelse eller mere demokrati på arbejdspladsen, at øge opsparingen og at få flere penge til investeringer; i den offentlige debat er virksomhedsdemokrati ligefrem blevet synonymt med overskudsdeling eller ØD.

Jeg skal derfor straks slå fast, at vores nej til ØD eller OD ikke er et nej til demokrati på arbejdspladserne og en demokratisering af investeringerne. Tværtimod ønsker vi, at lønarbejderne får størst mulig indflydelse på arbejdspladsen og på investeringerne – ja, som revolutionære stiller vi os ikke tilfredse, før lønarbejderne har erobret hele indflydelsen, dvs. magten i samfundet.

Men et reelt demokrati på arbejdspladsen kræver helt andre ting. Det ville kræve, at Arbejdsretten blev afskaffet og i ganske særlig grad bodssystemet, at lønarbejderne fik

vetoret i forbindelse med indførelse af ny teknologi, at lønarbejderne fik indseende med firmaets regnskaber og investeringer, at arbejderrepræsentanter ensidigt kunne tilkalde BST, at de kunne kræve, at forskere og eksperter fik adgang til arbejdspladsen for at undersøge arbejdsmiljøproblemer – for blot at nævne nogle få ting. Det er ikke noget, man får forærende; det er ikke noget, vi får ved at stemme en lov igennem her i Folketinget; det skal der faktisk kamp til ude på arbejdspladserne for at få.

Men det er kun SF, der antydningvis i sine forslag kommer ind på den nødvendighed. Hvad både Socialdemokratiet og fagbevægelsen i øvrigt mener om demokrati, demonstrerer de socialdemokratiske topforhandlere i øjeblikket med deres villighed til at kæde indgåede overenskomster sammen med forligsmandens forligstekster i et såkaldt kæmpebunkebryllup, en samlet afstemning med udemokratiske afstemningsregler, der bevirker, at den enkelte lønmodtager, der stemmer, får så lidt indflydelse som overhovedet muligt på sine egne løn- og arbejdsvilkår det næste par år. Opsparingen er for lille, siges der, og så skal lønmodtagerne tvinges eller lokkes til større opsparing.

Men for opsparingen nationaløkonomisk set i et samfund er det vel for så vidt ligegyldigt, om den er privat eller offentlig, og VS foretrækker en offentlig opsparing, som bl.a. kunne skabes gennem en forøget selskabsbeskatning og forøgede afgifter på ressource-spild, miljøbelastning og mange andre ting.

Økonomisk demokrati og overskudsdeling er også i VS' egne rækker blevet diskuteret som en måde at øge fagbevægelsens indflydelse på investeringerne på. Men denne tankegang er en illusion. Det socialdemokratiske OD-forslag giver lønarbejderne del i det regnskabsmæssige overskud. Ifølge Danmarks Statistik betaler 50.000 af landets 77.000 selskaber ikke skat. Og selv de, der betaler, betaler næppe i forhold til deres reelle formåen – med den jungle af fradrag og afskrivningsmuligheder, der eksisterer.

Desuden er alle mindretalsaktionærer uhjælpefuldt i lommen på hovedaktionærerne. Hvis hovedaktionæren ønsker at holde fast på en afgørende indflydelse, står der i stridvis af handlemuligheder til hans rådighed. Han kan udstede B-aktier uden stemmeret og sælge dem på Børsen. Bagefter kan han ud-

[Elisabeth Bruun Olesen]

stede A-aktier med stemmeret og bruge de penge, han fik for B-aktierne, til at købe A-aktier for, og der er mange tricks af lignende kaliber.

Eller sagt på en anden måde: erhvervslivet fungerer ikke bare sådan, at man langsomt, stille og roligt kan gnave sig ind på dets centrum ved at opkøbe aktier og stille ansvarlig kapital til rådighed. Hvis det skulle virke, ville der være brug for en meget stor og kompliceret kontrollovgivning, som ville vække kraftig modstand hos kapitalejerne, og så kunne man lige så godt gå til biddet med det samme.

De Radikales forslag, som vi også har diskuteret før, siger ligeud, at forslaget skal ses i sammenhæng med en fortsat stram indkomspolitik, som de ikke mener man kan få til at glide ned, hvis der ikke ydes lønarbejderne en form for modydelse – det vil her sige overskudsdeling og mere demokrati. Det er da 100 pct. rene ord for pengene. Socialdemokratiet mener nogenlunde det samme, men gemmer det lidt mere i forslaget; nævnt er det altså.

De Radikale er tilhængere af enkeltmands-eje, mens Socialdemokratiet og SF er tilhængere af fælleseje. Det betyder selvfølgelig, at det radikale forslag ikke har samme sigte som det socialdemokratiske, nemlig at styrke lønarbejderne i classesamarbejdet, men snarere skal ses som udtryk for en borgerlig, humanistisk retfærdighedssans.

SFs forslag om virksomhedsråd og virksomhedsdemokrati er, hvis man tager indholdet bogstaveligt, meget vidtgående. Nu gjorde hr. Ole Henriksen en dyd af at sige, at det ikke handlede om socialisme – det benægtede han ekstremt kraftigt – men faktisk giver punkt 1.3. i beslutningsforslag nr. B 126 virksomhedsrådet så store magtbeføjelser, at det i sin konsekvens betyder, at lønarbejderne har en klar vetoret i stort set ethvert spørgsmål, hvilket er intet mindre end et totalt opgør med arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet.

Vi mener, det er mere end naivt at tro, at man med en folketingsbeslutning helt fredeligt kan nå så langt. Det er ikke, fordi vi ikke har stor sympati for SFs tanker, men vi mener faktisk, at det kan sammenlignes med at stille forslag om – hvis jeg sætter det lidt firkantet op – at vi her via Folketinget afskaffer kapitalismen og indfører socialismen, men så

nemt går det altså ikke, selv om SF vil have en folkeafstemning efter nogle debatter i befolkningen.

Jeg synes, at både SFs forslag og hr. Ole Henriksens tale her i dag viser, hvor langt parterne i virkeligheden står fra hinanden, og at den såkaldte fællesberetning, der blev skrevet, ikke har ret meget mere fælles end nogle paroler. Når de paroler skal iføres kød og blod, gad jeg nok se det forslag, der kunne komme ud af det. Jeg synes også, at parterne mere har talt sig fra hinanden end tillempt sig hinanden.

Regeringens lovforslag har slet ikke noget med demokrati at gøre. Småaktionærer får ingen indflydelse på virksomhederne. Lovforslagene giver en lang række skattebegunstigelser, og så skal der en følgelovgivning til, som er klare forringelser. Bl.a. skal der ikke indbetales feriepenge af OD-ordninger, og man skal også lave om på funktionærloven.

Regeringen kalder sine forslag frivillige. Det har vi været inde på: ja, de er frivillige for arbejdsgiverne. Hvis nogle lønmodtagere skulle ønske dem, er det ikke frivilligt for dem, hvis arbejdsgiverne siger nej.

Arbejdsministeren har i utallige artikler skrevet, at OD skal give større arbejdsglæde og højere produktivitet, og ministeren har i samme åndedrag fremført det synspunkt, at det provenutab, som staten får via de skattebegünstigede ordninger, stort set vil blive hentet ind ved, at arbejdsglæden og produktiviteten eksploderer. Det er jo en påstand.

Men vi synes under alle omstændigheder, at det er dybt umoralsk, at de svageste grupper i samfundet: de arbejdsløse, bistanusklienterne, pensionisterne og de, der ikke kan få en ordning, skal lægge ryg til statskassens provenutab, for et tab bliver der jo tale om. Produktiviteten og arbejdsglæden eksploderer under alle omstændigheder ikke sådan lige med det samme. At arbejdsministerens forslag ikke tænker på arbejdspladسدemokrati, vidner forslaget om skattelettelser i forbindelse med køb af aktier i anden virksomhed meget kraftigt om. Der er kun tale om skattepræmiering her.

Hvad angår de offentligt ansatte, er vi for så vidt enige i de bemærkninger, der står i SFs forslag. Vi mener, Socialdemokratiets konstruktion er underlig. Vi kan ikke se den på anden måde, end at man skal have nogle

[Elisabeth Bruun Olesen]

penge ind i de amtsfonde. For hvis man skal foretage en målrettet investering, er det nødvendigt, at man har penge, og de penge skal man så have via skatterne på en i virkeligheden underlig snørklet måde. I stedet for, at man tager dem direkte, skal de en tur omkring de offentligt ansatte. Jeg synes, det er en meget besværlig måde at gøre tingene på.

Hermed har vi ikke sagt, at vi er uenige med Socialdemokratiet i, at der skal målrettede investeringer til, men den måde, det bliver gjort på, er ret molboagtig.

Socialdemokratiets tanker om, at de offentligt ansattes medbestemmelse skal blive større ved en ændring af samarbejdsudvalgenes regelsæt, forstår vi simpelt hen ikke. Hvorfor kan man ikke ændre regelsættene i en mere forpligtende retning uden OD? Det hænger faktisk ikke særlig godt sammen.

I øvrigt synes vi, der mangler en dimension i hele denne debat. Både Socialdemokratiet og SF har foreslået, at man opbygger nye lønmodtagerstyrede fonde, men man siger meget lidt om, hvad fondene egentlig skal bruges til. Det antydes kun. Vi mener, det ville være mest interessant at starte med at fortælle, hvilke investeringer der var brug for, nemlig investeringer, som kunne ændre marchen mod afgrunden, ændre væksten i en mere miljøvenlig retning.

Desuden har vi set os om i dagens Danmark. Der er faktisk i dag i Danmark lønmodtagerstyrede fonde, som allerede sidder på en meget stor del af kapitalmarkedet. Men denne kapital bruges på en måde, som ikke er til at skelne fra den private kapital.

Derfor siger vi: hvad med at ændre de eksisterende fondes praksis, før vi går i gang med at opbygge nye? Det drejer sig både om Lønmodtagernes Dyrtidsfond, ATP-fonden og pensionskasserne. De besidder faktisk i dag en kapital på skønsmæssigt 240 mia. kr., og hovedparten investeres som passiv spekulationskapital, mens en mindre del investeres i aktier.

Nogle pensionskasser har formuleret det princip, at de kun investerer ud fra profit hensyn, andre kasser stiller betingelser om, at de ikke vil investere i særlig forurenende industri, i virksomheder med uorden i de faglige forhold, med militærproduktion eller handel med Sydafrika. Men det betyder kun, at de i allerbedste fald afholder sig fra at gå ind i de værste foretagender. De bruger ikke de-

res penge offensivt på at ændre forholdene i produktionen eller forholdene på arbejdspladsen.

Vi synes faktisk, man skulle starte med at fastsætte nogle regler for disse kasser og fonde, som betyder, at de skal deltage i investeringerne i en bedre fremtid, med andre ord, at de er med til at investere i virksomheder inden for såvel industri som landbrug og andre sektorer på en måde, som ændrer produktionen i en mere miljøvenlig retning.

Socialdemokratiet skylder os egentlig at sige, hvorfor det er gået så ynkeligt med investeringerne i de kasser, som de er, og at de har været totalt perspektivløse og har fungeret 100 pct. på de kapitalistiske præmisser uden forsøg på et andet indhold.

Konkluderende vil jeg sige, at OD eller ØD er blevet svaret på så meget: et svar på den manglende opsparring, et svar på midler til investeringer med lønarbejderindflydelse og et svar på virksomhedsdemokrati.

Jeg synes, der er grund til at repetere, hvad VS egentlig synes spørgsmålene var. De lyder: hvordan kan arbejderklassen eller lønarbejderne få indflydelse på produktion, arbejdsvilkår og det færdige produkt såvel på den enkelte arbejdsplads som i samfundet generelt? Eller spurgt på en anden måde: hvordan angriber vi kapitalisternes ejendomsret, deres ret til at lede og fordele arbejdet, deres ret til frit at disponere over overskud? Vi mener ikke, at nogen af de forslag, vi har set om OD/ØD, duer som besvarelse af disse spørgsmål. Vi mener endog, de trækker i den forkerte retning, og derfor er vi imod dem.

Lykketoft (S):

Jeg synes, at debatten for så vidt har haft et rimeligt forløb på den måde, at vi har slået fast, at det, regeringen kalder overskudsdeling, det er for de ni tiendedele vedkommende skattefiduser, og at der ikke er nogen som helst sikkerhed for en større medarbejderindflydelse, for et øget demokrati i de resterende ti pct.

Jeg synes også, det har været nyttigt på den måde, at vi har fået slået fast, at der ikke er et flertal i Folketinget, som vil underminere ånden, balancen, hovedsigtet med den skattereform, der er aftalt, for at give regeringen medløb på disse 90 pct. skattefiduser.

[Lykketoff]

Der er måske grund til kort at resumere, hvordan det egentlig hænger sammen med regeringens fiduser. Det går ud på, at det, man kalder OD – som ikke er OD – skal betales af alle de skatteydere, der ikke er så heldige at være i nogle virksomheder, der vil udnytte disse skattefiduser. De offentligt ansatte skal med sikkerhed udelukkende betale. Og så er der en gruppe – vi ved ikke hvor mange, og vi får det jo aldrig at vide, for dette her bliver ikke vedtaget – ansatte i nogle virksomheder, især højtlønnede, der vil få mulighed for at forvandle løn til skattefri overskudsandele.

Det var lige præcis det, vi talte om at vi skulle undgå, da vi aftalte skattereformen; det var lige præcis det, vi var klar over kunne være et problem, hvis man ikke lavede klare og rimelige regler, når vi skulle operere med en opdeling mellem personlig indkomst og kapitalindkomst og have en forskellig beskatning af de to typer indkomst; vi var netop enige om, at det, vi ville, var præcis det modsatte af at indføre nye fiduser, og derfor er dette her i strid med ånd og tankegang i skattereformen.

Regeringen kommer jo med forskellige elementer til større skattefri områder med dette forslag. Tilsammen vil de indeholde en tilskyndelse til at udnytte systemet væsentligt mere end i dag, selv om nogle af reglerne eksisterer med væsentligt lavere beløbsgrænser. Man kan lave følgende udregning: hvis en højtlønnet forvandler 10.000 kr. af en aftalt lønforhøjelse til en medarbejderaktie eller medarbejderobligation, kan det indrettes således, at det giver en uændret omkostning for virksomheden, men således at den højtlønnede, altså den med den høje skat af den sidsttjente krone, får 5.500 kr. mere ud af de 10.000 kr., end vedkommende ville have fået ved at få dem som løn. Hvis det er en lidt lavere lønnet, der kun har 56 pct.s marginalskat, er det 4.300 kr., og hvis det er en lavtlønnet, der kun betaler 50 pct.s marginalskat, er det 3.700 kr., men i alle tilfælde er det et dræn i de offentlige kasser, noget, der skal skattefinansieres, noget, som vil kunne give baggrund for en udvidelse af forbruget.

Man siger, nå, det kan godt være, men det varer nogle år, og pengene skal bindes. – Ja men tror man virkelig ikke, at de mennesker – især de, der tjener mest, de, der har mest magt over det – kan finde ud af at spare et

andet sted, hvis de har en sikker skatteyderfinansieret gevinst her? De låner simpelt hen penge et andet sted i mellemprioriteten, sådan at det hele bliver til en omfordeling til gavn for dem, der tjener mest, og derved bliver det hele til en forbrugsudvidelse. Men det er måske også meningen med det.

Jeg spurgte tidligere i dag økonomiministeren, om han kunne forklare os, hvor stor en forbrugsudvidelse regeringen mente der var plads til ud over det, der er aftalt ved lønforhandlingerne. Vi havde et interessant samråd i politisk-økonomisk udvalg for en uges tid siden, hvor det viste sig, at industriministeren havde været lidt for hurtigt ude med at bebude, at regeringen før valget skulle lave en stor plan om, hvornår den ville lave skattelettelser. Det viste sig faktisk, at det ikke var regeringens politik; der ville ikke komme nogen plan, for det var der nok ikke rigtig råd til; der skulle først være balance. Der var noget med, viste det sig så senere på ugen, 34½ mia. kr. i underskud, der skulle hævles af først, så der gik nok nogle år.

Alligevel går arbejdsministeren ud i morgenradioavisen, og de Konservatives politiske ordfører i B.T. i dag og erklærer frit og frejdigt, at frivillig ØD går ud på, at man skal have kontanter, og ifølge fru Grethe Fenger Møller skal man også have skattelettelser snart igen, så nu må vi nok have et nyt samråd i politisk-økonomisk udvalg, hvor vi får at vide, at heller ikke fru Grethe Fenger Møller talte på regeringens vegne, for det var der ikke råd til.

Men hvis det er rigtigt, hvad økonomiministeren har sagt til os på regeringens vegne i samråd, er der altså ikke råd til nogen lettelse. Alligevel markedsfører man dette projekt, denne såkaldte overskudsdeling som en forbrugsudvidelse for nogle lønmodtagere. Hvis der ikke er mulighed for lettelse totalt set, kan vi altså konkludere, at der alene er tale om, at man giver nogle højtlønnede lettelse, som så skal kradses ind – og mere til – hos nogle, der har mindre råd til at betale dem. Det er hovedindholdet i den konservative såkaldte overskudsdeling.

Den ene realitet er, at der ikke er kontanter til den danske befolkning som helhed, kun til nogle udvalgte. Den anden realitet er, at der er ikke nogen form for organiseret medarbejdereje. I det omfang den organiserede

[Lykketoft]

rer sig selv, er der ingen sikkerhed for, at der er stemmeret knyttet til den. Der er simpelt hen intet som helst reelt indhold i dette, og dér må man sige til Folketingets ros, at dette er den fornuftige forklaring på, at det heller ikke kan blive vedtaget herinde i Folketinget.

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Når hr. Lykketoft med så stor dramatisk sans gentager ordet »skattefiduser«, jeg ved ikke hvor mange gange, ville det være rart lige at finde frem til, hvorfor han gør det. Det gør han simpelt hen, fordi han totalt har misforstået, hvad hele denne OD-ordning på skattesiden går ud på. Det kom tydeligt frem, da hr. Lykketoft sagde, at det, den går ud på, er, at en højtlønnet forvandler sin skattepligtige indkomst til en skattefri indkomst. Dér ligger den fundamentale misforståelse.

Misforståelsen udspringer af, at det, hr. Lykketoft har gjort, er noget, man dumpede for allerede i 1. klasse, når man forsøgte at lægge æbler og pærer sammen, for der er naturligvis meget stor forskel på, om man får sin løn udbetalt i penge, i kontanter, som man kan bruge straks, eller får aktier i sin egen virksomhed, der for det første er bundet i 7 år, og som man følgelig ikke kan bruge straks, og hvor man for det andet er med i en kursrisiko.

Når hr. Lykketoft siger, at det er de højt-lønnede, der kan gøre det, er det igen et udtryk for, at han har misforstået, hvad det drejer sig om, for reglen i lov om særlig indkomst § 16, som vi taler om her, er en regel, som netop kræver, at der er en ordning mellem samtlige ansatte i et firma eller i et selskab, og at aktierne fordeles efter lighedsprincippet. Med andre ord er det helt forkert, som hr. Lykketoft siger, at en enkelt højtlønnet kan forvandle sin løn fra at være skattepligtig til at være skattefri. Det er slet ikke det, der er tale om.

Endelig er der udtrykket »skattefiduser«, som blev brugt så mange gange. Hvad er det, der sker her? Der laves nogle incitamentter til at få folk til at optræde på en ganske bestemt måde. Jamen er det noget nyt? Er det noget, som Socialdemokratiet ikke kender? Er det ikke noget, vi lige har lavet i fællesskab i forbindelse med værftspakken, hvor vi har givet det incitament, at folk kunne få nogle ganske væsentlige skattemæssige fordele, hvis

de var så venlige, at de i stedet for at forbruge deres penge anbragte dem til støtte for dansk skibsindustri, til støtte for arbejdspladserne på vore skibsværfter? Da hørte jeg ikke hr. Lykketoft snakke om fiduser. Det var da også en socialdemokratisk finansminister, der for år tilbage fandt frem til den rigtige forståelse, nemlig at gunstige afskrivningsregler for erhvervslivet kunne inspirere erhvervslivet til at investere i de ting, som samfundet nu ønskede de skulle investere i, og det viste sig at være fantastisk effektivt. Også her var der et skattemæssigt incitament for at få folk til at disponere på en ganske bestemt måde.

Og reglerne om beforderingsfradrag, hvad er det andet end skattemæssige incitamentter til at fremme mobiliteten i samfundet? Endelig kan man måske også sige, at det, at der er skattefradrag for fagforeningskontingenter, er en kraftig opfordring for mange mennesker til at melde sig ind i en fagforening og betale nogle store kontingenter for dette medlemskab.

Alt det gør man ved hjælp af skattesystemet for at få folk til at gøre noget, som er ønsket af samfundet, og når der er skattemæssige incitamentter i OD-ordningen, så er det derfor klart udtryk for, at regeringen synes, det er en god ting, at der skabes medejerskab i virksomhederne, og at vi gerne vil motivere virksomhederne og de ansatte til i stedet for at forbruge nogle af de midler, de kunne få som en andel i overskuddet, at investere dem i egen virksomhed for at sætte virksomhederne i stand til både at investere, tjene penge og udbetale de lønninger til de ansatte, som de har krav på. Så skal vi ikke glemme den dér snak om fiduser, selv om jeg godt kan se, at den har en vis demagogisk og propagandamæssig effekt?

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg tror ikke, problemet er, om man kan sammenligne pærer og æbler. Jeg tror, problemet er, at der er nogle her, der får nogle bananer ud af det, og at der er andre, der skal aflevere nogle bananer.

Sagen er den, at vi jo har fået at vide, at økonomiministeren taler på regeringens vegne – det har han selv sagt – og vi har fået at vide af ham, at der ikke er råd til at pumpe penge ud. Vi kan regne ud, at der for hver

[Lykketoft]

10.000 kr., man forvandler fra løn til overskudsandele, bliver en langsigtet pengeudpumpning på 5.500 kr. for de højtlønnede og 3.700 kr. for de lavtlønnede, der går med i det. Det ved vi der ikke er råd til. Der skal altså indkradses et gennemsnitligt beløb fra dem alle sammen igen på en anden måde, for at regnestykket går op. Det kan godt være, der står nogle interessante betragtninger i et eller andet cirkulære om, at alle skal være med, og det er vigtigt, at det er lige, siger skatteministeren, men nettoresultatet af denne manøvre bliver ikke en døjt mere indflydelse. Det bliver en fidus – det bliver nogle ekstra bananer til dem, der tjener mest, og resten får lov til at betale.

Flemming Hansen (KF):

Jeg synes, det har været en meget spændende debat her i Folketinget i dag om overskudsdeling. Jeg vil koncentrere mig om hr. Svend Aukens indlæg, som jo startede med nogle lange historiske betragtninger om udviklingen tilbage fra dengang, kvinderne fik stemmeret, over, hvordan stemmeprocenterne er i USA osv., alt sammen noget, som er temmelig langt væk fra det OD, vi diskuterer.

Men hr. Svend Auken sagde noget meget interessant. Han sagde, at der her i Folketinget altid vil være modstand mod en frivillig overskudsdeling – det vil der i hvert fald være i Socialdemokratiet – og herved når vi ind til noget meget væsentligt, nemlig at frivillighed aldrig har været Socialdemokratiets styrke. Det undrer mig meget, og jeg spørger hr. Svend Auken: interesserer det virkelig ikke Socialdemokratiet, hvad vælgerne – også deres egne vælgere – mener? Vi oplevede under EF-debatten for et års tid siden, at det gjorde man ikke. Men jeg vil her gerne henlede opmærksomheden på de meningsmålinger, der gang på gang helt klart udtrykker stor tilslutning til overskudsdeling, og hvoraf den sidste – en gallupundersøgelse – offentliggøres i Berlingske Tidende i dag. Den viser, at knap 2/3 af befolkningen principielt går ind for frivillig overskudsdeling, og at omkring 56 pct. er modstandere af centrale fonde eller amtsfonde.

Jeg kan ikke forstå, at sådanne undersøgelser, som offentliggøres med jævne mellemrum, ikke siger Socialdemokratiet noget,

for det fremgår jo klart af undersøgelserne, at det også gælder for LO-arbejdere, og også gælder for socialdemokrater; det kan man jo også analysere sig frem til. Tror Socialdemokratiet virkelig, at obligatorisk overskudsdeling og samling af midler i store fonde eller i store amtsfonde giver den enkelte lønmodtager et større engagement i sin virksomhed? Jeg tror det i hvert fald ikke. Jeg tror ikke, man kan finde ét eksempel på en medarbejder i nogen dansk virksomhed, der synes, at ATP-fonden eller Lønmodtagernes Dyrtidsfond giver ham noget personligt engagement i hans virksomhed – jeg har i hvert fald meget svært ved at se det.

Jeg stiller derfor mig selv spørgsmålet: frygter Socialdemokratiet i virkeligheden et større engagement hos medarbejderne i virksomhederne? Er det i virkeligheden det, man er en smule bange for? Man har jo altid med en vis succes spillet på modsætningsforholdet mellem arbejdsgiver og arbejdstager – et modsætningsforhold, som med garanti dag for dag bliver stadig mindre, og som det bliver stadig vanskeligere at holde liv i.

Jeg tror, at frivillig overskudsdeling er vejen frem; det er en nytænkning, og nytænkning kræver som bekendt mod, men det har Socialdemokratiet ikke i denne sag; det er jo tydeligt fremgået af debatten.

Overskudsdeling er rigtig. Det er vigtigt for den fremtidige udvikling både i virksomhederne, i samfundet og ikke mindst for den enkelte lønmodtager, men under to helt faste betingelser, nemlig at det er frivilligt, og at det er relateret til et forhold mellem den enkelte virksomhed og den enkelte medarbejder.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg synes, hr. Flemming Hansen og andre konservative medlemmer af Folketinget misbruger ordet »frivillighed«. Hr. Flemming Hansen ved, at det i dag står enhver virksomhed frit for sammen med de ansatte at aftale nogle frivillige ordninger. Og så kommer regeringspartierne minsandten med deres lovforslag og kalder det frivillighed! Som vores ordfører sagde for ikke så længe siden, ved vi udmærket, hvordan det ender. Det ender nøjagtig sådan, som enten Socialdemokratiet eller SF vil have det. Det er kun et

[Dohrmann]

spørgsmål om tid. Men frivillighed og lovindgreb harmonerer ikke sammen. Hvis man vil frivillighedens vej, har man derfor kun én eneste ting at gøre, og det er at tage de foreliggende lovforslag tilbage. Ellers er det ikke frivillighed; så er det frivillig tvang.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Hr. Flemming Hansen spurgte mig, om de mange opinionsundersøgelser med hensyn til overskudsdeling ikke har gjort indtryk på mig. På det spørgsmål er svaret jo, de gør indtryk på mig i to henseender: dels har jeg noteret mig, at der er en stærkt voksende tilslutning til selve princippet om overskudsdeling, dels at svarene på spørgsmålet om, hvordan ordningen skal indrettes, meget afhænger af, hvordan der spørges. Hvis der spørges som i dag i Berlingerens, får man det svar, der formentlig passer redaktionen udmærket, nemlig at de fleste foretrækker frivillige ordninger frem for tvang. Jeg er næsten sikker på, at de fleste mennesker, hvis man spurgte, om arbejdsmiljøloven skulle være frivillig eller tvungen, ville sige, at den skulle være frivillig, bare fordi de foretrækker ordet »frivillig« frem for ordet »tvungen«. Men jeg er lige så sikker på, at man ville få et andet svar, hvis man forklarede folk, hvad det rent faktisk gik ud på at have en frivillig arbejdsmiljølov, altså at det skulle være frivilligt for arbejdsgiverne, om de ville sikre et godt arbejdsmiljø eller ej.

Man har rent faktisk, hr. Flemming Hansen, forklaret folk, hvad frivillighed betyder, og spurgt således (AIMs undersøgelse, offentliggjort i Fagligt Nyhedsbrev d. 2. februar 1987):

»Foretrækker De en ordning, hvor det overlades til virksomhedens ledelse, om den vil give medarbejderne andel i overskuddet, eller foretrækker De en ordning, hvor virksomhederne er forpligtet til at give medarbejderne andel i overskuddet?«

Det er det, vi diskuterer her i dag, og dér er svaret efter AIMs undersøgelse, at 34 pct. mener, det skal overlades til virksomhederne, altså at det skal være frivilligt for virksomhederne, mens 54 pct. mener, at virksomhederne skal være forpligtede. Jeg tror, det afhænger meget af, hvordan man spørger, hvilke svar man får på sådanne spørgsmål her.

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Det er først et svar til hr. Dohrmann. Det er da rigtigt, at der er mulighed for frivillig overskudsdeling i dag, og det udnyttes af stadig flere virksomheder. Men det, regeringen med sine lovforslag ønsker, er jo at forsøge at motivere til, at endnu flere, både virksomheder og medarbejdere, bliver interesseret i en frivillig overskudsdeling, og det kan jeg ikke se har noget med dårlig lovgivning at gøre.

Hvad angår hr. Svend Aukens svar, er det interessant at konstatere, at hver gang en meningsmåling går Socialdemokratiet imod – og det sker jo temmelig tit – kører man frem med, at det er et spørgsmål om, hvordan der spørges. Det er ikke korrekt alene. Når den ene meningsmåling efter den anden, det sidste halvandet år i hvert fald, helt klart viser meget stor interesse for frivillig overskudsdeling og for overskudsdeling uden fonde, så er det ingen tilfældighed, at der er et så stort flertal. Det er ikke et spørgsmål om, hvordan der er spurgt.

Med hensyn til den AIM-analyse, hr. Svend Auken refererer til, er der, så vidt jeg kan huske, i Weekendavisen den 13. februar – hvis jeg må citere, hr. formand – givet en undskyldning af AIM netop med henvisning til, at den analyse, de lavede, var for dårlig, og de beklager de for dårlige spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Hvad angår den sidste oplysning, kan jeg meddele, at den ikke er korrekt. AIM har officielt meddelt dem, der har gennemført undersøgelsen, at den er gennemført fuldt forsvarligt, men at der naturligvis knytter sig usikkerhed til svarene på disse spørgsmål, alt efter hvordan spørgsmålene er formuleret.

Præcis dette sagde jeg: hvis man forklarer folk, hvad frivillighed går ud på, så er folk imod det. Hvis man derimod bare bruger ordet »frivillig«, så er folk for det, for hvem er ikke for noget, der er frivilligt, frem for noget, der er tvungent?

Et eksempel. Hvis man spørger folk: er De tilhænger af en frivillig ferielov, eller mener De, den skal være tvungen? Så vil de fleste mennesker, fordi de ønsker selv at bestemme

[Svend Auken]

stedet for deres ferierejse, selvfølgelig sige: jeg vil gerne have en frivillig ferielov og ikke en tvungen ferielov. Men stiller man dem det spørgsmål, om det skal være frivilligt for arbejdsgiverne, om de vil give dem ferie eller ej, så tror jeg, man vil få et overvældende antal svar, der foretrækker tvang i den form.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Hr. Flemming Hansen stod heroppe for et øjeblik siden og gav mig ret i, at lovforslagene er i bedste fald overflødige. Ganske rigtigt, siger hr. Flemming Hansen, er der en masse firmaer, der gennem årene og særlig her på det sidste har indgået frivillige aftaler. Jamen hvad skal vi så med lovforslagene, og hvorfor skal der foretages lovindgreb?

Fremskridtspartiet har mange gange fået skyld for, at vi har drevet hetz mod de offentligt ansatte. Jeg mener, det er forkert. Vi mener, den offentlige sektor skal begrænses, det er korrekt. Forstår hr. Flemming Hansen og Det Konservative Folkeparti og regeringspartierne i øvrigt da ikke, at det er fuldt ud berettiget, når offentligt ansatte protesterer imod, at de nu via skatteforhøjelser – for dette giver skatteforhøjelser, så det basker, det er klart – skal finansiere, at der er nogle, der slipper billigere i skat? Andre kommer til at betale, fordi man ikke vil spare på udgifterne. Forstår man da ikke, at de er utilfredse?

De forslag, der ligger på bordet, er i bund og grund uretfærdige, og derfor gentager jeg: frivillighed i forbindelse med de foreliggende forslag er som ild og vand.

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Jeg skal beklage, hvis jeg ikke har fået citeret hr. Svend Auken helt rigtigt for det, han sagde før, men nu prøver jeg, hvis hr. Svend Auken vil være venlig at nikke, hvis jeg har citeret rigtigt. Hr. Svend Auken taler så hurtigt, at det kan være svært at nå at skrive det ned.

Hr. Svend Auken sagde: hvem er ikke for noget, der er frivilligt, i stedet for noget, der er tvungent? Er det ikke korrekt, hr. Svend Auken? Dertil er svaret: det er jo netop Socialdemokratiet. Socialdemokratiet går ind for

det tvungne, når vi taler overskudsdeling. Det er det, der er hele sagen. Det er det, vi har diskuteret hele dagen. Det skal være tvungent i stedet for frivilligt, og det er det, vi ikke vil.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg er desværre overbevist om, at uanset hvor langsomt jeg taler, vil det ikke være muligt for hr. Flemming Hansen at forstå, hvad jeg siger.

Arne Lund (KF):

Det er for mig og sikkert for mange andre en stor skuffelse, at Det Radikale Venstre stadig væk holder på, at overskudsdelingen skal være obligatorisk. Det Radikale Venstres formål med overskudsdeling er det samme, som regeringen vil med sit forslag, nemlig mere samarbejde på arbejdspladsen, et større fælles engagement hos medarbejdere og ledere og ejere. Men samarbejdet må jo begrebsmæssigt forudsætte frivillighed. Intet samarbejde, uden at det er frivilligt.

I det øjeblik, man gør overskudsdeling til noget, der er påbudt ved lov eller ved kollektiv overenskomst, bliver overskudsdeling en ret for medarbejderne, som de vil pukke på, og en pligt for ejerne, som de kun vil efterkomme med særdeles sure miner. Så mon ikke Det Radikale Venstre, som er et parti, der slås bravt for den personlige frihed og valgfrihed, skulle overveje endnu en gang, om dette med det obligatoriske hører hjemme i en bestræbelse for at skabe samarbejde, der begrebsmæssigt må hvile på frivillighed?

Jeg ved godt, at man vil sige fra Det Radikale Venstre: ja, vi må jo have alle med, for vi skal til gengæld have noget løntilbageholdenhed. Vi må opnå noget indkomstpolitisk med overskudsdelingen.

Så vil jeg stille det spørgsmål til Det Radikale Venstre: jamen er det, man vil, i virkeligheden ikke, at vi skal have en slags legaliseret eller lovpligtig lønglidning? Er vi ikke ved at flytte overskudsdelingen over på omkostningssiden? Det tror jeg man er godt i færd med, hvis man holder på det obligatoriske.

Hvis det drejer sig om løntilbageholdenhed fra fagbevægelsens side, så ved vi, at fagbevægelsen handler og tænker kollektivt.

[Arne Lund]

Man vil den kollektive ejendomsret, og den vil Det Radikale Venstre ikke og regeringspartierne heller ikke. Men man skal i hvert fald ikke fra fagbevægelsens side vente nogen løntilbageholdenhed ved den frivillige overskudsdeling. Det tror jeg ikke. Men det er heller ikke hovedsigtet.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Det var en ganske særpræget oplevelse at lytte til hr. Svend Aukens ordførertale for snart mange timer siden. Det var særpræget, fordi hr. Svend Auken beskæftigede sig med den danske politiske historie langt tilbage, og hr. Svend Auken beskæftigede sig med den amerikanske nutid.

Men hr. Svend Auken havde tydeligvis ikke lyst til at beskæftige sig med den danske nutid og havde heller ikke lyst til for alvor at beskæftige sig med den danske fremtid. I hvert fald fandt hr. Svend Auken det helt overflødigt at få besvaret nogle af de mange spørgsmål og konstateringer, som bl.a. jeg havde rejst. Til trods for mange socialdemokratiske indlæg i debatten i dag har man ikke taget fat på nogle af de helt væsentlige indvendinger og nogle af de helt væsentlige spørgsmål om det socialdemokratiske forslag. Jeg vil derfor bruge en hel del af min tid her i svarrunden på at gentage nogle af disse spørgsmål, fordi befolkningen har krav på at vide, hvad Socialdemokraterne egentlig står for.

Hr. Svend Auken havde sådan set kun én ting i hovedet i forbindelse med mit indlæg. Det var, om jeg var ved at forberede en valgkamp. Det er nu sådan, at hr. Svend Auken, hver eneste gang han skriver eller taler for øjeblikket, tænker på valgkamp. Det gør vi ikke. Vi tænker på arbejdet. Hr. Svend Auken kan være med til at forhindre, at emnet frivillig OD kommer ind i valgkampen. Det kan han simpelt hen ved at medvirke til, at vores OD-pakke bliver gennemført her i foråret. Så er det overstået og på plads, længe inden vi skal have en valgkamp. Vi har nemlig ikke planer om valg. Det er kun hr. Svend Auken, der udelukkende tænker på det.

Der var en enkelt ting, jeg godt vil udtrykke min anerkendelse for i forbindelse med hr. Svend Aukens indlæg. Han havde forstået, at vores forslag drejede sig om det enkelte

menneske, den enkelte lønmodtager, den enkelte medarbejder ude på virksomheden. Det var ikke tilfældet med hr. Svend Aukens og Socialdemokratiets forslag. Der var det det kollektive fællesskab, der virkelig skulle fremmes. Men jeg vil godt kigge lidt på nogle af hr. Svend Aukens og Socialdemokratiets bemærkninger.

For det første er der skatteforhøjelserne, som man hævder vores model vil føre til, fordi der kommer skattelettelser til de højestlønnede. Det er, som om man har overset, hvad der egentlig er indholdet af vores forslag. Vi har netop lavet ordninger, der gør, at det bliver attraktivt i fremtiden at lave overskudsdeling, der resulterer i, at overskuddene bliver bundet i syv år i modsætning til i dag, hvor overskudsdelingen først og fremmest er kontant udbetaling.

På den ene side bebrejder Socialdemokratiet os, at vi laver det attraktivt skattemæssigt for lønmodtagerne at investere i egen virksomhed i syv år, og det er den mest attraktive ordning. Den næstmest attraktive ordning er, at man investerer i andre virksomheder og binder det i syv år. Og først som den tredje ordning, med tredje prioritet, kommer det, der er bedst i dag, nemlig overskudsdeling med kontant udbetaling.

Så hvis vi endelig skal se på forbrugsvirkningen af vores forslag, vil det med meget høj sandsynlighed være, at vi udskyder forbrug, fordi der bliver tale om overskudsdeling, der resulterer i binding i stedet for overskudsdeling med kontant udbetaling. Og hvis Socialdemokratiet ville have lyttet til, hvad det var, jeg sagde i mit indlæg om, at lønmodtagerne fik noget her og nu, ville de have hørt, at jeg sagde: de får aktier og obligationer, som her og nu giver medbestemmelse og medindflydelse, og som her og nu giver udbytte. Men sandelig er der bindinger i ordningen.

Jeg sagde også, at vi ikke lægger hindringer i vejen for den kontante OD. Det er i orden, at man har det, men vi foretrækker altså, at det er OD, som har en bindingsperiode, og dermed er der ikke tale om nogen skattefidus.

Så er der min konstatering i forbindelse med vores forslag, hvor det umiddelbare provenutab er omkring 10 pct. af det, Socialdemokraterne her og nu vil opkræve i ekstra skatter, for at de offentligt ansatte skal være

[Arbejdsministeren]

med. Ingen af Socialdemokraterne har uma- get sig med i de mange indlæg at svare på, om jeg har ret i, at dette koster som bidrag til de offentligt ansatte mellem 1½ og 2 mia. kr. Hvorfor har vi ikke fået et svar? Hvorfor er der ikke blevet svaret på, om de 1½-2 mia. kr. skal opkræves i skatter? Jeg formo- der ikke, at man vil foreslå nedskæringer i de offentlige budgetter, så man vil altså forø- ge skattetrykket med 2 mia. kr., for at de of- fentligt ansatte skal være med.

Jeg hører gerne, om det er en rigtig bereg- ning. Vi har regnet på det, og det må være den logiske konsekvens af det socialdemo- kratiske forslag, der udmærker sig ved, at der overhovedet ikke er sat tal på.

Vi har om vore ordninger sagt, at de vil koste på kort sigt i størrelsesordenen 200 mill. kr., og det vil i løbet af 3-5 år koste i størrelsesordenen 750 mill. kr., altså fra 10 pct. til en tredjedel af, hvad Socialdemokrati- ets forslag koster her og nu. Hvem er det, der øger skattetrykket? Det er selvfølgelig Social- demokratiet.

Vi har også sagt - og det tror vi på - at med de ordninger, der skaber engagement omkring den enkelte virksomhed, skaber mo- tivation, skaber produktivitet, vil overskud- dene stige så meget i virksomhederne, at der er meget stor sandsynlighed for, at selskabs- skatteprovenuet stiger så meget, at vi kan finansiere vores ordninger. Den chance eksis- terer overhovedet ikke i den socialdemokra- tiske model.

Men altså, Socialdemokraterne har ikke benægtet, at deres forslag koster 1½-2 mia. kr. her og nu, og derfor må vi tage det som en kendsgerning.

Det næste spørgsmål, jeg godt vil tage fat på i forbindelse med hr. Svend Auken's ind- læg, var også en undladelse, nemlig at hr. Svend Auken totalt undlod at kommentere den del af mit indlæg, der gik på virksomhe- dernes frie ret til at sige ja eller nej til at tage imod pengene fra lønmodtagerne.

Jeg sagde meget klart, at det efter de soci- aldemokratiske forslag er frivilligt for virk- somheden, om der skal være medarbejder- medbestemmelse. Jeg sagde meget klart, at lønmodtagernes medbestemmelse på arbejds- pladsen efter de socialdemokratiske forslag er et usikkert foretagende. Jeg sagde lige så klart: der er nemlig ikke mere medbestem- melse i den socialdemokratiske model, end

virksomhederne ønsker. På ingen af disse helt centrale punkter har Socialdemokraterne ulejligt sig med at sige mig imod. Det kan jeg godt forstå: det er, fordi jeg har ret.

Men så kan Socialdemokraterne heller ikke angribe os på lige præcis det punkt, bl.a. hr. Svend Auken gør i et indlæg i B.T. i dag, side 12. Hr. Svend Auken siger, at rege- ringens forslag indeholder ingen sikkerhed for opfyldelse af nogen af de fem punkter i fælleserklæringen. Det er rigtigt. Men jeg vil godt gøre opmærksom på, at det socialdemo- kratiske forslag kun indeholder sikkerhed på ét af de fem punkter. Det vil jeg gerne un- derstrege og uddybe.

Der er fem punkter i fælleserklæringen. Første punkt er, at det skal være obligatorisk for virksomheder over en vis størrelse. Ja, dér lever det socialdemokratiske forslag san- delig op til fælleserklæringen, men på ingen af de andre punkter gør det.

Hvad står der ellers? Man skal ændre ejendomsretten for at bryde kapitalkoncen- trationen og engagere lønmodtagerne i virk- somheden. Det gør det socialdemokratiske forslag ikke, for det er jo frivilligt for virk- somhederne, om de vil tage imod, akkurat som det er i regeringens model. Der er ingen som helst sikkerhed for det postulat i fælles- erklæringen.

Næste citat:

»En OD-ordning skal føre til reel medbe- stemmelse for de ansatte.«

Det gør det forslag overhovedet ikke mere, end regeringens forslag gør. Der er ingen som helst sikkerhed for, at der bliver medbe- stemmelse i virksomhederne, for det er frivil- ligt for virksomhederne, akkurat som det er i regeringens forslag.

Næste citat:

»En OD-ordning skal indebære fælles for- valtning af lønmodtagerkapitalen af de an- satte i den enkelte virksomhed.«

Det gør det forslag overhovedet ikke, for det er frivilligt for virksomhederne at tage imod det, og hvis de siger nej, er der ingen lønmodtagerforvaltning i den enkelte virk- somhed, ingen medindflydelse i den enkelte virksomhed.

Næste citat:

»En OD-ordning skal øge virksomhedsop- sparingen.«

Det er der overhovedet ingen sikkerhed for, fordi virksomhederne jo bare kan sige

[Arbejdsministeren]

nej til at tage imod det, og så øger det bestemt ikke virksomhedsopsparingen.

Tværtimod er der med det socialdemokratiske forslag akkurat lige så meget, eller rettere lige så lidt sikkerhed for, at denne historiske fælleserklæring bliver opfyldt, som der er med regeringens forslag.

Jeg vil ikke bebrejde Socialdemokraterne, at det er frivilligt, men det er hult, når man bebrejder regeringen, at vore forslag er frivillige. Er det ikke det, man vil? Vil man noget helt andet? Vil man i virkeligheden i meget højere grad imødekomme SF, men tør ikke på nuværende tidspunkt, fordi man er bange taktisk set for konsekvenserne, fordi man ved, at man er i modstrid med befolkningen?

Hr. Svend Auken var i et af sine indlæg meget åbenhjertig. Det var i replikken til hr. Bo Kristensen, hvor hr. Svend Auken åbent erkendte, ja, nærmest var stolt af, at Socialdemokratiet var i mindretal i forhold til befolkningen. Hr. Svend Auken gjorde en dyd ud af, at når man skulle lave store reformer, så startede det ofte med, at man ikke havde befolkningen bag sig. På det tidspunkt erkendte hr. Svend Auken, at han og Socialdemokratiet ikke havde befolkningen bag sig.

Jeg tog det egentlig som udtryk for, at hr. Svend Auken ville undlade at fremhæve det faglige nyhedsbrev, som AIM bestemt ikke er stolt af. Ifølge Weekendavisen den 13. februar har AIM klart sagt undskyld for de formuleringer af spørgsmål, og jeg har ikke set noget dementi af det, men det imødeser jeg da gerne.

Der er, uanset om AIM i dag beklager det eller ej, 37 andre meningsmålinger, der viser, at hr. Svend Auken havde ret, da han sagde, at Socialdemokratiet ikke havde folkelig opbakning bag deres synspunkter. Det synes jeg hr. Svend Auken skulle have haft ros for, hvis han ikke senere i debatten havde skiftet mening.

Det er i og for sig hr. Svend Aukens skiftende meninger, der bekymrer mig mest, for er det Socialdemokratiets nuværende forslag, vi diskuterer, eller det et helt andet forslag? Er grunden til, at hr. Svend Auken så åbent erkender, at der ikke kan laves obligatorisk overskudsdeling før efter et folketingsvalg, i virkeligheden, at hr. Svend Auken har skumle planer om, at det, der skal laves efter et valg sammen med SF, har en helt anden karakter, som hr. Svend Auken og Socialdemo-

kratiet ikke tør lægge frem i forhold til offentligheden, inden der kommer et valg?

Jeg tror faktisk, det er det, der er tilfældet, når hr. Svend Auken kommer med det samme forslag, som han kom med for et år siden, selv om der i mellemtiden er kommet en såkaldt fælleserklæring, der i øvrigt er så hul som det værste stykke hulhed, vi har set i den politiske debat.

Et andet væsentligt punkt, hvor hr. Svend Auken fuldkommen undlod at kommentere mit indlæg, var i forbindelse med de formuleringer, jeg havde om de offentligt ansattes placering i den socialdemokratiske model. Hr. Svend Auken har ikke på et eneste tidspunkt i debatten benægtet det, jeg sagde, nemlig at det eneste, de offentligt ansatte har ud af den socialdemokratiske model, er, at de offentligt ansattes organisationer kan vælge nogle repræsentanter til de 14 amtsfonde. Den enkelte offentligt ansatte har ingen som helst berøring med det socialdemokratiske forslag ud over den skatteforhøjelse, han eller hun sammen med andre lønmodtagere og andre befolkningsgrupper skal betale for at finansiere, at de offentligt ansatte bliver et beregningsgrundlag, for at man i en eller anden amtsfond baseret på folketallet i amtet kan få opbygget en kapital, som styres af nogle fagforeningsudvalgte personer.

Hvor er den reelle indflydelse for den enkelte offentligt ansatte? Hvor er den reelle ejendomsret for den enkelte offentligt ansatte? Den findes ikke, der er ikke en krone, der er ikke for fem øre indflydelse i den socialdemokratiske model i forhold til de offentligt ansatte. Det er det rene blålys.

Hr. Svend Auken havde ikke engang tid til at kommentere det, fordi han skulle tale om stemmeprocenter i USA ved valgene derovre. Det vil sige: lige pludselig ville hr. Svend Auken til at diskutere helt andre forslag, for han var alligevel blevet bekymret. Det kunne da godt være, at vi skulle til at diskutere udbetaling af pengene.

Så vil jeg godt spørge, hvis hr. Svend Auken har dette nye standpunkt, og hvis det er dækkende for Socialdemokratiet: er de penge, der skal udbetales, så afkastet? Så er det i modstrid med, hvad der står i bemærkningerne. Eller er det de oprindelige ejerandele? Så er det endnu mere i modstrid. Så er det både i modstrid med bemærkningerne og med forslaget. Er det hr. Svend Aukens bemærknin-

[Arbejdsministeren]

ger i dag, vi skal diskutere? Er det Socialdemokratiets forslag? Eller er det det, der igen og igen er lagt frem i Folketinget?

Det er det, der gør det så svært at diskutere med Socialdemokraterne: de skriver ét, de lægger ét frem i Folketinget, men taler på en helt anden måde. Og når man afslører hulheden i deres talemåder, svarer de ikke på angrebene.

Jeg håber, jeg har gjort det såpas klart nu, at jeg i næste runde i det mindste får et svar fra hr. Svend Auken, og så kan jeg selv undersøge stemmeprocenterne i Brasilien eller Uruguay eller Rusland, hvis det er det, der skulle være temaet i den næste runde i debatten.

Hr. Svend Auken var inde på, at der skulle være nogle forslag fra os, som forringede situationen for lønmodtagerne, og han nævnte ferielov, funktionærlov og pensionsordninger. Den ændring af ferieloven, vi kommer med, er en forenkling, som betyder, at der kan blive flere ordninger. Det er ikke til skade for lønmodtagerne. Det er til gavn for lønmodtagerne. Det er det, der gør hr. Svend Auken bekymret, nemlig at det, vi laver, vil være til gavn for lønmodtagerne; det kan han ikke bære.

Det var nok mest typisk, at det, han var meget ked af i forbindelse med pensionsordningerne, var det helt forfærdelige, at den enkelte lønmodtager selv skulle have lov til at bestemme, om noget af den pension, han har, skulle investeres i den virksomhed, han var ansat på. Det er vel nok en forringelse af den enkelte lønmodtagers retsstilling, at han selv må få lov at bestemme over den pension, han har. Hvis den enkelte lønmodtager var bange for at investere i sin egen virksomhed, så kunne man jo bare lade være. Men hr. Svend Auken var altså bange for at lade den enkelte lønmodtager få lov til selv at bestemme. Det viser den formynderiske holdning, som hr. Svend Auken og Socialdemokratiet har i forhold til den danske befolkning.

Spørgsmålene om skattetækning osv. har skatteministeren så udmærket svaret på. Jeg skal bare udtrykke min glæde over, at det, hr. Svend Auken sagde, var, at han var bange for, at der var ganske mange, også flere end dem, regeringen regnede med, der ville anvende ordningen. Det håber jeg da er rigtigt. Det er måske det, der er baggrunden for

hr. Svend Aukens og Socialdemokratiets frygt for regeringens forslag. Man er bange for, at regeringens forslag, når de bliver gennemført, vil få så stor opbakning i befolkningen, at Socialdemokraterne vil blive fejtet ud af den politiske boldbane. Det kan jeg da godt forstå at Socialdemokraterne er bange for, men det synes jeg er et fint formål.

Hr. Svend Auken angreb også, at efter vores ordninger kunne virksomhederne vælge imellem A- og B-aktier. Jeg sagde i mit indlæg, at det kan man også efter den socialdemokratiske model. Det blev heller ikke modsagt.

Så meget til hr. Svend Auken i første runde.

Til hr. Ole Henriksen vil jeg godt sige, at jeg synes, vi skal se med sympati på, at SF lægger afstand, hver gang man siger, at SF går ind for socialismen. Vi mangler i og for sig bare, at man skifter navn og placerer sig helt anderledes. Hvis et forslag, der drejer sig om virksomhedsdemokrati og samfundsstyring af kapitalen, intet som helst har med socialisme at gøre, så kan jeg godt forstå, at fru Elisabeth Bruun Olesen smiler, for der bliver større spillerum for VS og andre partier på venstrefløj, når SF i den grad for nægter socialisme.

Det er egentlig mærkeligt, at et parti, der er socialistisk, og som fremsætter et væsentligt forslag i Folketinget, benægter, at det er et socialistisk forslag. Jeg troede, at hr. Ole Henriksen mente, at socialisme var noget godt, ikke at det var noget skidt, at socialisme var noget positivt, ikke at det var et spørgsmål.

Men det er da en interessant konstatering, der lover godt for det borgerlige Danmark, hvis socialisterne i den grad er bange for deres egen skygge, at de ikke tør vedkende sig, at deres egne forslag er socialistiske. Så det skal hr. Ole Henriksen ikke have megen bebrejdelse for.

Så kommer vi til den mere spændende del af debatten. Det er den del af debatten, hvor hr. Estrup og hr. Niels Helveg Petersen på Det Radikale Venstres vegne går ind og ganske vist konstaterer, at de principielt er tilhængere af tvungne ordninger, men det er også konstateret af hr. Svend Auken og vistnok også af hr. Ole Henriksen, at tvungne ordninger har ingen chance på denne side af et valg. Det vil sige, at hvis der skal ske

[Arbejdsministeren]

fremdrift i OD-sagen, så skal det baseres på et frivilligt grundlag, og da både vi og de Radikale går ud fra den individuelle ejendomsret – det hovedprincip er vi enige om – og da det tvungne, som skiller os, ikke har nogen levende chance, så bliver det lige pludselig meget interessant, at der i dag kommer en række, synes jeg, positive meldinger om et antal af de enkeltforslag, som indgår i regeringens pakke. Det tyder faktisk på, at der kunne være grundlag for en dialog med Det Radikale Venstre om noget, der kan gennemføres på denne side af et valg.

Hr. Estrup nævnte, at der fra radikal side lå en skitse vedrørende de offentligt ansatte. Hr. Estrup nævnte også, at denne skitse nødvendigvis var definitiv. Det fremgår klart af bemærkningerne til lovforslaget om fremme af overskudsdeling, at regeringen også gør sig en lang række overvejelser om, hvordan vi kan lave ordninger, som vedrører de offentligt ansatte og de privat ansatte i virksomheder, som giver underskud. Det er noget, vi arbejder videre med, og jeg har en fornemmelse af, at når vi kommer lidt længere i den proces, så kunne forslag på det område danne grundlag for en ny og konstruktiv dialog mellem regeringen og Det Radikale Venstre om at gennemføre noget, som både har til formål at etablere overskudsdeling i det private erhvervsliv og at sprede ejendomsretten på en sådan måde, at også offentligt ansatte kan få andel i ejendomsretten.

Jeg synes egentlig, at debatten på det punkt har vist et interessant perspektiv, der åbner mulighed for, at Folketinget faktisk allerede i indeværende samling, i hvert fald inden næste valg, vil kunne tage nogle beslutninger, der går i retning af at øge mulighederne for den frivillige overskudsdeling.

Jeg var også glad for i den forbindelse at konstaterer, at hr. Estrup ikke fandt, at SFs forslag, som det ligger i Folketinget i dag, kan rummes inden for PØ-beretningen. Det er en bekræftelse på, at der ikke er grundlag for at lave noget tvungent på denne side af et valg.

Jeg vil godt sige til hr. Ove Jensen og hr. Dohrmann, at det er en lille smule overraskende, når man har lyttet grundigt til debatten i dag, og når man har konstateret de utrolig store forskelle, der er mellem regeringen på den ene side og Socialdemokratiet og

SF på den anden side om overskudsdeling og ejendomsret, så at få at vide, at der er såmænd ingen forskel mellem det, regeringen foreslår, og socialdemokratisk politik.

Hvis det at gennemføre regeringens pakke er socialdemokratisk politik, så lægger vi gerne både ryg, navn, ære og stemmer til det. Men jeg tror ikke, vi kan få Socialdemokratiet til at skrive under på, at det er noget, der nogen sinde har stået i deres partiprogram.

Derfor er det, ja, hvad skal man sige, hvis man er diplomatisk, forblømt snak at prøve på at pådutte Socialdemokraterne, at de kunne finde på at komme med forslag af den karakter, vi har lagt frem i vores frivillige OD-pakke. På det punkt er jeg lige ved at tro, at hr. Svend Auken og jeg kan blive enige: hr. Svend Auken ville aldrig været kommet med regeringens forslag. Derfor var Fremskridtspartiets argumentation da også ganske hul.

Skatteministeren har på udmærket vis afvist hr. Lykketofts specielle indvendinger om, at de højtlønnede kan konvertere deres løn til skattefri OD. Det kan man selvfølgelig ikke. Det er et tilbud, der bliver givet alle medarbejdere i virksomheden. Det er altså begrænset.

Jeg vil oven i købet sige, hvis jeg skal gøre en enkelt tilføjelse til skatteministerens indlæg, at det er noget af det mest solidariske, man kan forestille sig. Hvad er det, der er sket? Der er sket det, at ved overenskomstforhandlinger har alle grupperne ude på virksomhederne fået fastlagt et lønniveau. Hvis hr. Lykketoft virkelig havde ret i sit argument, at der var nogle højtlønnede, der kunne tilkæmpe sig noget ekstra, så ligger det i ordningens karakter, at virksomheden skal tilbyde det til alle. På toppen af den overenskomstmæssige løn, fagbevægelsen har tilkæmpet sig i forbindelse med de pågældende grupper på virksomhederne, kommer der nu et tillæg i form af en OD-andel.

Det er da solidarisk, hvis de højtlønnede for at få noget sikrer, at de lavtlønnede får akkurat det samme. Hvis man nu tog beløbet op til maksimumsgrænsen på de 6.000 kr., så er det faktisk til lige stor fordel for den lavtlønnede og for den højtlønnede. Det er nemlig skattefrit for begge to. Det vil sige, at de har lige meget ud af det.

Jeg synes, det er solidarisk, at de højtlønnede for at få overskudsandele, der kan bin-

[Arbejdsministeren]

des i syv år, sikrer, at de lavtlønnede på toppen af den overenskomstmæssigt forhandlede løn får skattefri overskudsdeling. Det synes jeg er en solidarisk ordning, som vi i regeringen kan være stolte af, og jeg synes, det er beklageligt, at Socialdemokraterne ikke under de lavtlønnede på arbejdspladserne andel i disse goder.

Det var mine bemærkninger i denne runde. Jeg håber, at jeg i modsætning til første runde får et svar og nogle kommentarer fra hr. Svend Auken. Jeg synes ikke, at Folketingets behandling af OD-pakken er tilstrækkelig, hvis ikke Socialdemokraterne vil belyse de væsentlige spørgsmål, der er blevet stillet, således at vi ved, om Socialdemokraterne går ind for de forslag, de fremsætter i Folketinget, eller går ind for den lyrik, de bringer i dagspressen. Det synes jeg vi har krav på at få et svar på.

Jeg skal lige huske at afvise SFs beslutningsforslag vedrørende virksomhedsråd i den offentlige sektor. Det er rigtigt, at vi efterlyste en fri og konstruktiv dialog om medindflydelse i den offentlige sektor, men vi synes ikke, at SFs genfremsættelse i næsten uændret form af dette forslag er det svar, vi har ønsket os, og derfor afviser vi også det forslag.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Egentlig er jeg taknemlig for, at vi til senere brug har fået en så klar redegørelse for, hvad de Konservative forstår ved solidaritet.

Jeg vil godt gøre opmærksom på, at den ordning, arbejdsministeren taler for, er en ordning, hvor man kan dele ud i procenter i forhold til lønnen, og hvor man som højtlønnede, som direktør, eller hvad det nu kan være, højtlønnede funktionær, kan få tre, fire, fem gange så meget som en almindelig specialarbejder i samme virksomhed. Men ikke nok med det: man kan samtidig spare procentvis en væsentlig større del i skat ved at få forvandlet det beløb, man nu kan få ud som overskudsdelingsandel, fra løn til overskudsdelingsandel. Derved bliver forskellen endnu grovere, formentlig noget i retning af 1:6 til fordel for den højtlønnede. Det er altså det konservative koncept for solidaritet.

Jeg synes, der i hele arbejdsministerens replik, især den første del, var en tone, som

egentlig ikke var så rar. Når arbejdsministeren siger, at han ikke kan forstå, hvorfor vi skal diskutere den lave valgdeltagelse i USA, så vil jeg sige: det er der måske i grunden en anledning til med udgangspunkt i arbejdsministerens tale. Jeg tror nemlig, at en væsentlig del af forklaringen på den lave valgdeltagelse, den lave politiske interesse i USA, er, at debatten derovre ofte foregår på samme plan som det, arbejdsministeren prøvede at trække OD-debatten ned på her.

Svend Auken (S):

Jeg sagde for nogle måneder siden, vistnok til irritation for arbejdsministeren, at hvis han fortsatte, som han var begyndt, ville der ikke gå lang tid, før det ville blive et folkekrav at få fru Grethe Fenger Møller tilbage som arbejdsminister. Ja, ja, statsministeren kan i hvert tilfælde ikke blive irriteret.

Når jeg godt forstår det synspunkt, hænger det sammen med, at fru Grethe Fenger Møller i det mindste siger tingene liged. Arbejdsministeren siger, at regeringens store charmeblitz med såkaldt frivillig OD, skattelettelse osv. ikke har spor med valgkamp at gøre. Det er det seriøse arbejde i regeringskontorerne, forstår man, til langt ud på aftenen.

Fru Grethe Fenger Møller siger tingene anderledes. Fru Grethe Fenger Møller siger med den for hende karakteriske sprogbrug i dag til B.T., side 10:

»Så valgkampen bliver noget med, at regeringspartierne går ud og fortæller, hvad de vil arbejde for – men firkløveret vil ligge i bagehovedet hele tiden.

For vores eget vedkommende vil vi først og fremmest profilere os på en frivillig OD, på forsvarspolitik, skattelettelse, familiepolitik ...«.

Det er jo rene ord for pengene. Enhver, der kender Danmarks økonomiske situation, ved, at der ikke er basis for skattelettelse i den aktuelle situation. Alligevel fører regeringen en agitation, først ved industriministeren og nu ved arbejdsministeren og senest også ved skatteministeren, om, at der nu skal gennemføres en lang række skattelettelse i det her arrangement ved at fjerne formueskatten osv., osv., uden hensyn til den faktiske økonomiske situation.

[Svend Auken]

Hr. Lykketoft har forgæves anmodet økonomiministeren om at komme til stede her i dag og give en saglig samfundsøkonomisk vurdering på regeringens vegne af de realistiske muligheder for at gennemføre disse skattelettelser, en vurdering af samme karakter som den, økonomiministeren gav Folketingets politisk-økonomiske udvalg forleden dag. Desværre har økonomiministeren ikke haft mulighed for at komme her og give Folketinget den samme orientering.

Så siger arbejdsministeren, at der er ingen skattefiduser i regeringens pakke. Jeg vil bare tage ét eksempel: man bliver enig på en virksomhed om at konvertere 10.000 kr. i løn til medarbejderaktier. Den højtlønnede, ham med den høje trækprocent, får en kontant fordel på 5.467 kr. Ham med den mellemste trækprocent får en fordel på 4.267 kr., og ham med den laveste får 3.667 kr. eller knap 2.000 kr. mindre end ham med den høje trækprocent, men stadig væk en smuk præmie.

Den ordning tror jeg såmænd nok skal blive populær, når først den kommer i sving. Den vil give meget store muligheder for skattetænkning, og den vil undergrave sigtet med skattereformen. Jeg mener ikke, at det reflekterer positivt på regeringens forslag her i dag, men det siger noget om, hvordan folk vil reagere. Det vil de ikke gøre for at udbrede ejendomsretten i erhvervslivet. Det vil de gøre for at undgå at betale skat.

Arbejdsministeren havde en række konkrete betragtninger om vores forslag og vores tanker, som han mente han havde krav på at få et svar på.

Arbejdsministeren var meget utilfreds med, at vi ikke som f.eks. Det Radikale Venstre havde automatisk genplacering af lønmodtagerkapitalen i de enkelte virksomheder i form af aktier. Vi har det system, at vi siger: virksomhederne skal dele overskuddet med de ansatte. Pengene kan blive stående i virksomheden, hvis man er enig om det, men det skal være på vilkår, der giver lønmodtageren fuld stemmeret for pengene.

Vi tror, at langt, langt de fleste virksomheder i den situation vil foretrække at lade pengene blive stående i virksomhederne. Så vil det give medejendomsret, så vil det give medbestemmelse. Pengene ønsker vi forvaltet fælles i en virksomhedsfond. Kun i de tilfælde – vi tror få tilfælde – hvor man ikke kan

blive enig, går pengene videre til en amtsfond.

Dér har de Radikale den tanke, at de siger: hvorfor bruge amtsfondene? Hvorfor ikke med det samme tvinge arbejdsgiverne til at udstede medarbejderaktier til virksomhedsfonden? Jeg har i dag under debatten sagt, at hvis det er det, der kan samle, så er vi med på den, så er vi med på den automatiske genplacering. Så er der et klart politisk flertal i Folketinget for automatisk genplacering af midlerne, og så har arbejdsministeren i hvert fald fået det ud af sine anstrengelser her i dag.

Derimod kan der ikke blive flertal i Folketinget for den form for frivillig OD, der går ud på, at arbejdsgiveren ingen som helst pligt har til at dele overskuddet med de ansatte. Det eneste, man kan gennemføre, er skattebegünstiget udstedelse af medarbejderaktier.

Må jeg i den sammenhæng minde om det, jeg nævnte i formiddags, at på de virksomheder, hvor man rent faktisk har udstedt medarbejderaktier, ejer medarbejderne kun 1,7 pct. af aktiekapitalen, og de 1,7 pct. er ikke engang ligestillet med den øvrige aktiekapital. Det er fortrinsvis B-aktier, altså med en væsentligt reduceret indflydelse. Man får derfor ingen indflydelse via de frivillige ordninger, hvis man skal tro på de historiske erfaringer.

Spørgsmålet om AIM har jeg besvaret over for hr. Flemming Hansen og mener ikke, der er grund til at gentage det.

Når vi siger, at der ikke kan gennemføres noget med virkeligt perspektiv i før efter et folketingsvalg, så er det, fordi statsministeren har sagt, at der ikke kan gennemføres noget med perspektiv i før efter et folketingsvalg, idet regeringen må udskrive valg, hvis Det Radikale Venstre, Socialdemokratiet og SF gennemfører en obligatorisk ordning.

Jeg tror på statsministeren. Statsministeren er en mand, som har tålt mange nederlag og mange forsmædelser på det parlamentariske område. Så sent som i går blev den miljøplan, han selv havde haft ansvaret for, underkendt her i Folketinget, uden at det udløste nogen form for parlamentarisk reaktion.

Når den statsminister siger: der er ét sted i landskabet, jeg trækker grænsen, og det er, at hvis Det Radikale Venstres, SFs og Socialdemokratiets tanker om en forpligtende OD-ordning gennemføres, så udskrives vi valg –

[Svend Auken]

så er jeg i hvert fald overbevist om, at statsministeren taler sandhed. Derfor kan der ikke gennemføres noget med perspektiv i før efter et folketingsvalg, men der er da ingen, der forbyder det flertal, der ønsker en perspektivrig ordning, at forberede den situation, og det er det, vi har talt om i dag.

Det er klart, hvis jeg har vist statsministeren for stor tillid, er jeg tilfreds med, at statsministeren er til stede og kan korrigere dette indtryk, men jeg siger bare, at vi holder os til det, der er blevet sagt om denne ting.

Vi synes godt, man kan forberede det, og det har vi også gjort under debatten i dag, hvor det har vist sig, at afstanden er betydelig mindre mellem Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre. Det er ikke et spørgsmål om genplacering, om individuel eller kollektiv ejendomsret, der skiller os i denne situation. I virkeligheden er det, der er tilbage, normalt forhandlingsstof mellem de politiske partier.

Der er større afstand til Socialistisk Folkeparti i forhold til Det Radikale Venstres oplæg, men det er ikke noget imod den afstand, der er mellem såkaldt frivillige skattebegunstigelsesordninger og en forpligtende OD-ordning, der giver reel medejendomsret og reel medbestemmelse.

Jeg vil gerne gentage, hvad hr. Estrup sagde: regeringens oplæg er ikke godt nok. Han tog det mere som udtryk for en psykologisk modningsproces i regeringen end som en endelig afklaring af standpunkterne.

Derfor ser jeg det i dag sådan, som jeg sagde allerede i mit første indlæg, at bortset fra forslaget om medarbejderrepræsentation i bestyrelser, som vi er enige i, og som hele Folketinget minus Fremskridtspartiet har udtalt sig positivt om, er der kun ét forslag, der muligvis i en stærkt beskåret udgave kan samle flertal i Folketinget. Det er reguleringen af den skattefri bundgrænse på 200 kr. i lov om særlig indkomstskat til et eller andet større beløb, men væsentlig mindre end de 6.000 kr., regeringen har foreslået.

Det er alt, hvad der er tilbage af den store tegning. Det er alt, hvad der er tilbage af det store projekt, og så synes jeg ikke, arbejdsministeren med rette kan bebrejde mig, at jeg ikke har brugt mere tid på det. Der bliver jo ikke bukser af det skind.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Det, der kalder mig på talerstolen, er den bemærkning, hr. Svend Auken netop gjorde, som ikke har med dagens tema at gøre. Med formandens tilladelse vil jeg gerne svare, og jeg skal gøre det ganske kort. Hr. Svend Auken hævdede, at regeringens miljøhandlingsplan i går var underkendt. Det mener jeg er helt forkert. Der blev i morges efter meget halloj vedtaget en dagsorden, og den indeholder især den kritiske bemærkning over for handlingsplanen, at prioriteringen bør omlægges, men det kommer ikke bag på regeringen. Det kan man læse i handlingsplanen at vi også selv synes. Vi siger jo selv i handlingsplanen, at med hensyn til ikke mindst de kommunale rensningsanlæg vil det være på det nærmeste umuligt fysisk at nå målet inden for de tre år.

Vi glæder os til arbejdet i Folketingets miljøudvalg, og hr. Svend Auken vil erfare, at dér skal vi nok sætte vort stempel på den kommende udvikling. Hr. Svend Auken bør, tror jeg, forberede sig på, at når vi når frem til det, det drejer sig om: at afgive beretning fra miljøudvalget og genbehandle spørgsmålene her i salen, så vil det nok vise sig, når det rigtig gælder, at der er et stort, bredt flertal for en klog og fornuftig handlingsplan, som skal gennemføres.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Hr. Svend Auken har ordet, og så må jeg bede om, at vi vender tilbage til dagens emne: OD.

Svend Auken (S):

Jeg inddrog alene – det mener jeg faktisk er rimeligt – gårsdagens miljødebat ud fra principielle parlamentariske overvejelser, idet jeg konstaterede, at en statsminister, som i går ikke drog den naturlige konsekvens af at have fået prioriteringen i sin handlingsplan underkendt af Folketinget, har på et eneste konkret punkt trukket en linje. Han har sagt: indføres der af Folketinget pligt for virksomhederne til at dele overskuddet med de ansatte, så udskriver jeg valg.

Det synes jeg er en interessant udtalelse. Det er den, jeg har fæstet lid til, og det vil jeg sige, at vore tanker, Det Radikale Venstres tanker og andre partiers tanker om, at det skal være en pligt for virksomhederne, i hvert fald ikke kan gennemføres før efter et

[Svend Auken]

valg. Men jeg synes godt, man kan bruge tiden indtil da.

Endelig må jeg sige, at hvis statsministeren har ret i det sidste, han sagde om gårdsdagens debat, så vil vi være meget glade, hvis det virkelig lykkes partierne ved forhandlinger i Folketingets miljøudvalg at få partiet Venstre med til en langt mere perspektivrig indsats over for landbrugets forureningsproblemer, end det er lykkedes statsministeren i regeringen. Vi skal i Socialdemokratiet, set ud fra miljøets synspunkt, være de første til at hilse et sådant fremskridt velkommen.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Jeg beder om undskyldning. Jeg har en bemærkning til OD-debatten. Det er arbejdsministerens noget særprægede opfattelse af solidaritet, der har fået mig til at bede om en kort bemærkning.

Jeg forstod på arbejdsministeren, at han mente, at det, regeringen foreslår, er noget af det mest solidariske, vi har set i meget lang tid. Derfor har jeg lavet et lille bitte regnestykke i forhold til det virkelige liv om, hvordan vi sikkert vil komme til at se disse ordninger inden for de rammer, som regeringen har skitseret.

Lad os tage en virksomhed, som aftaler, at 4 pct. af lønningerne skal udbetales i overskud, det er inden for rammerne. På den måde sikrer man, at de højeste indkomster i den pågældende virksomhed får mere end broderparten. Hvis vi har en ansat, der tjener 150.000 kr. årligt, og vi har en direktør, der tjener 800.000 kr., og de hver skal have 4 pct., så ville den ansatte, der tjener 150.000 kr., få udbetalt i overskudsdeling 6.000 kr. i form af aktier eller obligationer. Direktøren ville få 32.000 kr.

Den ansatte med den beskedne løn ville spare godt 3.000 kr. i skat i forhold til at få det udbetalt i form af løn. Direktøren ville spare 21.760 kr. i skat i forhold til at få det udbetalt i løn. Det vil sige, at direktøren i stedet for at få 10.000 kr. i løn får 32.000 kr. i forbrugsmulighed med lidt forsinkelse.

Derfor må jeg sige til arbejdsministeren, at jeg synes, det er en god klargøring af, hvad Det Konservative Folkeparti forstår af solidaritet. Så forstår jeg langt, langt bedre, hvorfor Det Konservative Folkeparti har ført

den politik, medens de har siddet på regeringsbænkene, som de har gjort.

Collet (KF):

Socialdemokratiet har både i første og anden omgang her besværet sig lidt over tonen i debatten fra konservativ side. Både hr. Svend Auken og hr. Lykketoft mente, at der var tale om en aggressiv tone og en voldsom antisocialdemokratisk agitation. Jeg vil gerne understrege endnu en gang, at vi ikke har noget imod socialdemokrater og Socialdemokratiet, men vi kan altså ikke fordrage deres OD-forslag.

I relation til Socialdemokratiets OD-forslag reterer stadig væk en lang række ubesvarede spørgsmål. Socialdemokratiet har bevaret en larmende tavshed om afklaring af fire spørgsmål, der igen og igen og igen er stillet fra konservativ side: er fondene skattepligtige? Vil de blive skattepligtige? Skal de betale skat ligesom andre fonde i dette land? Det har vi ikke fået noget svar på.

For det andet: vil der være fradragsret for virksomhederne for udbetaling af overskudsandel? Vil virksomhederne kunne fradrage denne del? Hvordan skal overskuddet beregnes? Det står der heller ikke noget om i det socialdemokratiske forslag.

Og til allersidst og næsten det allervigtigste: hvordan skal de offentligt ansatte undgå at komme til at betale til amtsfondene gennem højere skatter og uden at få en øre for det? Heller ikke dette spørgsmål har vi fået noget svar på. Får vi noget svar?

Jeg undrede mig over hr. Svend Aukens indlæg i første omgang, hvor han sagde, at der skam også i det socialdemokratiske forslag vil blive tale om kontant udbytte til medarbejderne. Jeg har studeret, og jeg har studeret, og jeg har læst hr. Svend Aukens fremsættelsestale grundigt. Jeg har også læst beslutningsforslaget grundigt, og til sidst har jeg gennemgået med tættekam bemærkningerne til beslutningsforslaget. Ingen steder øjner jeg et kategorisk udsagn om, at det socialdemokratiske overskudsdelingsforslag vil give anledning til kontante udbetalinger til medarbejderne.

Hr. Svend Auken mente, at det socialdemokratiske forslag vil give anledning til øget demokrati. Dertil vil jeg gerne sige følgende: det centrale træk ved den socialdemokratiske

[Collet]

overskudsdeling er, at ejerskabet flyttes fra de retmæssige ejere til Socialdemokratiet og fagbevægelsen. Alt i alt vil Danmark risikere en for et vestligt land usædvanlig koncentration af økonomisk, af politisk og af faglig magt. Denne magtkoncentration er ikke forenelig med et demokratisk og pluralistisk samfund, altså et samfund uden dominans af en enkelt magt- eller interessegruppe. Forenes magt- og kapitalkoncentration i fondene på denne måde, vil det kunne påvirke samfundsudviklingen i en sådan grad, at Folketings politiske og økonomiske styringsmidler bliver begrænset. Dermed er vores repræsentative demokrati truet.

Jeg noterede mig med stor interesse, at hr. Ole Henriksen fra SF fandt, at vi fra konservativ side så socialistiske spøgelse i SFs forslag. Ja, hvis ikke det forslag er socialistisk, så ved jeg ikke, hvad det er. Ved socialisme forstår jeg – og det tror jeg også hr. Ole Henriksen gør – at privat ejendomsret til produktionsmidlerne afløses af kollektiv ejendomsret. SFs forslag vil medføre, at privat ejendomsret til produktionsmidlerne afløses af kollektiv ejendomsret. Hvis ikke det er socialisme, så ved jeg ikke, hvad det er. Det tror jeg ikke hr. Ole Henriksen behøver at være flov over.

Tørnæs (V):

Debatten i dag har med al ønskelig tydelighed understreget, hvilken utrolig mistillid der i Socialdemokratiet er til erhvervslivet. Man er bange for frivillighed. Man er bange for, at vigtige samfundsreformer skal fremmes via motivation. Det kan kun tages som udtryk for en stor grad af mistillid til parterne. Nej, siger man, det skal gennemføres ved tvang. Vi ønsker en samfundsstyring af erhvervslivet. Man kunne stille sig det spørgsmål, om der nogen steder, hvor det er gennemført, overhovedet er tale om overskud i erhvervslivet. Der er noget, der tyder på, at det ikke er tilfældet. Det er måske den udvikling, man i Socialdemokratiet nu ønsker fremmet?

Skattefiduser, siger hr. Mogens Lykkesoft. Er det nu virkelig kommet så vidt med Socialdemokratiet, at investeringer i erhvervslivet generelt skal betragtes som skattefiduser? Eller er det kun, når der er tale om medarbejdernes forbedrede muligheder for at inve-

stere? En interessant observation, at det af Socialdemokratiet karakteriseres som rene skattefiduser.

Også spørgsmålet om at udbrede den individuelle ejendomsret synes at skræmme Socialdemokratiet ganske meget. I stedet for siger man: vi må have øget kollektiv ejendomsret ved fondsdannelser, således at vi får en stærkere kollektiv styring.

Der er i høj grad tale om, hvilken fremtidig samfundsudvikling der skal være fremherskende. Ingen skal være i tvivl om, at det formynderi, der lægges op til i Socialdemokratiets og SFs forslag, vender vi os på det skarpeste imod. Vi ønsker at fremme et liberalistisk samfund med respekt for den private ejendomsret.

Ole Henriksen (SF):

Jeg vil først, så jeg ikke glemmer det, minde arbejdsministeren om, at jeg stillede et spørgsmål, som gik ud på, om det var regeringens opfattelse, at den lovpakke, man her havde fremlagt, hænger sammen som en helhed, eller om vi kan vedtage enkeltforslag, om man vil være tilfreds med det. Vi kunne støtte det ene forslag, nemlig nedsættelse af grænsen fra 50 til 35 pct., men det er et spørgsmål, om det kan tilfredsstille regeringen.

Så har arbejdsministeren også talt om noget, han betegner som organisationsstyrede fonde. Der står ingen steder i SFs forslag, at vi skal have organisationsstyrede fonde. Der står tværtimod, at lønmodtagerne ude på arbejdspladserne skal vælge det repræsentantskab, som skal lede fondene, og det er altså ikke noget, der skal udpeges af hverken LO eller andre faglige organisationer. Det er alene lønmodtagerne selv, som skal styre disse fonde.

Arbejdsministeren og andre gør et stort nummer ud af, om SF og jeg er bange for socialisme. Jeg er ikke bange for den socialisme, som SF står for. Man prøver at gøre disse forslag til socialistiske forslag. Jeg tror en dag, jeg skulle prøve at fremsætte sådan ét, så kunne man se, hvordan det virkelig ser ud, når der skal både grundlovsændring og andre ting ind i billedet for at få indført socialisme. Alene grundloven sætter jo grænser for, hvor langt man kan gå med den slags forslag.

[Ole Henriksen]

Vi betragter selvfølgelig vores to forslag som reformforslag, der går i den rigtige retning, men ude på virksomhederne vil der ikke blive tale om, at lønmodtagerne overtager hele baduljen i løbet af nul komma fem. Der er tale om, at medarbejderne får medindflydelse på en lang række områder, større indsigt i regnskaber og planlægning og produktion og antagelse og afskedigelse. På enkelte områder – miljø- og teknologispørgsmål – peger vi også på, at lønmodtagerne skal have ren vetoret, altså skal kunne forhindre forskellige former for miljøgener og -skader.

Vi er ikke bangede for socialisme, men det her er nogle reformforslag, som forfølger et bestemt mål, og det er selvfølgelig socialismen, som vi opfatter socialisme. Det har aldeles ikke noget at gøre med andre modeller, man kan finde ude i den store verden. Det er SFs egen form for socialisme.

Hr. Estrup sagde, at socialisme er det også, for der er tale om nationaliseringer. Ja, vi vil ikke udelukke, at man kan nationalisere, men der er mange lande, der har nationaliseret både det ene og det andet uden at bevæge sig et eneste øjeblik mod nogen som helst socialisme. Prøv at se på den franske bankverden, som har været nationaliseret i mange år! Det har dog aldrig bragt Frankrig ret tæt på socialismen, men derfor kan det alligevel være nødvendigt med nogle fornuftige nationaliseringer i forbindelse med virksomhedsdemokratiske foranstaltninger.

Endelig er der – og det er måske mest til hr. Tørnæs, som også fremmanede de store spøgelse – spørgsmålet om de centrale fonde. Det er det, vi hos os kalder fællesfonde. At det skulle være nogen særlig nyskabelse at have sådan en fælles fond! Hr. Tørnæs glemmer vist, at vi har rigeligt med centrale fonde allerede, hvor lønmodtagerne ikke har en pind indflydelse. Det er de store banker og store forsikringsselskaber, som faktisk optræder som fonde, der investerer i virksomheder, oven i købet for de lønmodtagerpenge, som er sparet op i bankerne. Det sker uden nogen som helst indflydelse fra lønmodtagerne. Fondsdannelser behøver altså ikke at være særlig fremmed for hr. Tørnæs eller andre borgerlige politikere.

Endelig har en lang række af de borgerlige ordførere og arbejdsministeren sagt, at fællesberetningen ikke holder mere. Jeg kan bekræfte én gang til – som i mit første indlæg –

at SF fortsat står ved denne beretning fra 19. juni 1986.

Selv om vores egne forslag ikke har noget med OD at gøre, har jeg jo sagt i mit første indlæg, at vi ikke er uvillige til at diskutere, om vi kan få OD ind som et supplement til vores forslag, altså få det indbygget. Det er det ikke i dag, men vi vil gerne diskutere med dem, der ønsker det og siger, at det er væsentligt. Men vi har en anden konstruktion, og dér vil vi nok kunne passe en eller anden form for OD ind, hvis der kommer nogle fornuftige forhandlinger ud af det her. Der er altså ikke tabt noget på gulvet med denne fællesberetning. Den er fortsat gældende, og vi står fortsat ved den.

Vi står også ved punkt 5 af de fem principper, som er nævnt i beretningen, nemlig at vi skal øge virksomhedsopsparingen og tilførslen af risikovillig kapital for at fremme investeringer og teknologisk fornyelse i virksomhederne. Det må gælde for alle virksomheder i hele verden, uanset hvilke lande de er placeret i, at man skal fremme investeringerne og forny teknologien, hvis man skal følge med i udviklingen. Det er meget naturligt. Netop igennem vores forslag – ved hverken at bruge skattebegunstigelser eller lave tilbagebetalinger til det ene eller det andet formål – sikrer vi, at der bliver den maksimale kapital i virksomhederne, at den bliver stående i virksomhederne, at der kan foretages investeringer fra fællesfond og amtsfonde, og at der kan skabes nye virksomheder.

Jeg synes, det må vække til eftertanke, at hvis man havde haft en stærk fællesfond eller stærke amtsfonde i dag, kunne de f.eks. have placeret sig meget stærkt på Vestlolland. Man fik problemer, efter at værftet delvis lukkede, og dér var det rigtigt, at man satte ind med egnsudviklingsprægede opgaver og andre former for genopretning af beskæftigelsen i området. Vi mener, at når lønmodtagerne får større og større indflydelse både på ejendomsretten og ledelsesretten i en virksomhed, er de selvfølgelig interesseret i, at denne virksomhed trives godt og der investeres, også i ny teknik. Så også punkt 5, som er blevet fremhævet, står vi ved.

Estrup (RV):

Meget af debatten har desværre drejet sig om sondringen mellem obligatorisk og frivill-

[Estrup]

lig. Jeg var meget enig i det, hr. Kofod-Svendsen sagde på et tidligere tidspunkt om, at den sondring er aldeles kunstig, og at man polariserede debatten på en urimelig måde, når man bruger ordene så firkantet, som det er gjort mange gange i dag.

Jeg synes ikke mindst, det blev klart, da vi diskuterede, hvad man kan få ud af opinionsundersøgelser, ikke mindst på baggrund af den seneste Gallupundersøgelse, hvor man meget bevidst spørger om tvang og så desforuden sørger for på et tidligere tidspunkt at knytte ordet socialdemokratisk til. Så har man i hvert fald sporet folk ind på, at der er tale om socialdemokratisk tvang, og det er der ikke mange af os herinde der vil stemme for.

Det, som jeg måske var mest skuffet over, var hr. Arne Lunds bemærkninger, som på den anden side udtrykte skuffelse over Det Radikale Venstre, og den må jeg jo så leve med. Jeg lytter sædvanligvis gerne til, hvad hr. Arne Lund siger. Jeg synes ikke, det var rigtigt, når hr. Arne Lund sagde, at samarbejdet må forudsætte frivillighed.

Jamen hvis det var en generelt gældende betragtning, hvad var der så tilbage af samarbejde i danske virksomheder i dag?

Hvordan er situationen? Vi har en ferie-lov. Er der måske ikke tvangsbestemmelser i den? Vi har en funktionærlov. Er der måske ikke tvangsbestemmelser i den? Vi har en arbejdsmiljølov. Er der måske ikke tvangsbestemmelser i den? Og ikke mindst har regeringen her i lovpakken søreme foreslået, at der skal være medarbejderrepræsentanter i aktieselskaber. Ja, det er vel også tvang.

Jeg synes, det kun understreger, at den sondring ikke er rimelig, og at vi i stedet for burde interessere os for, hvad det er, der er den nødvendige betingelse for, at man kan få et bedre samarbejde på virksomhederne. Det er ikke blot, at man lader virksomhederne sejle deres egen sø. Nej, det er i høj grad et spørgsmål om at skabe et klima, hvor ledelse og ansatte har bedre muligheder.

Vi mener i høj grad, at ledelse og ansatte får bedre muligheder, hvis man beslutter, at der skal eksistere en ordening med obligatorisk overskudsdeling. Så kan man åbne for frivilligheden i spørgsmålet om, hvordan en sådan ordening i detaljer skal se ud på den enkelte virksomhed, sådan at man ikke begår vold mod de specielle forhold, der gælder

ude på den enkelte virksomhed. Men det er afgørende, at parterne, der skal samarbejde, føler, at de samarbejder i fællesskab, at de har ligestillede vilkår, at man f.eks. ikke føler, at man på den ene side skal samarbejde til virksomhedens trivsel, men at der er et stort fordelingsproblem, som ligger uløst, for overskuddet tilfalder ensidigt den anden part. Det synes jeg er relativt let at forstå. Derfor var jeg skuffet over hr. Arne Lunds bemærkninger. Jeg synes, det er at falde for en for let argumentation.

Jeg synes derimod, det er rigtigt, som hr. Kofod-Svendsen tidligere sagde, at man i langt højere grad skal koncentrere sig om spørgsmålet individuelt eller kollektivt. Det er dog i langt højere grad det, som kan betyde, at man får sat grænser for den enkeltes indsats på arbejdspladsen, for den enkeltes muligheder, om man beslutter sig for en rent kollektiv ordening eller man åbner for de individuelle muligheder. Det er i hvert fald en sondring, der giver meget mere mening, så vidt jeg kan se.

Arbejdsministeren var indè på spørgsmålet, om fællesberetningen nu var hul, og mente at kunne konstatere, at der var vist ikke meget indhold i den. Det kan man altid synes om, hvad man vil. Der er ikke nogen af os, der har lagt skjul på, at der er uløste problemer. Den er dog ikke mere hul, end at der var et mindretal i udvalget, der fandt det nødvendigt at advare meget kraftigt imod, hvad flertallet sagde. Så meget synes jeg dog vi skal huske. Derfor har det måske lidt karakter af ønsketænkning at kalde den hul.

Jeg ser meget klart, at vi endnu ikke har løst de problemer, som også skilte i sommer. Det vil jeg til sidst vende lidt tilbage til.

Men jeg synes heller ikke, regeringen har løst sine problemer. Det synes jeg meget klart fremgår af det, der er sket her i dag. Vi har ikke et klart bud på, hvad der efter regeringens opfattelse skal forstås ved overskudsdeling. Vi har et klart bud på, hvordan man kan indrette skattebegünstiget opsparing. Det mente vi også sikkert at regeringen kunne finde ud af. Men hvad består overskudsdeling i? Og specielt: hvad forbinder regeringens af medbestemmelse med overskudsdeling? Regeringen skriver meget klart i sine forslag, at det ønsker man at fremme, men det vil vi gerne se dokumenteret, og det mener jeg regeringen bl.a. får en soleklar ad-

[Estrup]

gang til i forbindelse med at sikre, at der er en stemmeret knyttet til medarbejderaktierne.

Dernæst er der så hele spørgsmålet om offentligt ansatte, hvor arbejdsministeren lagde op til et øget samarbejde og en øget udveksling af tanker med Det Radikale Venstre, og den invitation værdsætter jeg, ligesom jeg også nævnte i første omgang, at vi er parat til at snakke med alle, der har konstruktive tanker på dette område.

Men spørgsmålet er, om regeringen har afsluttet processen om, hvad den synes der skal ske med hensyn til de offentligt ansatte og den modningsproces, som jeg efterlyste. Jeg mener, vi har et bud på, hvordan de offentligt ansatte bør indplaceres. Jeg mener, vi har et bud på en ordning, der kan hænge sammen. Jeg synes, det ville være godt, hvis regeringen selv turde spille ud, hvad angår de offentligt ansatte.

Dernæst vil jeg et øjeblik vende tilbage til SFs forslag, som jeg i første omgang måske behandlede en smule stedmoderligt ved mest at hæfte mig ved de negative sider og ikke påpege én ting, hvor vi i hvert fald har et fælles udgangspunkt, nemlig med hensyn til den offentlige sektor og et forsøg på at skabe betingelser for offentligt ansattes medbestemmelse.

Jeg tror, at der – som også hr. Ole Henriksen sagde – er fælles elementer her, som vi kunne snakke videre om. Jeg vil på den anden side sige, at jeg synes ikke, det er nogen god løsning, når man, som SF gør, bruger samarbejdsudvalgsmodellen og dernæst gør det, at man ikke laver medbestemmelse, men stryger »med«et og laver »bestemmelse« for den ene side af bordet i samarbejdsudvalget. Man så at sige stryger A-siden og beholder B-siden. Det tror jeg ikke er nogen løsning på problemet. Men der er nogle fælles elementer i den måde, problemstillingen er lagt op på. Det tror jeg vi vil kunne snakke videre om.

Men problemet er selvfølgelig tilbage efter diskussionen i dag: hvordan skal SFs forslag vurderes i forhold til den fællesberetning, som har spillet en vis rolle her i debatten? Jeg lagde mærke til, at hr. Ole Henriksen understregede, at man stod bag fællesberetningen, og det synes jeg er godt, det er jeg glad for at høre.

Men problemet er så: hvad forstår man ved et supplement til SFs forslag? Jeg tror

ikke, vi andre er tilfredse med at være et supplement til SFs forslag. Vi mener faktisk, at vi er på vej til at lave en ordning, der kan stå selv, og derfor synes jeg, SF må gøre sig klart – det gælder måske ikke hr. Ole Henriksen, men andre medlemmer af SFs gruppe – om man stadig væk ønsker den såkaldte modmagt, som jo er det, der reelt skiller os, det vil sige den kapitalkoncentration, der skal ske i form af en central fondsdannelse. Hvis det stadig væk er ønsket – og det ved jeg der er medlemmer af SFs gruppe der ønsker – så kan vi ikke enes, og det kan vi lige så godt se i øjnene.

Derfor må man trods mange pæne ord fra mange sider i denne sal – og dem påskønner jeg; det gælder både på regeringspartiernes side og fra SF og Socialdemokratiet, at der er blevet sagt mange pæne ting om Det Radikale Venstres forslag – sige, at vi er nok ikke kommet så frygtelig meget længere i dag. Jeg synes ikke, vi har fået løst fondsproblemet i forhold til vores fællesberetning fra i sommer imellem Socialdemokratiet, SF og Det Radikale Venstre, og jeg synes ikke, regeringspartierne har løst deres problem om, hvad de forstår ved en OD-ordning, og specielt hvilken grad af medbestemmelse der skal være i den.

Før vi har fået den slags problemer løst, er jeg bange for, at vi ikke kommer videre i debatten.

Kofod-Svendsen (KRF):

Det er klart, at der under en debat med så mange forslag falder mange og forskellige bemærkninger. Jeg vil her i anden runde koncentrere mig om to sætninger.

Den ene er spørgsmålet: er der et ønske om overskudsdeling, spredning af ejendomsretten? Ja. Det står helt klart efter debatten i dag. Alle ønsker – stort set alle, der er måske et enkelt parti, der ikke gør det – at få dette problem løst.

Men når jeg kommer til det andet punkt, så går der i denne sag et skel, en skillelinje, og den går mellem på den ene side kollektive og fondsdannelser, på den anden side individualisme, personlig medejendomsret og medbestemmelse. Jeg har hørt det sådan, at der er et flertal for individualisme, personlig medejendomsret og medbestemmelse.

[Kofod-Svendsen]

Så må vi finde ud af, hvordan vi i praksis får løst nogle af de hurdler, som stadig udestår, og det bliver opgaven i det udvalgsarbejde, som vi nu går i gang med.

Kristeligt Folkeparti medvirker gerne til overskudsdeling og spredning af ejendomsretten, men på individualismens, den personlige medejendomsrets og medbestemmelses grundlag.

Ove Jensen (FP):

Arbejdsministeren ville ikke anerkende, at regeringen med sine forslag har hjulpet Socialdemokratiet et godt stykke på vej med at få gennemført endnu en af sine mærkesager.

Der er for så vidt ikke noget mærkeligt i, at arbejdsministeren ikke vil anerkende det, og det er da også rigtigt, at arbejdsministeren kan afvise min påstand med, at der er detailforskelle i regeringens forslag og Socialdemokratiets og de andre partiers forslag. Men det, der er afgørende, er, at når nu regeringen også går ind for, at vi skal have overskudsdeling, altså at et stort set enigt Folketing går ind for, at vi skal have overskudsdeling, så får vi overskudsdeling. Arbejdsministeren og for den sags skyld også de andre ministre ved vel, hvordan det går med forslag, som er mere eller mindre uønskede. De bliver jævnlige skærpet, og den smule frivillighed, der er i regeringens forslag, vil forsvinde som dug for solen i løbet af ganske kort tid.

Jeg vil godt opholde mig lidt ved det med frivillighed. Regeringen lægger tilsyneladende stor vægt på, at der er frivillighed i regeringens forslag. I dag er der intet som helst i lovgivningen, der forhindrer en virksomhed i at lave overskudsdeling, hvis den ellers kan blive enig med sine ansatte om det. Det vil altså sige, at i dag er der fuld frivillighed.

Hvis regeringen får vedtaget sine forslag, vil det være en fordel for mange lønmodtagere, de vil få en større lønandel, en eller anden overskudsdel, hvis ellers virksomheden giver overskud. Det vil medføre, at de virksomheder, som ikke er gået med i ordningen, simpelt hen vil blive tvunget til at gå med i den overskudsdeling for overhovedet at kunne fastholde deres medarbejdere. Det vil altså sige, at den frivillighed, der er i dag, og som regeringen taler så meget om, fjerner regeringen reelt, hvis det bliver vedtaget.

Man får lavet, ja, man kan kalde det frivillig tvang; de resterende virksomheder vil blive tvunget til at gå ind i en eller anden form for overskudsdeling, hvis disse forslag bliver vedtaget. Det vil simpelt hen blive nødvendigt, dels for at de kan fastholde deres medarbejdere, dels kan få ansat nogle nye.

Der er mange andre ulemper ved forslagene. Der er den skattefordel, man giver til bestemte grupper, og som skal betales af andre. Det er der også andre der har været inde på. Det er ikke et særlig godt system.

Jeg vil slutte med en bemærkning til hr. Kofod-Svendsen, som spurgte: er der et ønske om overskudsdeling? Ja, sagde hr. Kofod-Svendsen. Ja, der er et ønske om overskudsdeling her i Folketinget, men der er så langt fra et ønske om overskudsdeling ude i befolkningen, ikke en gang blandt lønmodtagerne. Derfor er det også skuffende, at regeringen kommer med et sådant forslag.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Der kommer ikke bukser ud af det skind, sagde hr. Svend Auken for et stykke tid siden om regeringens forslag, som jeg nu vil kalde et forslag om incitament til opsparing i virksomhederne via skattebegünstigede systemer – for at bruge de ord, skatteministeren selv brugte om forslaget for et stykke tid siden. Det giver jeg hr. Svend Auken ret i, og det er jeg lige så glad for, som hr. Svend Auken var.

Men jeg kunne godt tænke mig at få præciseret, hvilke bukser hr. Svend Auken forventer der kommer ud af det skind, som hr. Svend Auken nu kan skimte ved at sammenlægge Socialdemokratiets og de Radikales forslag, idet jeg bemærkede, at hr. Svend Auken faktisk præciserede, at afstanden til SF var større end afstanden til de Radikale. Hvor kommer muligheden for det, Socialdemokratiet oprindeligt ønskede, nemlig magten over investeringerne, ind? Hvordan kommer man videre i forhold til at få den magt, hvis det ender med, at det bliver en kombination af Socialdemokratiets og de Radikales forslag?

Hr. Svend Auken var nu også villig til den automatiske genplacering og i konsekvens af det en indskrumpning af amtsfondene, resterne af den centrale fond. Konstruktionen med amtsfondene – pengene til de offentligt

[Elisabeth Bruun Olesen]

ansatte, som skal ind i amtsfondene – er vel kommet ind for at få magten over investeringerne. Jeg har tidligere begrundet, hvorfor vi ikke mener, det hjælper, men selv set ud fra Socialdemokratiets egen holdning er amtsfonde vel nødvendige, hvis man vil styre investeringerne.

Jeg synes, at arbejdsministeren meget dygtigt gjorde rede for, hvordan Socialdemokratiets forslag i virkeligheden overhovedet ikke dner i forhold til elementerne i fællesberetningen.

Dér kunne jeg tænke mig at spørge igen: hvordan opbygger man bevidsthed? Hvad er grunden til, at der i dag ikke er en aktiv opbakning i befolkningen bag overskudsdeling? Jeg er enig med hr. Svend Auken i, at man kan lave opinionsundersøgelser på mange forskellige måder, og at resultatet afhænger af måden, man spørger på, men jeg tror ikke, jeg tager munden for fuld ved at sige, at der i dag i befolkningen ikke er aktiv opbakning bag Socialdemokratiets OD-forslag og ej heller bag regeringens.

Skyldes det ikke den måde, man argumenterer på, hvor argumentationen i Socialdemokratiet simpelt hen luller frem og tilbage? Den ene dag, godt nok for nogle år siden, ønsker man økonomisk demokrati, som der for så vidt var meget mere perspektiv i, end der er i det, man er endt med. Man slog på den centrale fond. Så blev man bange for, at den centrale fond var det store onde dyr i åbenbaringen. Så ville man have amtsfonde i stedet for, og nu lader man amtsfondene skrumpe ind. Hvad er der så egentlig tilbage i forhold til det ønske, man selv måtte have?

Jeg synes, at arbejdsministerens lidt hånende ord til hr. Ole Henriksen var meget velfortjente. Hr. Ole Henriksen formåede totalt at tage afstand fra sit eget forslag ved at sige, at det indeholdt ingen som helt elementer af socialisme. Socialismebegrebet måtte man stort set slet ikke bruge i den forbindelse. Men hr. Ole Henriksen og SF kan ikke komme uden om, at hvis SFs forslag, som det foreligger, gik igennem og virksomhedsrådet fik den vetoret i stort set alle ting, som forslaget lægger op til, så er forslaget i det mindste systemoverskridende. Det synes VS er godt, men SF mener vel ikke, at vi har den illusion, at vi kan vedtage det i Folketinget nu og så oven i købet benægte, at det er konsekvensen. Det er virkelig for naivt.

Men jeg vil gerne have, at hr. Svend Auken præciserer, hvad der egentlig bliver tilbage af det forslag, hr. Svend Auken nu vil lave sammen med de Radikale, idet jeg skal pointere, at en af hovedårsagerne til, at de Radikale vil have forslaget igennem, er fastholdelsen af en meget stram indkomstpøolitik. Forslaget skal være betalingen for den fortsatte stramme indkomstpøolitik.

(Kort bemærkning).

Arne Lund (KF):

Hr. Estrup gik hårdt i rette med mig, fordi jeg i mit indlæg i debatten her har hævdet, at samarbejde begrebsmæssigt må forudsætte frivillighed.

Jeg vil gerne understrege endnu en gang, at gør man overskudsdeling til noget obligatorisk, så bliver det en ret for medarbejderne, som de vil pukke på, og for ejerne og arbejdsgiverne bliver det en pligt, som de kun efterkommer med sure miner. Der må dog være lidt tilbage i virksomhederne, der er overladt til frivillige arrangementer. Det er i alt fald min erfaring fra 30 års virke på arbejdsmarkedet, at man kommer langt med frivillighed, og i de godt tre år, jeg har haft den glæde at sidde her i Folketinget, har det også været en fornøjelse at se, hvor smukke resultater et frivilligt samarbejde mellem Det Radikale Venstre og regeringspartierne har givet.

Jeg har ikke noget imod, at der skabes rammer for samarbejde på virksomhederne, men det må være vide rammer. Jeg har heller ikke noget imod, at der skabes incitamenter til et frivilligt samarbejde, og det er det, regeringens lovforslag går ud på.

Tyskerne har et udtryk, der oversat til jævnt dansk lyder noget i retning af: vil du ikke være min broder, så slår jeg dig for panden!

Jeg går ud fra, at det ikke er det, hr. Estrup er tilhænger af.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Fru Elisabeth Bruun Olesen er som regel god at lytte til og har mange gode betragtninger, men det kan ikke skjules, at fru Elisabeth Bruun Olesen og VS ikke er forbundsfæller i kampen for økonomisk demokrati.

[Svend Auken]

VS som kommunisterne har fra første færd været borgerskabets loyale og trofaste støtter, når det gælder om at sige, at demokrati er ikke noget for arbejderne, i hvert fald ikke ad den vej. Men alligevel vil jeg gerne svare på fru Elisabeth Bruun Olesens spørgsmål.

Fru Elisabeth Bruun Olesen spørger: vil vi have OD eller ØD, hvad er egentlig vores mål? Vi ønsker det økonomiske demokrati, vi ser en obligatorisk overskudsdelingsordning, der opbygger demokratiet i virksomhederne gennem fælles forvaltede lønmodtagerkapitaler, som et vigtigt middel til at nå målet, økonomisk demokrati.

Nu har vi her i den sidste fase af debatten været meget optaget af at aflive falske problemstillinger. Jeg vil gerne give mit bidrag hertil og aflive den falske forestilling, at det er fondsdannelser, der er det største problem i ØD-debatten.

I sin tid kom Socialdemokratiets ØD-forslag ikke igennem, fordi, sagde man, det hvilede på tanken om en central fond. Vi beklager meget, at forslaget fra 1973 ikke kom igennem. Hvad er der sket i mellemtiden? Vi har fået et utal af store, stærke centrale fonde, og disse store, stærke centrale fonde bliver stadig større og stadig stærkere. Det har vi alle levet udmærket med, og de spiller en konstruktiv rolle i vort samfundsliv. De fleste af dem er lønmodtagerfonde, som bestyrer lønmodtagernes opsparing. Det er ikke fonde, vi mangler. Det, vi mangler, er, hvad jeg sådan lidt slagordsagtigt kunne kalde demokratiske relæer ude på de enkelte virksomheder, der kan gennemføre demokratiet i den enkelte lønmodtagers hverdag. Det er det, vores optagethed gælder. Så vil vi gerne supplere det med en række andre foranstaltninger, men det er først og fremmest dette ønske om at skabe demokrati på arbejdspladsen gennem medejendomsret for lønmodtagerne, der optager os.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Nu er det ikke min hensigt at gå hårdt i rette med hr. Arne Lund. På den anden side ville jeg gerne sikre mig, at argumentet var tilstrækkeligt tydeligt, og det kan af og til gøre, at tonefaldet bliver lidt skarpere, end det ellers ville være blevet.

Jeg synes, hr. Arne Lund bevægede sig et interessant stykke i den kommentar, vi nu fik, nemlig i spørgsmålet om at kunne acceptere en ramme. Jamen så er vi et godt stykke på vej til at bryde den meget skarpe sondring mellem det obligatoriske og det frivillige ned, som så mange dækker sig under i debatten i dag og i offentligheden i almindelighed. Det synes jeg er et frugtbart skridt. Det er ikke sikkert, at vi også bliver enige om, hvor grænsen skal drages, men det er dog det første skridt til at erkende, at den sondring, som bliver brugt propagandamæssigt, er hul.

Så vil jeg føje til hr. Svend Aukens sidste kommentar om fondsproblemet, at man kan jo kalde det mange ting. Uanset om det er fondsproblemet eller det er andre ting, som er det vanskelige, så er der i hvert fald et kapitalstyringsproblem, som er af interesse, og det kan være, det er det, vi i højere grad skal fokusere på. Det er meget klart, at vi har den opfattelse, at erhvervspolitikken, egnsudviklingspolitikken og den slags ting ligger i Folketinget.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Hr. Svend Auken mente, at der nu var ved at være en vis sandsynlighed for, at det ville blive et folkekrav at få fru Grethe Fenger Møller tilbage som arbejdsminister. Det ville overhovedet ikke bekymre mig. Det ville jeg synes var helt udmærket.

Derimod ville jeg være dybt og inderligt bekymret, hvis der skulle rejse sig et folkekrav om at få hr. Svend Auken tilbage som arbejdsminister. Det ville være bekymrende, men heldigvis er der heller ingen udsigt til, at et sådant folkekrav skulle rejse sig.

Hr. Svend Auken undlod igen – og så må det være bevidst, så må det være, fordi hr. Svend Auken ikke har lyst til at svare – at kommentere mit spørgsmål om skatteforhøjelserne med henblik på at finansiere de et sted mellem 1½ og 2 mia. kr., som det ifølge det socialdemokratiske forslag koster at få de offentligt ansatte med i fondene, uden altså at de offentligt ansatte får en krone ud af det, men sådan, at der er nogle penge for LO-folkene at forvalte i fondene.

Hr. Svend Auken har vedvarende, systematisk, undladt at kommentere det, fordi hr. Svend Auken ikke tør forpligte sig til at sige: ja, det er rigtigt. Men vi må tage et manglen-

[Arbejdsministeren]

de svar fra Folketingets talerstol som udtryk for, at det er et ja. Og så må vi altså konstatere på dette enkelte punkt, at der skal finansieres et sted mellem 1½ og 2 mia. kr. i skatteforhøjelser. Det skal vi bare vide. Hr. Svend Auken ryster på hovedet, men jeg står med regnestykket her, og jeg glæder mig til den replik, jeg skal komme med, hvis hr. Svend Auken tør sige mig imod.

Så er hr. Svend Auken inde på, at vi skulle have lovet skattelettelser. Ja, vi har lovet skatteincitament, som ud fra en statisk betragtning vil kunne betyde et provenutab, og vi har i forbindelse med offentliggørelsen af vores forslag skønnet det til knap 200 mill. kr. i 1988, forudsat at 200.000 mennesker var involveret i ordningerne. Og om nogle år – dér har vi ikke turdet sætte årstal på, for vi ved ikke, hvor hurtigt det går; Socialdemokraterne mener åbenbart, det går meget hurtigt, og det vil glæde os – når 600.000 var omfattet, så er der tale om 750 mill. kr.

Jeg kan hilse og sige fra økonomiministeren, at disse provenuberegninger er han selvfølgelig indforstået med, og derfor er der ingen specielle grunde til at hidkalde økonomiministeren til debatten. Det er regeringens samlede forslag.

Vi er i øvrigt også enige om, at det er ud fra en statisk betragtning, at der vil være et sådant provenutab. Vi tror på, at dette vil være med til at sætte dynamik i erhvervslivet og dermed øge overskuddet, således at vi i virkeligheden får endnu mere ind som selskabsskat.

Hr. Svend Auken sagde, at Socialdemokratiet ønskede fælles forvaltning på virksomheden, og troede på, at det ville det blive i de fleste tilfælde. Jamen vi ønsker, at § 16-ordningerne og de andre aktieordninger resulterer i aktier med stemmeret, og vi tror på, at sådan vil det blive i de fleste tilfælde. Så også på det punkt er vores forslag parallelt for så vidt angår frivilligheden.

Vi tror yderligere på, at hvis det er noget, virksomhederne har lov til selv at vælge om de overhovedet vil gå ind i, så vil der være en større andel, som giver de frivillige aktier med stemmeret, end der vil være, hvis det er en tvangsordning. Så vi har egentlig, synes vi, mere at have vores tro i end Socialdemokraterne.

Jeg kunne forstå, hr. Svend Auken så synes, at jeg skulle belønnes for mit indlæg

med, at hr. Svend Auken ville forlade sit eget forslag. Sådan måtte jeg nærmest forstå det. Det vil jeg tage med sindsro. Jeg har sagt nogle gange, at jeg synes, Socialdemokratiets forslag er så uigennemarbejdet, at det er uigennemførligt, så der er god grund til at forlade forslaget. Så vil jeg bare bede om – hvis hr. Svend Auken og Socialdemokratiet sammen med SF og de Radikale påtænker at lave et forslag, som skal gennemføres efter næste valg – at man vil være så rare og flinke i forhold ikke bare til Folketingets partier, men også i forhold til vælgerbefolkningen, at man fremlægger det resultat, man når frem til, inden valget kommer. Jeg synes, det vil være rimeligt, hvis man har konkrete planer om et forslag efter næste valg med henblik på gennemførelse, at det så bliver fremlagt, sådan at befolkningen får lejlighed til at tage stilling til det. I så tilfælde vil jeg glæde mig endnu mere til den valgkamp, der forhåbentlig kommer meget sent, og efter at vi har gennemført vores OD-pakke.

Hr. Lykketoft og hr. Stavvad var igen inde på spørgsmålet om at konvertere løn til overskudsandele. Det er altså igen overskudsandele, som man får på toppen af den aftalte løn. Hvis vi nu skulle tage hr. Stavads eksempel alvorligt, hvor han sagde: jamen man kan få det som en procentdel af lønnen, og dermed vil det blive en større andel for direktøren end for arbejder, så er det selvfølgelig rigtigt, men så vil risikoen for direktøren også være større, end den er for arbejder. Jeg kan tage et enkelt eksempel, nemlig Frederikshavn Værft, hvor man har haft OD-ordninger gennem mange år. Dér har advokat Per Schmidt gennemgået ordningen meget nøje, og han siger på side 446 i tidsskriftet Regnskab og Revision:

»En indregning af OD-ordningen i 10-års perioden fra 1972 til 1982 viste, at medarbejderne i halvdelen af årene ikke ville have modtaget nogen overskudsandel, fordi resultaterne har været stærkt svingende.«

Direktøren ville altså, hvis man havde valgt en ordning, hvor direktøren havde en større chance og havde konverteret – nu bruger jeg den socialdemokratiske betegnelse, selv om jeg synes, den er misvisende – en lønandel til en overskudsandel, i 5 af de 10 år have haft et væsentlig større løntab end arbejder. Den vej gælder det nemlig også,

[Arbejdsministeren]

hvis det er en aftale i henhold til disse ordninger.

Så jeg fastholder faktisk, at det er en ganske solidarisk ordning, og jeg præciserer, at der i langt de fleste tilfælde er tale om, at man oven i den overenskomstfastsatte løn får 6.000 kr., som er bundet i aktier eller obligationer i 7 år, og man får det på toppen af sin overenskomstmæssigt aftalte løn, og det er til lige så stor fordel for den lavtlønnede som for den højtlønnede. Også af den grund er det en meget solidarisk ordning.

Til hr. Ole Henriksen skal jeg sige, at min kommentar vedrørende de organisationsstyrede fonde drejede sig om det socialdemokratiske forslag og ikke om SFs forslag.

Så stillede hr. Ole Henriksen også i anden runde et interessant spørgsmål, nemlig om vores pakke er en helhed eller det er enkeltforslag, som kan pilles ud. Det er et meget interessant spørgsmål. Det vil vi overveje grundigt.

Hr. Kofod-Svendsen og hr. Estrup havde, synes jeg, en meget interessant diskussion om de to hovedtemaer individuelt kontra kollektivt og frivilligt kontra tvungent. Jeg forstod hr. Estrups konklusion sådan, at for ham var spørgsmålet om individuelt eller kollektivt et meget væsentligere og vigtigere spørgsmål end spørgsmålet om frivillighed kontra tvang. Hvis det er en korrekt opfattelse, så har hr. Estrup hermed også givet en prioritering, der viser, at det område, hvor regeringen er enig med Det Radikale Venstre, nemlig spørgsmålet om det individuelle kontra det kollektive, er faktisk det område, som Det Radikale Venstre prioriterer højest af de to hovedtemaer, og det styrker min tiltro til, at vi kan få en god og konstruktiv dialog med Det Radikale Venstre.

Jeg kan forstå, at hr. Estrup gerne vil have vore forskellige forslag udsat for en lakmusprøve, hvad angår, om der er tale om reel overskudsdeling, og hvad angår, om der er tale om reel medindflydelse. Jeg føler mig egentlig overbevist om, at når vi kommer ind i den egentlige behandling i udvalgene, så vil Det Radikale Venstre se, at på begge de to punkter, hvor lakmusprøven skal bestås, er vores forslag faktisk meget længere i radikal retning, end man har observeret indtil nu, og derfor er jeg også tillidsfuld i forhold til den del af dialogen med Det Radikale Venstre.

Så siger hr. Estrup, at regeringen skylder et konkret udspil for så vidt angår de offentligt ansatte, og jeg vil tilføje for så vidt angår de privat ansatte, der er ansat i underskudsgivende virksomheder eller i andre ikkeoverskudsgivende og overskudsdelende virksomheder. Der vil jeg gerne henvise til fremsættelsestalen til L 173, hvor vi efter et afsnit, hvor vi diskuterer problemet de offentligt ansatte og de andre, privat ansatte, grupper i virksomheder uden overskudsdeling, slutter med at sige, at vi gerne drøfter det med Folketingets partier med henblik på fremsættelse af lovforslag herom. Dermed har vi også forpligtet os til at komme med et konkret udspil, og jeg forstod, at hr. Estrup var interesseret i det konkrete udspil. Det kan måske også danne grundlag for en dialog mellem regeringen og Det Radikale Venstre.

Derfor er der faktisk ganske god grund til at konkludere, at der er basis for en dialog med udgangspunkt i regeringspartierne forslag, og der er en vis chance for – vi er ikke færdige endnu – at vi også kan få vores forslag igennem.

Så skal jeg gøre én afsluttende bemærkning til hr. Ove Jensen, der siger, at hvis vi først har gennemført disse forslag, så vil de jævnlig blive skærpet. Det tror jeg er udtryk for en traditionel tankegang, som i dette her tilfælde i hvert fald er forkert. Jeg tror rent faktisk, at det bliver sådan, at jo flere virksomheder der har indgået aftaler med deres ansatte om overskudsdelingsordninger, der passer til forholdene i den enkelte virksomhed, desto vanskeligere vil det blive for noget flertal i Folketinget at komme med ordninger, som er tvangsbaserede.

Man kan sige, at det er den defensive del af vores strategi. Den offensive del er, at vi kommer med vore forslag, fordi vi føler, de er gode og rigtige, men vi kan sandelig også se, at der vil være en forsvarsmekanisme i den, som kunne være hensigtsmæssig, så på det punkt mener jeg faktisk, at Fremskridtspartiet skulle revurdere sit standpunkt og overveje, om der ikke var et godt grundlag for at støtte regeringspartierne forslag.

Så sagde hr. Ove Jensen, at der ikke var nogen forhindringer for at indføre overskudsdeling i dag. Det er ikke korrekt. Hvis f.eks. et datterselskab i en koncern laver overskudsdeling og medarbejderaktier til de ansatte, så kan man ikke længere have sam-

[Arbejdsministeren]

beskatning inden for koncernen. Det er en klar ulempe for de pågældende virksomheder, og derfor laver de ikke medarbejderaktierne. Det er en hindring, som skal fjernes.

Der er hindringer i forbindelse med ferie-loven og i forbindelse med funktionærloven. Det er i dag ikke muligt at få lov til selv at bestemme som lønmodtager, om man skal investere sine pensionsmidler delvis i den virksomhed, hvor man er ansat. Vi giver med vores forslag lønmodtagerne lov til selv at bestemme over deres pensionsordning. Det må også Fremskridtspartiet kunne støtte.

Og så fjerner vi endelig en hindring for så vidt angår mulighederne for at lave overskudsbaserede lønsystemer i sparekasser. Og så dér er der en hindring i dag, som vi fjerner. Det lød, som om der var et flertal i Folketinget, der gik ind for det forslag.

Der er altså et antal hindringer, som også bliver fjernet med regeringens pakke, men vi synes ikke, det er nok at fjerne hindringer. Vi synes også, vi skal gøre det mere attraktivt, og jeg synes, debatten i dag klart har belyst, at dette er så attraktivt, at der er en god chance for, når vi får det igennem, at der virkelig vil ske noget i retning af overskudsdeling og spredning af ejendomsretten i dansk erhvervsliv.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg skal kun kort svare arbejdsministeren på hans spørgsmål.

Svaret finder han i den skriftlige fremsættelsestale til vort forslag, nr. B 136 (Folketingstidende 1986-87, forhandlingerne sp. 6869), hvor der er redegjort for, hvordan man finansierer de offentligt ansattes deltagelse i vores ordning. I øvrigt minder vores forslag, vores tanker, jo meget om Det Radikale Venstres. Er der et problem for os, så er der selvfølgelig et tilsvarende problem for Det Radikale Venstre. Jeg tror det ikke.

Så vil jeg sige til arbejdsministeren, at så vidt jeg har kunnet lytte mig til i debatten i dag, er der ikke meget tilbage af den buket, som arbejdsministeren har lagt frem. Hovedlovforslaget har ingen udtalt sig positivt om. På nogle af de andre områder har man enten sagt, at de lå uden for denne pakke, og så kunne man se på dem i anden forbindelse, eller også har man sagt - f.eks. når det drejer

sig om ligningsloven - at hvis der skal laves noget i den retning, så er der kun tale om mindre justeringer, og så må det ske inden for skattereformaftalens rammer, og så må betingelsen være - og det kunne vi jo få et svar på allerede nu - at man i givet fald kun subsidierer udstedelse af aktier, der giver fuld stemmeret svarende til den oprindelige ejerkapital. Det var det, som hr. Estrup kaldte lakmusprøve. En lakmusprøve er ikke noget, der kræver udvalgsarbejde. Man dypper og ser, om det er syre eller base, og det vil jeg simpelt hen opfordre arbejdsministeren til allerede nu at udløse spændingen om: skal denne skattesubsidiering føre til medarbejderaktier, der giver fuld stemmeret, og kun til det, eller skal den kunne bruges i flæng?

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Det var ikke finansieringsmetoden, jeg efterlyste, den gennemgik jeg selv i mit allerførste indlæg. Nej, det var beløbet, som vi har beregnet, og som jeg gerne vil have bekræftet af Socialdemokratiet selv. Men det kan være, Socialdemokraterne ikke engang har regnet på det, og så må man jo acceptere det, men så vil jeg anbefale, at man gør det efterfølgende.

Så vil jeg i øvrigt undlade at kommentere, hvor meget af pakken der måtte være tilbage. Jeg er mere optimistisk, end hr. Svend Aukens bemærkninger skulle give mig anledning til, men det er jo altså heller ikke hr. Svend Auken, jeg skal forhandle med.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslagene til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslagene og forslagene til folketingsbeslutning henvises til politisk-økonomisk udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Første behandling af lovforslag nr. L 192:

Forslag til lov om ændring af lov om lands- og regionplanlægning, lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet og lov om frigørelsesafgift m.v. af fast ejendom. (Frigørelsesafgiftsfondenes anvendelse).

Af miljøministeren (Chr. Christensen).
(Fremsat 11/2 87).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Hjortnæs (S):

Det var Socialdemokratiet, der tog initiativ til at ændre den tidligere ordning, hvorefter provenuet af frigørelsesafgiften blev indbetalt med halvdelen til nogle primærkommunale fonde og med den anden halvdel til nogle amtskommunale fonde.

Vi foreslog og fik gennemført, at provenuet fremover for halvdelens vedkommende går i den primærkommunale kasse og for halvdelens vedkommende i statskassen, men det vil også fremgå af historien, at vi foreslog ikke, at de amtskommunale fonde skulle nedlægges. Vi havde forhandlinger med Kommunernes Landsforening og med Amtsrådsforeningen dengang, og det, der blev resultatet af disse forhandlinger, var faktisk også det, der blev gennemført.

Der var rimelighed i at nedlægge de primærkommunale fonde, for de var så små og kunne sådan set ikke anvendes til noget fornuftigt, men der er efter vores opfattelse ikke fornuft i at nedlægge de amtskommunale fonde. Derfor er min melding til miljøministeren i dag den, at vi er meget positive over for at drøfte en udvidelse af anvendelsesområdet for disse fonde, men vi er ikke positivt indstillet over for at nedlægge de amtskommunale fonde. Vi er altså imod den del af forslaget, der går ud på, at renter og afdrag af de lån, der ydes af fondene, skal gå i statskassen.

Det er vist en klar besked til miljøministeren, og jeg håber, at miljøministeren vil give mig et lige så klart, men også positivt svar.

Fischer (KF):

Den konservative folketingsgruppe er tilfreds med, at de her omhandlede fonde nu kan komme bredere formål til gode i den regionale udvikling. Vi lægger vægt på at kunne styrke den regionale erhvervsmæssige indsats og aktiviteter for et bedre miljø. Der skal naturligvis være tale om en låne-, ikke en tilskudsaktivitet. Vi synes, at ministeren her på en god måde tager højde for den nødvendige styrkelse af den regionale og kommunale udvikling, og vi støtter selvsagt lovforslaget.

Jeg skal meddele, at jeg her også taler på Centrum-Demokraternes vegne.

Hanne Severinsen (V):

Også i Venstre er vi tilfredse med lovforslaget. Der bliver nu mulighed for at yde lån til mange gode formål, og det er vi tilfredse med. Vi er også tilfredse med, at man samtidig understreger, at det sker inden for kommunalfuldmagtens område.

Vi kan tilslutte os lovforslaget.

Leif Hermann (SF):

Jeg tror, det her er et af de forslag, som finansministeren sender de øvrige ministre i byen med. Finansministeren har opdaget, at der ligger omkring 900 mill. kr. i det, der er tilbage af de amtskommunale frigørelsesafgiftsfonde, og dem vil statskassen selvfølgelig gerne have fingre i. Hvis jeg var finansminister og stod og manglede penge – men jeg er ikke så sikker på, det er penge, finansministeren mangler lige i øjeblikket i statskassen – så ville jeg måske også kaste mine øjne på disse penge. Men der er absolut ingen grund til, at de skal inddrages i statskassen.

Derimod vil vi godt sige nogle pæne ting om udvidelsen af anvendelsesformålene. Vi har altid i Socialistisk Folkeparti haft den tankegang, at det måske var en meget god idé at støtte regionplanlægningen og for den sags skyld også kommuneplanlægningen med nogle regionale eller amtslige erhvervsudviklingsfonde, fonde, som gav kommunerne nogle også økonomiske styringsinstrumenter i hænde ud over den arealanvendelsesstyring, der ligger i planlægningen. Så det er vi altså positive over for.

Jeg vil spørge ministeren: hvorfor skal man absolut holde sig inden for kommunalfuldmagtens grænser? Nu ved jeg godt, at